

*Hautelehti: 24.2.03
MM:*

HELSINKI, VANHAKAUPUNKI, ANNALA 1999-2000

HISTORIALLISEN AJAN KAUPUNKIALUEEN
MAANRAKENNUSTÖIDEN VALVONTAKERTOMUS 1999-2000

Huk Jaana Mellanen ja Fk Markku Heikkinen/Helsingin kaupunginmuseo

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

Kunta:	Helsinki
Kylä:	Koskela
Kaupunginosa:	Vanhakaupunki 27
Kortteli:	Rn:o 1 Tontin omistaja: Helsingin kaupunki
Tutkimuksen laatu:	Muotopuutarhan maarakennustöiden valvonta Vanhan Helsingin (1550-1640/60) alueella, 1500-1900-luku
Peruskartta:	2034 06 HELSINKI (1991)
Tutkimusalueiden koordinaatit:	Keskipisteen koord.: x = 6678 32 y = 2554 38 z = 8
Valvoja:	Huk Jaana Mellanen ja Fk Markku Heikkinen
Tutkimuslaitos:	Helsingin kaupunginmuseo
Kenttätyöaika:	Valvonta syys-lokakuu 1999, toukokuu 2000
Valvonta-alueen laajuus:	noin 16 000 m ²
Valvonnan kustantaja:	Helsingin kaupunki
Tutkimuskustannukset:	-
Löydöt:	KM 2000074:1-162
Mustavalkonegatiivit:	HKM 272 154-275
Diapositiivit:	HKM/Vanhakaupunki/Annala 1999:1-130
Aikaisemmat tutkimukset:	Tutkimukset Vanhassakaupungissa yleensä: Kuninkaankartanonsaari, Juhani Rinne, tark. 1913 (ei kertomusta); Kirkko ja Koskelantie, Nils Cleve, kaiv. 1930-31; Kuninkaankartanonsaari, Rainer Knapas, tark. 1971; Vanhakaupunki, Esa Suominen ja Päivi Pykälä-aho, fosfaattikartoitus 1984 (ei kertomusta, ks. Vaasa-ajan kaupungit I. Helsinki); Vanhakaupunki 1988, Markku Heikkinen, koekaiv. 1988; Vanhakaupunki 1989-93, Markku Heikkinen, kaiv. 1989-93

(jälkityöt kesken); Vanhakaupunki 1997, Markku Heikkinen, kaiv. 1997; Vanhakaupunki 1999, Markku Heikkinen, kaiv 1999.

Aikaisemmat löydöt: Löydöt Vanhastakaupungista yleensä:

HKM XXXXV:84:alanumerot (kaivaukset 1930-31); HKM XLV:511-579 ja 642-657 (fosfaattikartoitus 1984); HKM XLV:690-699 (koekaivaus 1988); 1989-93 kaivausten luettelointi kesken); KM 98021:1-7078 (kaivaukset 1997); KM 2000028:1-2732 (kaivaukset 1999); lisäksi kaksikymmentä irtolöytönumeroa, lähinnä pelloista löydettyjä rahoja kaupunkiajalta ja sen jälkeen, Helsingin kaupunginmuseon ja Kansallismuseon Rahakammion kokoelmissa (ks. Vaasa-ajan kaupungit 1. Helsinki.

Kirjallisuusviitteet: Heikkinen, Markku, 1989. Helsinki. Vaasa-ajan kaupungit 1. Helsingin kaupunginmuseo. Helsinki 1989.
Narinkka 1994. Helsingin kaupunginmuseo. Jyväskylä 1994.

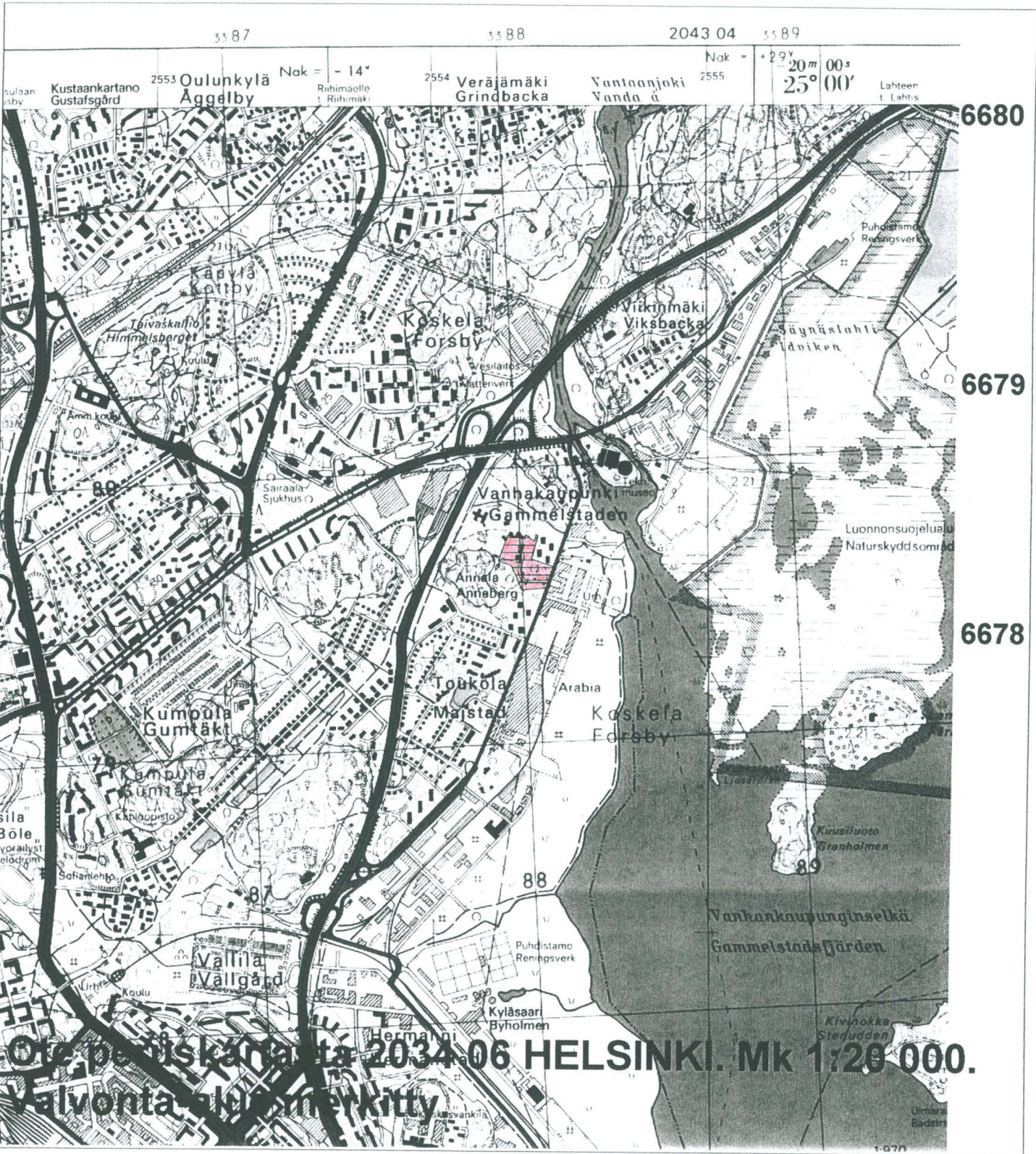
Kaivauskertomuksen sivumäärä: 36

Kaivauskertomuksen liitteet:

- I** Karttaluettelo
- II** Kaivauskarttojen kopiot
- III** Negatiiviluettelo
- IV** Diapositiiviluettelo
- V** Kuvataulut
- VI** Löytöluettelo
- VII** Poistetut vanhat metalliesineet
- VIII** Poistetut uudet esineet

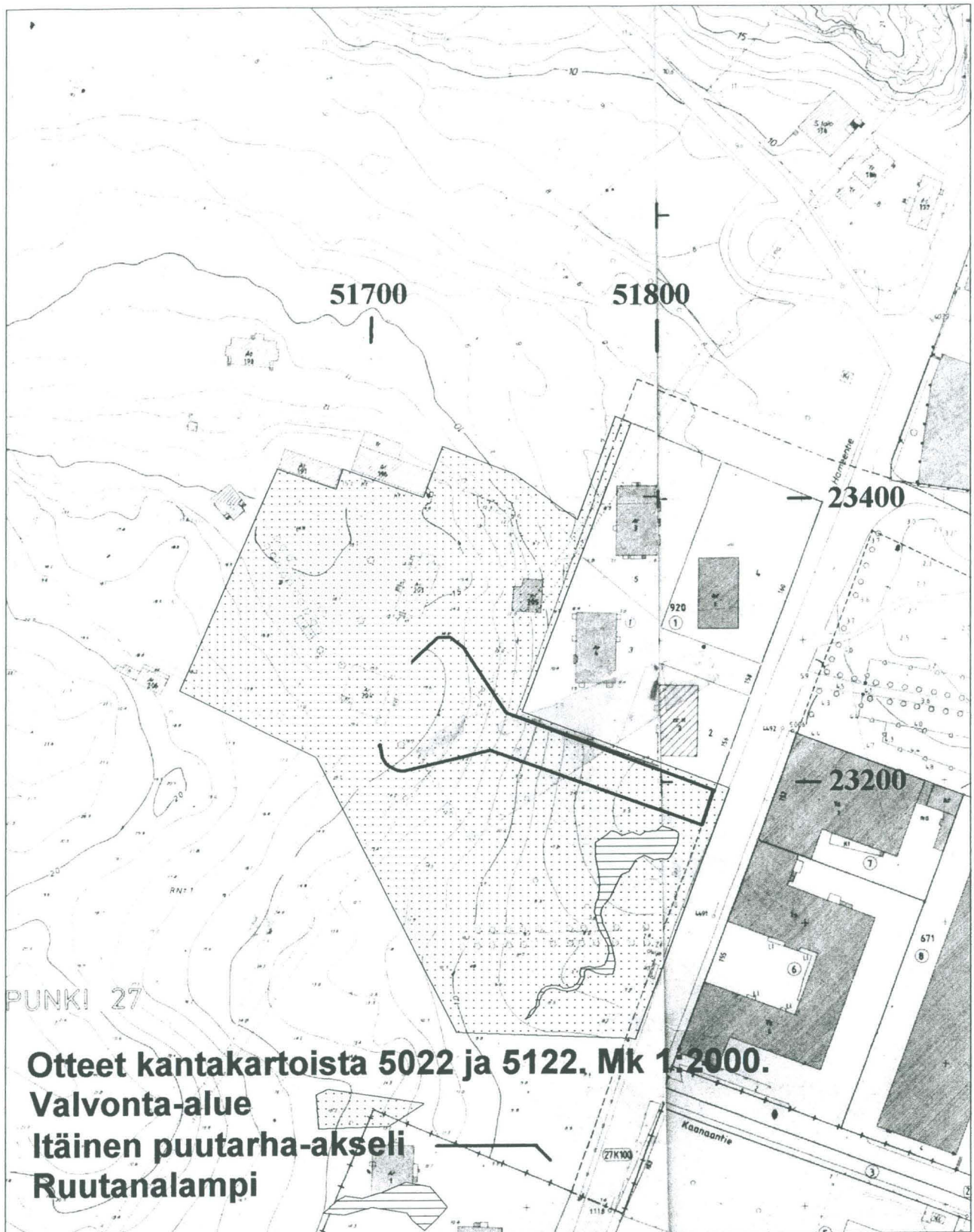
Kaivauskertomuksen säilytyspaikka: Helsingin kaupunginmuseo

Tiivistelmä: Syksyllä 1999 ja keväällä 2000 Helsingin kaupunginmuseo valvoi Annalan huvilan eli Villa Annebergin ympäristön maaston peruskunnostamista. Alueella on sijainnut 1640-luvun kartan mukaan useita Vanhan Helsingin (1550-1640) kortteleita. Raskaimmin rakennettavalla alueella huvilan ja Hämeentien välissä sijaitti valvontatyön painopiste. Alueelle rakennettiin muotopuutarhan itäinen puutarha-akseli ja ruutanalammikko. Näissä kohdissa oli sijainnut jo 1800-luvulla vastaavat rakenteet. 1640-luvun kartan mukaan kyseinen alue on ollut rakentamaton. Sitä on rajannut kaikista suunnista korttelit. Valvonnan aikana todettiin alueen tuhoutuneen kokonaan 1800-luvun puutarhanperustustöissä ja myöhemmissä viemärikaivantotöissä muutamia sekoiittuneita kohtia lukuun ottamatta, joista tuli uudemman materiaalin mukana myös vanhaa esineistöä. Varmoja vanhoja rakenteita ei löytynyt. Muualla valvonta-aluetta maarakennustyöt eivät menneet syvemmälle maanpinnan alapuolelle laajoilla alueilla vaan vanhoja puistoteitä otettiin esiin ja päällystettiin uudelleen, pihoja maisemoitiin tuomalla uutta multaa päälle, kapeita johtokaivantoja ja aitojen paalujen kohtia kaivettiin ym.

Ote peruskartasta 2034-06 HELSINKI. MK 1:20 000.
 Valvonta-alue merkitty

SISÄLLYS

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT	1
TIIVISTELMÄ	3
KARTTAOTTEET	4
SISÄLLYS	6
1. JOHDANTO	7
2. TUTKIMUSALUEEN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA	8
3. TUTKIMUSALUEEN HISTORIA	8
3.1 Vanha kartta-aineisto	8
3.2 Villa Annebergin muotopuutarha	15
3.3 Villa Annebergin muotopuutarha vanhan kartta-aineiston valossa	18
3.4 Villa Annebergin maankäyttö vuoden 1930 jälkeen	21
4. ARKEOLOGISET OLETUKSET, HAVAINNOT JA TUTKIMUKSET ANNALANMÄELLÄ	24
5. ITÄISEN PUUTARHA-AKSELIN MAANRAKENNUSTYÖT	26
5.1 Puutarha-akselin ylätasanne	26
5.2 Ylätasanteen ja suoran ala-alueen välinen rinne	27
5.3 Suora ala-alue, eteläinen puolisko	28
5.4 Suora ala-alue, keskiosa	30
5.5 Suora ala-alue, pohjoinen puolisko	31
5.6 Ruutanalampi	32
5.7 Lammenjuoksu	33
6. LÄNTISEN PUUTARHA-AKSELIN PUISTON KÄYTÄVÄT JA HUVILAN PIHA-ALUE	34
7. KORTTELIN 920 VASTAINEN AITA	34
8. TUTKIMUSTEN TULOKSET	36

LIITTEET I-VIII:

I	Karttaluettelo
II	Kaivauskarttojen kopiot
III	Negatiiviluettelo (HKM 272 154-275)
IV	Diapositiiviluettelo (HKM/Vanhakaupunki/Annala 1999:1-130)
V	Kuvataulut
VI	Löytöluettelo (KM 2000074:1-162)
VII	Poistetut vanhat metalliesineet
VIII	Poistetut uudet esineet

1. JOHDANTO

Kesäkuun lopusta syyskuun alkuun 1999 Helsingin kaupunginmuseo suoritti arkeologisia kaivauksia Kellomäellä noin 300 metriä luoteeseen Annalan alueesta kevyenliikenteenväylien rakentamisen ja alueen muun kunnostamisen yhteydessä. Samaan aikaan Annalanmäellä aloitettiin alueen vanhojen kevyenliikenteenväylien kunnostaminen ja alueen muu kunnostaminen. Annalanmäen rakentaminen viivästyi eri syistä ja Annebergin huvilan ja Hämeentien välisellä alueella työ käynnistyi vasta syyskuussa. Paikalle oli tarkoitus rakentaa itäinen muotopuutarha huvilalta Hämeentielle. Talon luona muotopuutarhan läntisessä päässä kalliorinne oli tarkoitus kaapia ja pengertää uudestaan. Alueen keski- ja itäosaa oli tarkoitus kaapia multakerros ja Hämeentien puoleiseen päähän laittaa uusia sadevesikaivoja. Hämeentien viereen molemmille puolille huvilaa johtavaa tietä oli tarkoitus rakentaa ruutana-lammikko yläpuolisine levennyksineen. Korttelia 920 vastaan oli tarkoitus rakentaa aita, jonka paaluja varten kaivettiin kuopat. Samoin huvilan länsi- ja pohjoispuolella tehtiin erilaisia töitä. Huvilalle johtavan tien viereen kaivettiin mm. oja kaapeleita varten.

Annalanmäen itä- ja koillisrinteillä on sijainnut Helsingin vanhoja 1550-1640/60-luvun kortteleita. Suunnitellut rakennustyöt menivät niin syvälle, että mahdolliset säilyneet kaupunkiaikaiset rakenteet olisivat tuhoutuneet. Itäisen muotopuutarhan kohdalla on sijainnut 1800-luvulla muotopuutarha ja ruutana-lammikon kohdalla samanlainen lammikko. Etukäteisarvioissa kaupunginmuseo oletti alueiden tuhoutuneen kokonaan tai suurimmaksi osaksi edellä mainituista syistä. Tämän vuoksi alueelle ei suunniteltu kaivauksia vaan rakentamisen valvonnan ja sen aikana tehtävät pienialaiset kaivaukset ja dokumentoinnin oletettiin riittävän.

Paikalla oli valvojana syyskuussa Jaana Mellanen. Työ keskittyi lähes kokonaan itäisen puutarha-akselin kaivamisen valvontaan. Koekuoppien kaivamisessa avustivat kaupunginmuseon muista projekteista lainatut Hanna Kääriäinen ja Anja Korkala. Lokakuussa Markku Heikkinen oli ruutana-lammikon yläpuolisten rakenteiden ja huvilalle johtavan tien varteen tehdyn ojan kaivamisen valvojana. Toukokuussa 2000 Jaana Mellanen ja Markku Heikkinen tarkastivat yhdessä loput alueet, lähinnä korttelin 920 länsireunan aidan kuopat. Jaana Mellanen on etupäässä tehnyt tutkimusraportin, luetteloinnin, kartat ja kuvat.

Helsingissä 16.8.2002

Huk Jaana Mellanen

Fk Markku Heikkinen

1. TUTKIMUSALUEEN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Tutkimusalue sijaitsi Helsingin Vanhankaupungin kaupunginosassa, Koskelan kylässä Annalanmäen koilliskulmassa Annebergin huvilan ympärillä sekä huvilan ja Hämeentien välisellä Annalanmäen itärinteellä. Alueella on sijainnut Helsingin kaupunki 1550-1640/60-luvuilla.

Vanhankaupungin maisemaa hallitsee kaksi kallioista kukkulaa, Kellomäki ja Annalanmäki, ja niiden väliin levittäytyvä jokilaakso. Maaperän koostumusta kuvaa Heikkinen (ks. Heikkinen 1989, maaperäkartta n:o 9) näin:

”Eteläinen isompi Annalanmäki (300x300 m) on loivarinteisempi kuin Kellomäki. Sieltä löytyvät kuitenkin vastaavat avokalliot ja kallioiden päällä olevat 0-3 metriä paksut maakerrokset sekä kitkamaakerroksien päällä olevat 1-3 metriset savikerrokset. Näitä kerroksia rajaa lännessä savialue sekä luoteessa ja idässä savialueiden päällä olevat täytemaakerrokset. Kallio ja sen päällä olevat sorakerrokset ym. jatkuvat etelään sen sijaan keskeytyksettä”.

Tutkimusalue on siis kitkamaan (karkea hieta, hiekka, sora ja moreeni) alueella, jota kalliopaljastumat pilkuttavat Annalanmäen päällä ja alueen eteläisellä reunalla. Sen sijaan viereiset, koillisosaan rakennetut kerrostalot, ovat savialueen ja sen lievealueen päälle. Savialue ulottuu jonkin verran kerrostalojen eteläpuolelle.

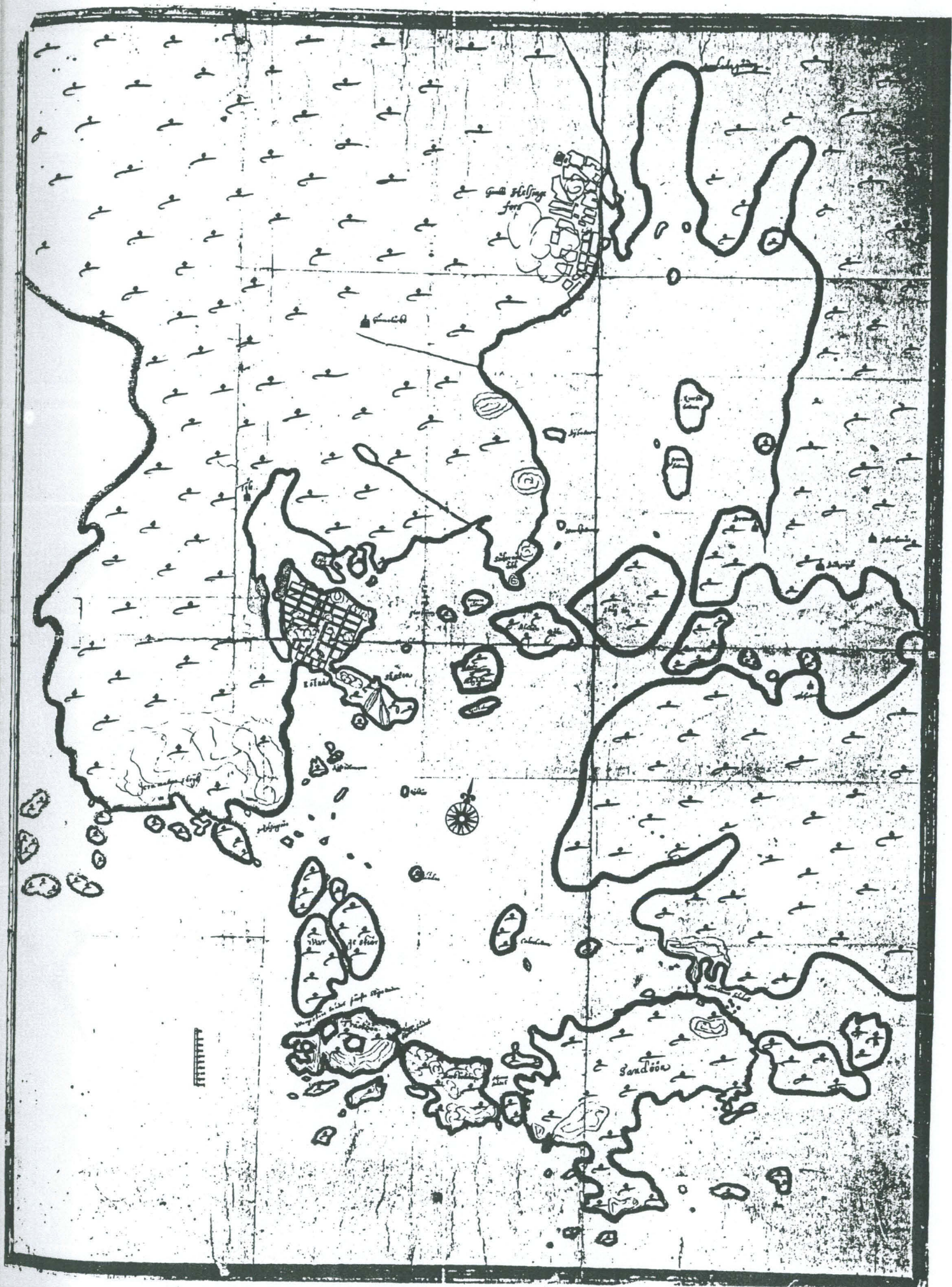
Annebergin huvila sijaitsi kallioalueella noin 15-16 m mpy. Huvilan itäpuolella tielinjan itäpuolella oli kallioalue, joka oli enimmäkseen pengerretty ja peitetty uudemmalla täytemaalla. Alue laskeutui 20 metrin matkalla viitisen metriä, jonka jälkeen oli loivempi rinne soran ja pintakerroksen multakerroksen muodossa. Tasaisempi itäosa, joka sijaitsi 6-8 m mpy, oli savialueella.

3. TUTKIMUSALUEEN HISTORIA ENNEN VILLA ANNEBERGIÄ KARTTA-AINEISTON VALOSSA

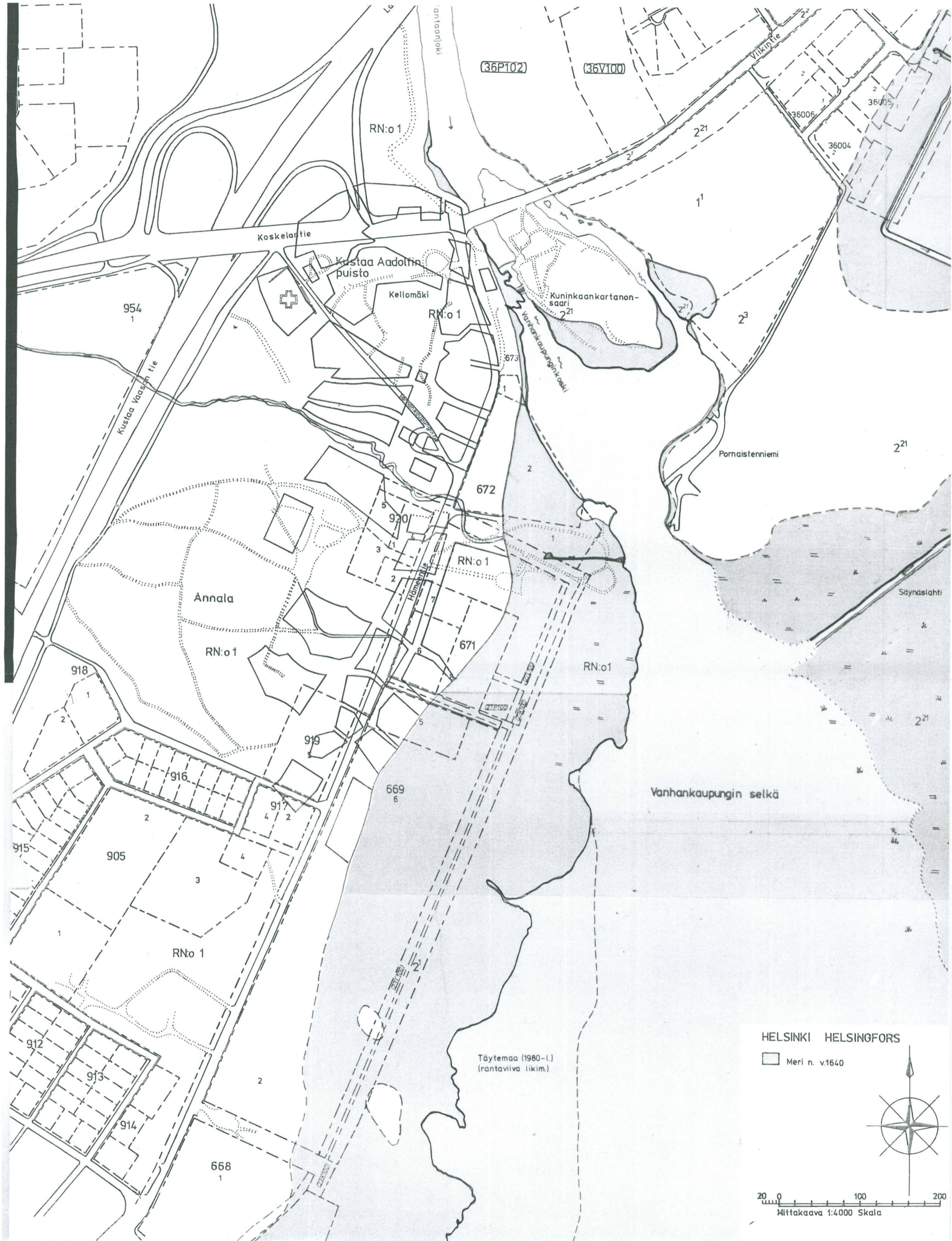
3.1 Vanha kartta-aineisto

Vanha ja Uusi Helsinki ympäristöineen 1640-luvulla - Hans Hansson 1645 – kartat s. 9-10

Vanhin ja ainoa tunnettu Vanhan Helsingin kortteleita esittävä kartta (ks. Heikkinen 1989, kartat 4a ja 4b) on 1640-luvulta, kun kaupunki oli jo siirtynyt uudelle paikalle, Vironniemelle (liite 1). Kun kartta sijoitetaan nykyisen karttapohjan päälle (Heikkinen 1994, s. 145) sijaitsee tutkimusalueella, puutarhasuunnitelman itäisellä puutarha-akselilla iso, kortteleiden väliin jäävä rakentamaton alue, kooltaan n. 120x120 metriä (kartta s.10). Rinne ja Suolahti ovat pitäneet tätä ”aukiota” kaupungin torina, mutta valtava koko puhuu sitä vastaan. Rinteen mukaan Annalanmäellä, torin tai kadun varrella olisi sijainnut kaupungin raatihuone ja hospitaali mäen pohjois- tai luoteisrinteellä. Muita oletuksia tai asiakirjatietoja rakennuskannasta tai sen luonteesta ei ole.

Vanha ja Uusi Helsinki ympäristöineen 1640-luvulla.
Hans Hansson 1645. Kuva HKM.

Sivun 9 kartta sijoitettuna nykykarttapohjan päälle. Rekonstruktioehdotus kortteleiden sijainnista. Helsinki, Vaasa-ajan kaupungit 1, kartta 13.

Rakentamattomia aluetta rajaavat korttelit, joista pohjoispuolelle sijoittuva suuri kortteli tutkittiin vuonna 1997. Hämeentien alle ja molemmille puolille jäävät kaksi itäistä korttelia. Kaksi eteläistä korttelia jäävät Hämeentien ja Villa Annebergin päärakennukselle vievän tien alle ja niiden molemmin puolin. Pieni läntinen kortteli jää Annalanmäen päälle, päärakennuksen takaiselle tasaisemmalle puistoalueelle, puutarhasuunnitelman läntiselle puutarha-akselille. Rakentamattoman alueen suureen kokoon ja sen ympärillä olevien kortteleiden sijoitukseen ja muotoon ovat vaikuttaneet lähinnä topografiset seikat: rakentamiseen kelpaamaton(?) kalliainen Annalanmäki, sen jyrkähkö itäinen rinne ja rinteiden alapuolelle jäävä kostea notkelma. Rinteiden alapuolisen alueen pohjamaa on savea mutta ainakin eteläisten kortteleiden kohdalla on pohjakallio jälleen lähempänä pintaa.

Helsingin Vanhaakaupunkia 1600-luvun lopulla esittävä kartta (J.R.Aspelinin v. 1868 tekemä kopio) – kartta s. 12

Suurpiirteisesti piirretyssä kartassa on Annalanmäen alueella vain kalliopaljastumia ja puita.

”Charta öfver Forsby Hemmans In- och Utägor uti Nylands Län Bårge Härad och Helsinges Sockn” - C. Hägström/J. Malmström 1777 - osakopio – kartta s. 13

Tutkimusalueelle on merkitty vain Annalanmäen kalliopaljastuman yhtenäinen äärioviiva, jota ympäröi selvällä raja-aidalla erottuva puinen alue (”skogsmark och berg” - vrt. Grönlundin kartta v. 1831)

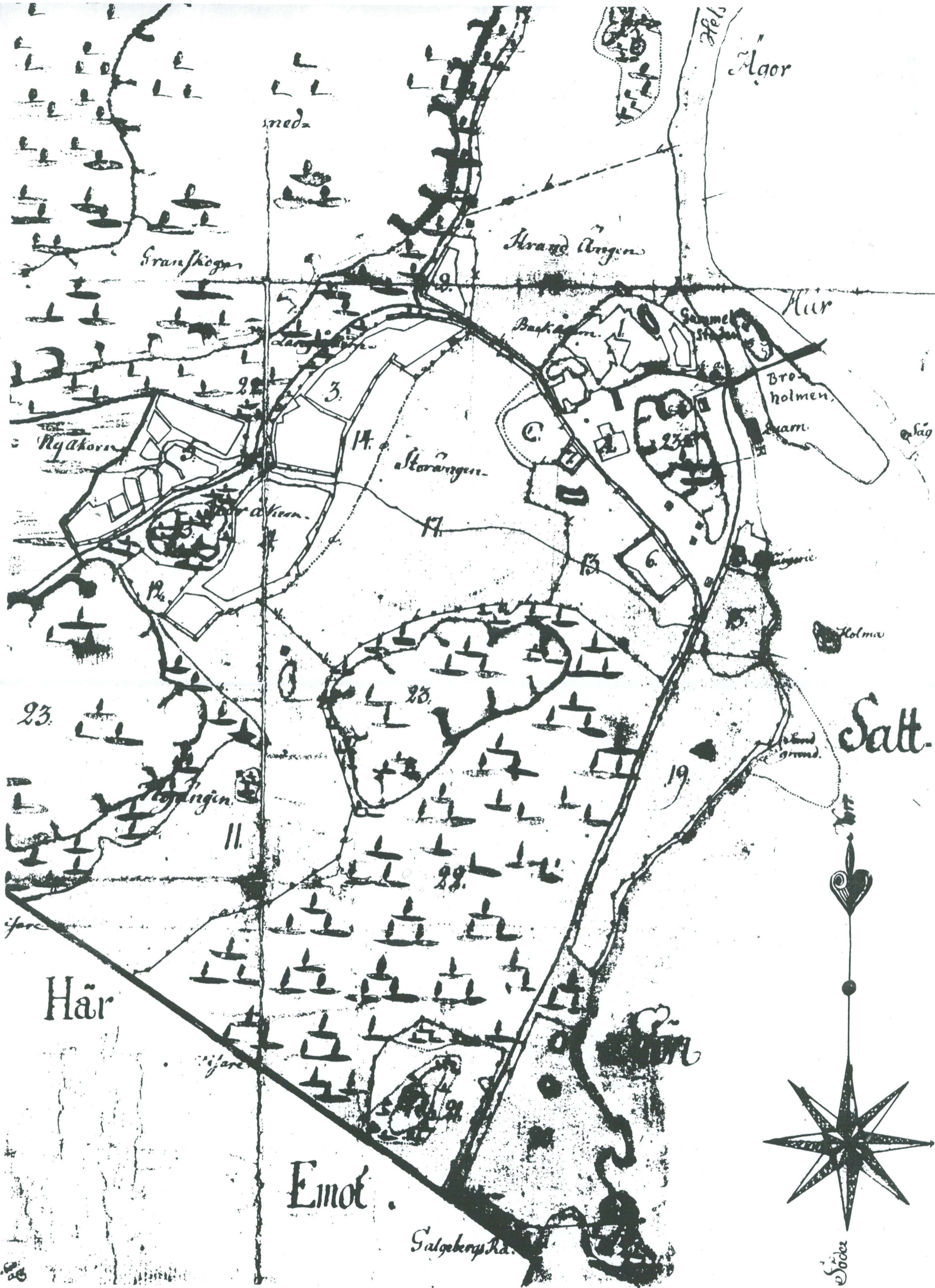
”Charta öfver Tomthaga och Jeriko eller Strandhaga ängarna samt Arabi åkertappan...” - Simon Grönlund 1828 - kartta s. 14

Maistraatille laadittu kartta Jernmarkin pellon vuokraamista varten. Julia Donnerin laatiman Annalan huvilan historiallisen selvityksen mukaan ”Vuoden 1826 kartassa näkyvät Villa Annebergin muodostaneet kallioiden alueet, Itäinen Viertotie Villa Annebergin kohdalla, sekä Jernmarkin torppa (Jernmarks Torp). Torppa sijaitsee osapuilleen Villa Annebergin nykyisen päärakennuksen kohdalla.”

Torpan ympärillä oleva alue on merkitty vain tekstillä ”Ägor Här Omkring”, sen sijaan torpan eteläpuolella on merkitty selvillä, suorilla rajoilla Annalanmäen kalliainen alue (n:o 18) ja sen itäisellä ja eteläisellä puolella olevat pellot tai haat (n:ot 13, 14, 15).

Helsingin Vanhaakaupunkia 1600-luvun lopulla esittävä kartta (J.R. Aspelinin v. 1868 tekemä kopio)
Narinkka 1994, s. 82-83.

"Charta öfver Forsby Hemmans In- och Utägor uti Nylands Län Bärge Härad och Helsinge Sockn" - C. Högström /J. Malmström 1777 - osakopio. Kuva HKM.

Helsinki, Vaasa-ajan kaupungit 1, kartta 4 e.

”Charta öfver den vid Annaebergs Plantagen å Forsby hemmans ägor lydande under Helsingfors Stad, af Herr vice Consulen Gustaf Otto Wasenius åskade Tillökning af Skogsmark och Berg; författad på hans begäran af underskrifven Landsmäteri Ingenäur, År 1831” - Simon Grönlund - kartat s. 16 ja 17

Julia Donnerin selvityksen mukaan ”Tästä kartasta on säilynyt kaksi identtistä versiota. Toiseen näistä kartoista on lyijykynällä hahmoteltu muotopuutarhan pääpiirteet: kaarevat sisääntulokujat, ja niiden varsille puuistutukset”. Hän toteaa myös jo edellisen, v. 1828 kartan kohdalla seuraavaa: ”Itäiseltä Viertotieltä johtaa torpalle kaareva tie. Kun verrataan tämän tien linjaa vuoden 1839 Uusi

kartan muotopuutarhasommitelmaan, voidaan huomata, että Villa Annebergin vanhin tie on sama kuin muotopuutarhasommitelman oikeanpuoleinen sisääntulokuja (Itäiseltä Viertotieltä katsottuna)”. ”Maanmittari Grönlundin vuonna 1831 laatimassa kartassa Jernmarkin torppa on korvattu kreikkalaista temppeeliä muistuttavalla rakennuksella, joka mitä ilmeisimmin kuvaa G. O. Waseniuksen paikalle suunnittelemaa Villa Annebergin uutta päärakennusta.” Uusi päärakennus sijaitsee tarkkaan rajatun kalliopaljastuman päällä, sen itäiselle puolelle olevalle alueelle ei ole merkitty tai piirretty mitään. ”Järnmarks eller Annaebergs Plantage” rajautuu selvillä tonttirjoilla eteläiseen ”Tomthags Ängen” ja pohjoiseen ”Forsby hemman Utäkern” .

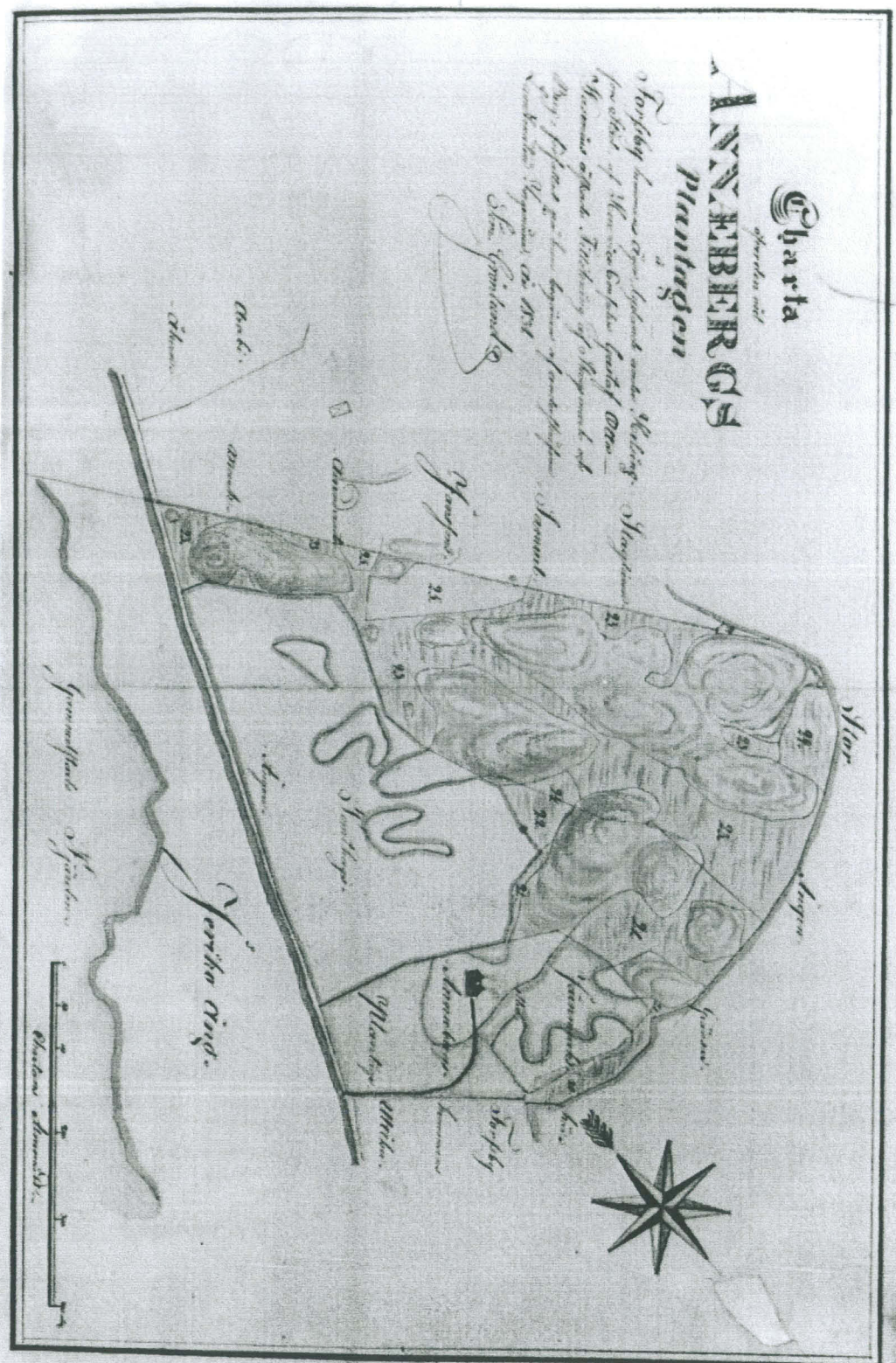
3.2 Villa Annebergin muotopuutarha

Gustaf Otto Wasenius vuokrasi kalastaja Jernmarkin maat Helsingin Vanhassakaupungissa eli Villa Annebergin muodostaneet maa-alueet, julkisessa huutokaupassa 19. huhtikuuta 1826 ja sitoitui kaupungin vuokraajille esittämiin vaatimuksiin istuttaa Itäisen Viertotien varret puukujanteeksi ja aidata vuokraamansa alue. Asiakirjojen mukaan Wasenius sitoutui myös muodostamaan alueesta ”hienon maalaispaikan”. 15 vuoden vuokra-aikaa jatkettiin pian 35 vuodeksi sillä ehdolla, että rakentamistoiminta aloitetaan heti.

Vuoden 1830 vuokra-ajan pidentämisanomuksessaan Wasenius mainitsee mm. että maat soveltuvat vain pieniltä osin viljelysmaiksi. Kirjeessään hän mainitsee rakentaneensa ”siistin maalaistalon”, istuttaneensa lehtipuita ja perustaneensa kapeita ja leveämpiä hiekkakäytäviä. Puut oli istutettu ilmeisesti lähinnä kujanteisiin mutta myös puiston puolelle. Maasta oli myös louhittu useita satoja kuormia harmaakiveä, jota oli käytetty osin kiviaidan rakentamiseen, osin salaojitukseen, Wasenius mainitsee näistä räjäytystöistä v. 1829. Grönlundin v. 1831 teettämän tonttikartoituksen mukaan tontti oli kalliainen ja paljas. Päärakennus valmistui v. 1832 ja useimmat muut rakennukset vuoteen 1833 mennessä. Puutarhan ja puiston suunnittelijaa ei tiedetä - on mahdollista että suunnitelma perustuu Waseniuksen ajatuksiin.

Kaupunki valvoi vuokramaidensa kuntoa katselmuksin ja esim. vuoden 1881 katselmuksessa mainitaan mm. että maantien varren viljelysmaita on parannettu.

Vuonna 1925, uudessa vuokra-ajan anomuksessaan Leonard Wasenius suostuu kaupungin suunnittelemiin aluelohkaisuihin sillä ehdolla, että hän saa käyttää mahdollisesti kaadettavat puut ja ruokamullan. Näistä ehdoista hänellä oli myöhemmin jatkuvia erimielisyyksiä kaupungin kanssa.

"Charta öfver den vid Annaebergs Plantagen å Forsby hemmans ägor lydande under Helsingfors Stad, af Herr vice Consulen Gustaf Otto Wasenius äskade Tillökning af Skogsmark och Berg; författad på hans begäran af underskrifven Landsmåteri Ingenieur, År 1831"-
Simon Grönlund. Julia Donner: Annalan huvila -
historiallinen selvitys 1998.

3.3 Villa Annebergin muotopuutarha vanhan kartta-aineiston valossa

Julia Donner kuvailee historiallisessa selvityksessään Villa Annebergin puistoa ja puutarhaa seuraavanlaisesti: ” Villa Annebergin puutarha ja puisto edustavat suomalaisille 1800-luvun kartanopuistoille ominaista muotoa. Päärakennuksen edustalla on saksalaistyyppinen käytäväsommitelma, johon kuuluvat pensas- ja kukkaryhmät. Muotopuutarhaa täydentää päärakennuksen länsipuolella tammivaltainen, metsäinen puisto, vapaasti polveilevine käytävineen. Villa Annebergin puutarhaan kuuluivat olennaisena osana hyötykasvitarha sekä kasvihuone ja lavatarhat. Ne sijaitsivat Villa Annebergin itärinteellä. Hyötykasvitarhan korttelit muodostivat osan muotopuutarhan sommitelmasta. Muotopuutarhan sommitelmaan liittyi myös Itäisen Viertotien (nyk. Hämeentien) varressa sijaitseva ruutanalammikko.”

Lisäksi hän toteaa, että ”kun verrataan vuosien 1831 ja 1839 karttoja, voidaan havaita, että muotopuutarhan sommitelma syntyi täydentämällä jo olemassa oleva tilanne symmetriseksi kokonaisuudeksi. Oikeanpuoleinen sisääntulokuja sai parin, ja päärakennus sijoittui luontevasti sommitelman keskelle”.

”Karta över Gammelstads egorne” - C.W.Gyldén 1839 (ei liitteenä)

Julia Donner kuvailee vuoden 1839 kartan muotopuutarhaa seuraavasti ”puutarhan perustana on keskiakseliin ja kaareviin sisääntulokuihin perustuva sommitelma. Keskiakseli kulkee huvilan terassilta Hämeentielle asti. Hyötypuutarhan korttelit ryhmittyvät akselin molemmille puolille. Kaarevat sisääntulotiet on istutettu kujanteiksi ja puutarhan korttelit reunustettu puu- tai pensasistutuksin”.

”Karta öfver Helsingforsstad med derunder lydande ägor belägne inom Helsinges socken och fögderi af Nylands Län” - H. Gyldén 1842 – kartta s. 19

Sisäänajoteiden puuistutuksia ei ole merkitty mutta muotopuutarhan korttelisommitelma on Donnerin mukaan samanlainen kuin vuoden 1839 kartassa. Karttaan on merkitty vain käytävät, kaikki istutukset puuttuvat. Päärakennuksen edestä olevan kolmiomaisen ylätasanteen nokasta lähtee keskiakselin käytävä, joka ulottuu Hämeentielle asti. Kapeampien, suorien kujien verkostoa on etenkin keskiakselin pohjoispuolella. Keskikäytävän eteläpuolella, lähempänä Hämeentietä on ruutanalammikko. Kolmionmuotoisella ylätasanteella on vain kaarevat reunakäytävät ja keskellä pieni täplä, joka on mahdollisesti kallionpaljastuma.

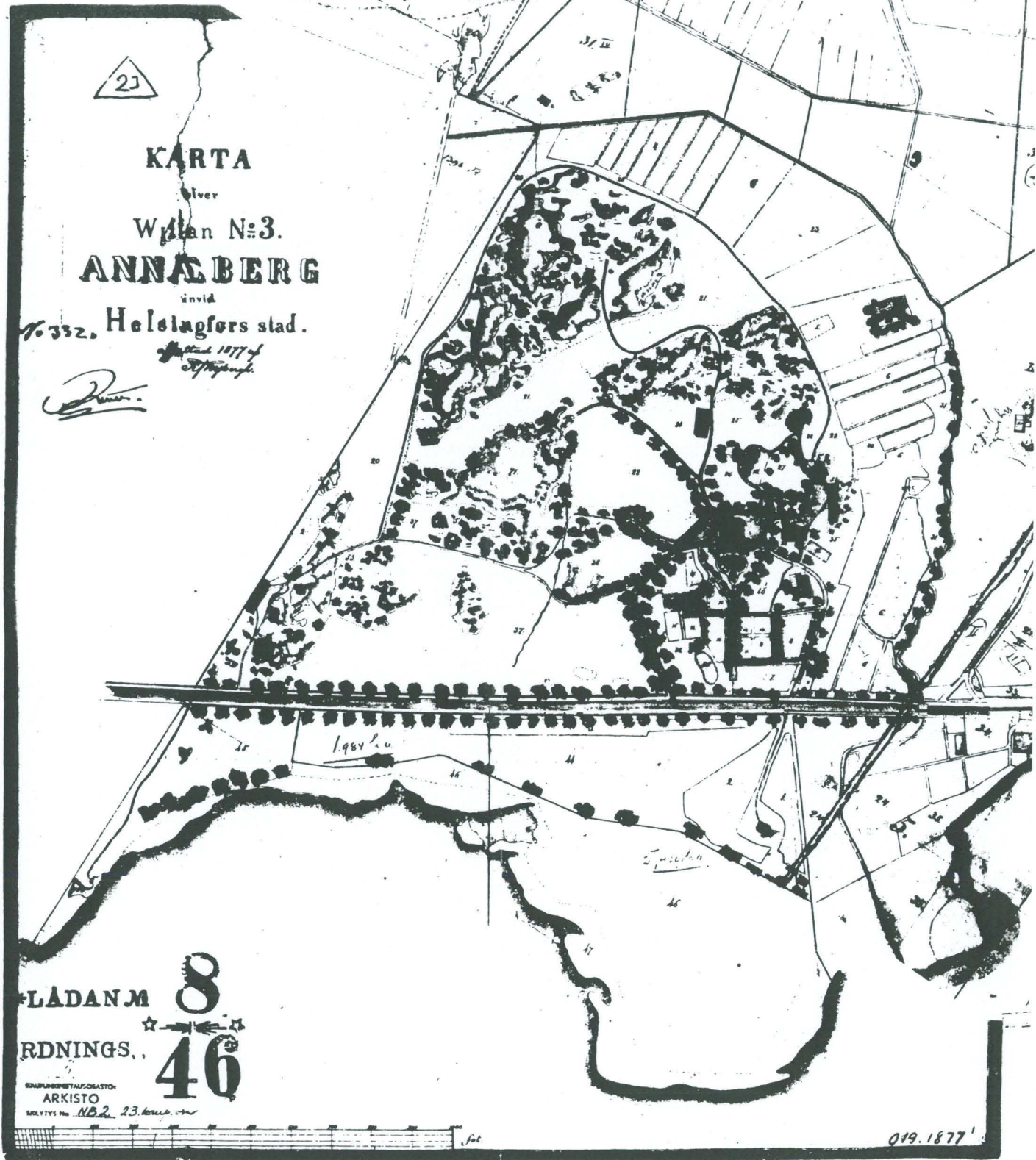
”Karta öfver Willan No.3 Annaeberg invid Helsingfors stad” - Nyberg ja Reuter 1877 – kartta s. 20

Vuoden 1877 kartassa esitetty puutarha heijastaa Donnerin mielestä aikakaudella tapahtunutta ajattelutavan muutosta: yleisestä ja julkisesta puutarhasta on tullut yksityinen ja suljettu. Verrattuna aikaisempiin, vuosien 1839 ja 1842 karttoihin, puutarhan toimintojen painopisteet ovat muuttuneet ja erityisesti muotopuutarhan rooli on korostunut.

Donner kuvailee kartan esittämää muotopuutarhaa seuraavasti: ”Muotopuutarhan akselisommitelma kaarevine sisääntuloteineen on edelleen puutarhan perusta. Keskiakseli

"Karta öfver Helsingforsstad med derunder lydande ägor belägne inom Helsingesocken och fögderi af Nylands Län" - H. Gylden 1842. Alkuperäinen Helsingin kaupunginarkistossa. Helsinki, Vaasa-ajan kaupungit 1, kartta 4 f.

"Karta öfver Willan No. 3 Annaeberg invid Helsingfors stad" - Nyberg ja Reuter 1877. Alkuperäinen Helsingin kaupunginarkistossa. Helsinki, Vaasa-ajan kaupungit 1, kartta 4 g.

päätyy jo ennen Hämeentietä, pienen pellon reunaan. Keskiakseli on istutettu kujanteeksi, mahdollisesti hedelmäpuilla. Itäisen sisääntulotien kujanneistutus on harventunut. Sen varteen on syntynyt lehtimajaa muistuttava istutus.

Keittiöpuutarhan korttelit ovat vallanneet enemmän alaa muotopuutarhasta. Viljely on edelleen tärkein muotopuutarhaa jäsentävistä tekijöistä. Kuitenkin päärakennuksen edustan koristeistutukset ovat laajentuneet kuvioistutuksiksi ja puutarhaan on merkitty runsaasti puuistutuksia. Koristeistutusten itäpuoli on tiheämmin istutettu, mahdollisesti koska on haluttu rajoittaa näkyvyyttä orangerian suuntaan. Muotopuutarhan kaakkoispuolella on tiivis puurypäs.”

”Karta över Anneberg” - Ahlskog 1920 – kartta s. 23

Vuoden 1920 kartan puutarhassa ovat Donnerin mukaan puiston huvilamaisuus ja yksityisyys korostuneet entisestään ja hyöty- ja koristeosat erotettu vielä selkeämmin toisistaan. Pääpiirteissään muotopuutarhan korttelisommitelma on ennallaan, puu- ja pensasistutukset ovat vain harvemmat.

Päärakennuksen edustan koristeistutukset ovat suunnilleen samanmuotoiset kuin vuoden 1877 kartassakin. Tutkimusalueella suurin muutos on se, että keskiakselilla olevan keskikäytävän (puutarhasuunnitelman itäinen puutarha-akseli) eteläpuolelle on syntynyt molemmin puolin puilla tai pensailla reunustettu kujanne, joka on noin kaksi kertaa keskikäytävän levyinen mutta sitä lyhyempi. Myös ruutanalammikko on kadonnut. Donnerin selvityksen alaviitteessä no. 60 kerrotaan, että vuoden 1915 kartassa ruutanalammikko on merkitty, mutta sen yli on piirretty rasti ja sen viereen lisätty teksti ”länge sedan igenfyld, 28/okt 15, LW”. Ruutanalammen täytön tarkkaa ajankohtaa ei tiedetä mutta se lienee tapahtunut vuosisatojen vaihtessa.

Vanhaakaupunkia ja sen korkeussuhdanteita esittävä kartta 1920-luvulla ennen Koskelantien ja Kustaa Vaasan tien sekä Annalan asuin- ja pienteollisuusalueiden rakentamista – kartta s. 24

Koska kartan pääasiallinen tarkoitus on korkeussuhdanteiden esittäminen on se mahdollisesti syynä siihen, että muut asiat on esitetty yksinkertaisemmassa muodossa. Annalan muotopuutarhasta on pisteviivoituksella esitetty vain käytäväverkko. Ylätasanteen kolmiomainen istutusalue on suunnilleen samanmuotoinen: ulompi ja sisempi käytävä. Tässä kartassa uloimman eteläpuolisen käytävän keskikohdasta lähtee lyhyt, kaartuva käytävänpätkä. Ala-alueella on ylätasanteen kärjestä lähtevä, melko kapea keskikäytävä ja sen pohjoispuolella ristikkäisen neliön muodostava käytäväverkko. Sen sijaan keskiakselin eteläpuolella oleva kujanne (vrt. vuoden 1920 kartta) puuttuu.

3.4 Villa Annebergin maankäyttö vuoden 1930 jälkeen

Waseniukset vuokrasivat Villa Annebergin viljelysmaat vuonna 1930 Hjalmar Boströmille, jolla oli mm. heinänteko-oikeus kaikilta muilta alueilta paitsi päärakennuksen edustalta. Vuokrasopimus purettiin jo 1932, koska Boström oli laiminlyönyt maiden hoidon. Maat

vuokrattiin samana vuonna August Lännpäälle, joka kirjeessään rahatoimikamarille kuvailee maita mm. seuraavasti ”... Maitten yleiskunto on viimeksi kuluneina vuosina päässyt hyvin huonoksi rikkaruohojen vapaasti rehoittessa. Tilan maat ovat etupäässä pohjoisrinteitä. Ne ovat kovin rikkinäisiä paloja ja sellaisenaan hankala viljellä...Samoin on huomattava, että osa puiston puu- ja pensaskasvustoa on poutakausina kastettava, kastelu vaatii suuria vesimääriä.”

Muotopuutarhan keskiakselin keskikäytävän pohjoispuoliset alueet jäivät sodan jälkeen sen koillisosaan rakennettujen neljän kerrostalon ja niiden pihamaiden alle. Muuten tilanne tutkimusalueella ei ole rakentamisen suhteen muuttunut. Annalan itäinen puutarha-akseli on ollut kylvettynä nurmikoksi vuodesta ?.

Ks. myös Donnerin selvityksen valokuvaliitteet n:ot 11, 13, 14, 16, 20, 26, 27, 34.

Lähteet

Donner, Julia 1998: Annalan huvila. Historiallinen selvitys. Rakennusvirasto. Viherosasto. Käsikirjoitus 20.5.1998.

Heikkinen, Markku 1989: Helsinki. Vaasa-ajan kaupungit 1. Helsingin kaupunginmuseo.

Narinkka 1994. Helsingin kaupunginmuseon vuosijulkaisusarja.

KARTA
ÖVER
ANNEBERG

"Karta över Anneberg" - Ahlskog 1920. Julia Donner:
Annalan huvila - historiallinen selvitys 1998.

Vanhaakaupunkia ja sen korkeussuhdanteita esittävä kartta 1920-luvulla ennen Koskelantien ja Kustaa Vaasan tien sekä Annalan asuin- ja pienteollisuusalueiden rakentamista. Alkuperäinen Helsingin kaupunginarkistossa. Helsinki, Vaasa-ajan kaupungit 1, kartta 4 h.

4. ARKEOLOGISET OLETUKSET, HAVAINNOT JA TUTKIMUKSET ANNALANMÄELLÄ

Varhaisimmat havainnot mahdollisista kaupunkiajan aikaisista rakennusjäännöksistä Annalanmäellä ovat 1800-luvun puolivälistä. Heikkinen kirjoittaa raportissaan seuraavaa: ”Samalta ajalta ovat peräisin tiedot Annalanmäen viereisiä peltoja raivattaessa esiintulleista rakennusten raunioista ja kivetyistä teistä. Edelleen Annalanmäen ja meren välisiltä pelloilta aina joen suuhun saakka on perinnetiedon mukaan löydetty raunioita, kiveyksiä sekä rahoja. 1900-luvun alussa havaittiin Annalanmäen itärinteeltä rakennusten perustoiksi epäiltyjä kumpareita”. Tiedot perustuvat J. Rinteen julkaisuun ”Vantaan Helsingin muistoja” (Matkailijayhdistyksen vuosikirja 1907).

Kaupunkiarkeologiseen luetteloon v. 1989 on merkitty Annalan kohdalle 5 havaintoa, jotka ovat fosfaattikartoitus ja viemärinrakennustöiden yhteydessä tehtyjä maaperähavainnoja ja loput kolme irtolöytöjä alueelta. Vuodelta 1951 on löydetty 1620-luvun raha ”Annalan kasvipelloilta”. Vuonna 1970 löydettiin vuoden 1628 raha ja uudempia rahoja ”Vanhankaupungin kasvipelloilta”. Samoin ”Vanhankaupungin pellostä ”on vuodelta 1973 apteekkipulloja.

Myöhäissyksyllä 1996 käynnistyi Annalan pohjoispuolisella rinteellä laaja-alainen, koneellinen mullanpoisto, koska ruokamullan raskasmetallipitoisuudet oli todettu niin korkeiksi, että multa ei enää soveltunut viljelyyn. Multa poistettiin koko Annalanmäen pohjoispuoliselta rinteeltä aina idänpuoleisille kerrostaloille asti ja siten myös koko kaupunkiaikaisen korttelin kohdalla. Mullan kuoriminen tehtiin arkeologin valvonnassa ennalta sovittuun syvyyteen asti. Tehokkaassa viljelyssä ollutta, erittäin sekoittunutta ja runsaasti modernia (1900-luvun) jätettä sisältävää maa-ainesta poistettiin paikoin jopa metrin paksuudelta. Pohjamaan päälle jätettiin n. 20 cm kerros hiekkapitoista humusmaata ja arkeologiset tutkimukset keskitettiin seuraavana kesänä niihin kohtiin, joista tuli kaupunkiaikaisia löytöjä tai joissa arveltiin olevan rakenteita. Yhteensä n. 560 neliömetrin suuruiselta kaivausalueilta löytyi muutaman rakennuksen pohjan jäännökset ja mm. kaksi kaivoa, joista toisen hirret voitiin dendrokronologisesti ajoittaa kaadetuksi talvikaudella 1617/1618.

Tutkimusalueella ovat täysin tuhoutuneita alueita vain muotopuutarhan koillisosaan rakennettujen kerrostalojen kohdat ja Annalan rakennusten kohdat (ks. Heikkinen 1989, kartta 8). Esittäessään raportissaan v. 1989 alueen arkeologisten tutkimusten tulevaisuudennäkymiä Heikkinen toteaa että ”Annalanmäen itärinteen 1830-luvulla tehdyllä puistoalueella, entisillä peltoalueilla, saattaa olla yhä edellämäinittuja rakennusten pohjia, sillä tilanne ei ole muuttunut kuin kerrostalojen kohdalla 1900-luvun alussa tehdystä havainnosta. Alueella ei ole sijainnut aiemmin muita rakennuksia.”

Vuonna 1984 suoritettiin Vanhankaupungin rakentamattomalla alueella fosfaattikartoitus, jonka avulla pyrittiin paikallistamaan kaupungin sijainti ja kortteli- ja katujärjestelmä. Kartoituksen tulos ja kuopituksen yhteydessä tehdyt maaperä- ja arkeologiset havainnot löytyvät Heikkisen raportista (1989) sivuilta 101-148 ja kartta n:o 12. Havainnoja on yhteensä noin 600 kuopasta. Kuopista löytyi eriaikaisia löytöjä, mm. lasia, metallia, posliinia ym. Kuopitus kattoi myös tutkimusalueen, puutarhasuunnitelman itäisen puutarha-akselin kokonaan (se ulottui myös Annalan rakennuksille vievän tien eteläpuolelle) ja rajautui koillisessa kerrostalojen pihamaa-alueen (asvaltoitu) reunaan.

Fosfaattikartoituksella pystyttiin määrittelemään kartasta tunnettu kaupungin länsiraja mutta kortteli- ja katujärjestelmän paikallistamiseen näytteenottotiheys (10 metriä) oli liian suuri. Tutkimusalueen maaperästä antavat tietoja fosfaattikuopituksen kuopat n:o 135-164, 122-124 ja 132-134. Nämä maaperähavainnot olivat karttojen ohella tärkein materiaali hahmotettaessa tutkimusalueen arkeologisia mahdollisuuksia maanrakennustöiden käynnistyttyä syyskuun alussa 1999.

Fosfaattiarvot ovat korkeimmat alueen keskikohdassa, noin kahdenkymmenen metrin matkalla (kuoppien koordinaatit 250-270/330-350). Korkeammat arvot alkavat itärinteen juurelta, kohdasta josta maa alkaa tasaantua, n. 55 metrin päässä päärakennuksen etureunasta suoraan mitattuna. Arvot ovat kuitenkin korkeintaan keskitasoa. Tässä kohdassa ovat myös fosfaattikuopituksen mukaan minimissään 25 cm ja maksimissaan 50 cm paksuiset ”tumman” tai ”harmaan” maan kerrokset, yhdessä kuopassa oli myös ”tumman” maan seassa kiviä ja tiilenkappaleita. Tumman tai harmaan maan kerrokset paksunevat vielä hieman itään päin mentäessä noin 10-15 metrin matkalla mutta fosfaattipitoisuudet taas alenevat vähäisiksi. Fosfaattikuoppien perusteella otollisin kohta kaupunkiaikaisten jäänteiden suhteen oli siis rinteen alapuoli, kohdassa jossa maa on jo tasaista. Kuten aikaisemmin todettiin, kohdalla on kuitenkin ollut kaupunkiaikana iso rakentamaton alue ja toisaalta taas alue oli ollut yli sata vuotta intensiivisen puutarhanrakennuksen ja hyötykasviviljelyn kohteena ja otaksutaan, että maa-aines on hyvin muokattua ja sekoitettua ja että alueella ei ole merkittäviä kaupunkiaikaisia jäännöksiä.

Ruutanalammen kohdalla olevat fosfaattikuopat sisälsivät melko sekalaisia maalajeja (turve, savi, multa, ”tummanharmaa maa”, hieno hiekka, ”mustaa maata”) erilaisissa järjestyksissä ja antoivat viitteitä siitä, että maa-aines on melko sekoitettua. Myös fosfaattiarvot ovat melko matalia tai puuttuvat kokonaan. Koska ruutanalammella lienee ollut syvyyttä on se jo aikoinaan (esiintyy vuoden 1842 kartassa) tuhonnut kyseisen kohdan.

Ruutanalammen juoksu kaivettaisiin etelän suuntaan, ja Annalan rakennuksille vievän tien eteläpuolelle tehtäisiin juoksuun leventymä, eräänlainen pieni lampi. Tällä aukiota reunustavien eteläisten korttelien kohdalla saattoi olla kaupunkiaikaisia jäänteitä.

Itäinen puutarha-akseli ulottuu aivan Hämeentiehen asti joten yksi otollisimmista kohdista saattoi olla myös puutarha-akselin aivan itäisin pääty. Korttelirekonstruktio kartan mukaan Hämeentien alla, sen molemmin puolin ulottuen, sijaitsivat kaksi itäistä korttelia. Tälläkin kohdalla saattoivat kuitenkin Itäisen Viertotien, myöhemmin Hämeentien rakentaminen, leventäminen ja muut myöhemmät maanrakennustyöt (esim. viemäröinti) tuhonneet tai peittäneet alleen kaupunkiaikaiset kerrostumat.

5. ITÄISEN PUUTARHA-AKSELIN MAANRAKENNUSTYÖT

5.1 Puutarha-akselin ylätasanne

Itäisen puutarha-akselin maanrakennustyöt aloitettiin syyskuun alkupuolella nurmikon kuorimisella, joka alkoi akselin luoteispäästä, Annalan päärakennuksen eteen levittyvästä ylätasanteesta, Waseniusten muotopuutarhan kolmion muotoisesta osasta. Nurmikkoa kuorittiin n. 10 cm paksuudelta. Alla oli hyvin tasalaatuinen, hiekan sekainen humus, jonka seassa näkyi

paikka paikoin 1800-1900 lukujen jätettä, mm. posliinin valmistuksessa syntyvää jätettä. Pinnan tarkistuksessa ei löytynyt yhtään kaupunkiaikaan viittaavaa löytöä. Kallio tuli jo paikoitellen esiin varsinkin keskikohdissa.

Maata poistettiin vielä useita kuormallisia yläsanteen pohjoisosista. Edelleen hyvin sekoittuneen humuksen seassa oli runsaasti resenttiä jätettä. Kaupunkiaikaisia löytöjä ei ollut. Maa kaavittiin kallioon asti useissa kohdissa. Kaavinnan tarkoituksena oli paitsi tehdä tilaa uusille humuskerroksille myös ottaa esiin vanhat, kivistä ladotut kaarevat terassinreunukset, purkaa ne ja latoa kivet sitten uudelleen kunnollisten perustusten päälle. Terassinreunuksia purettiin koneellisesti vähitellen syyskuun kuluessa.

Kun terassinreunukset oli purettu myöhemmin lokakuussa kaavittiin myös yläsanteen etelän puoleinen sivu suurimmaksi osaksi kallioon asti puutarhakäytävien rakentamista varten. Yläsanteen pohjoisenpuoleiselle sivulle rakennettiin soratie kuljetuksia varten.

Kaiken kaikkiaan näytti siltä, että päärakennuksen eteen, lähes paljaan kallion päälle oli tuotu Villa Annebergin ja sen puutarhan rakennusaikoina runsaasti humusmaata istutuksia varten. Kallio lienee ollut lähes paljas kaupunkiaikana. Myöhemmin syksyllä, kun yläsanteelle jo rakennettiin muotopuutarhan istutusalueita ja hiekkakäytäviä, maata oli poistettu vielä hieman enemmän ja joissakin kallion taskuissa oli 20-30 cm vahvuisia savikerroksia, jotka ovat mahd. alkuperäisiä tai sitten savea on tuotu alueen tasoittamiseksi.

Valokuvat

MV 1-9 (negatiivit 272 154-272 164) ja MV 102 (negatiivi 272 273)

Diapositiivit 1-11 ja 128-130

5.2 Yläsanteen ja suoran ala-alueen välinen rinne

Rinteessä näkyi jo syyskuun alussa nurmikon kuorimisen jälkeen selvästi muuta aluetta kivisempi keskikohta, joka lähti yläsanteen kärjestä kohti itää noin kahden metrin levyisenä. Kyseessä oli kaikissa Waseniusten puutarhaa esittävässä kartoissa näkyvä muotopuutarhan keskiakselin käytävän pohja. Muuten humusmaan pinnassa oli runsaasti lähinnä resenttiä, 1800-1900 -lukujen jätettä.

Rinteen maanpoistoa jatkettiin vasta lokakuun puolivälissä, jolloin maanpoisto aloitettiin rinteän eteläiseltä sivulta. Maata vedettiin kaivinkoneen kauhalla ohuina kerroksina. Humuskerros oli rinteessä erittäin ohut, alla oli soraa ja hiekkaa. Humuskerros paksuni rinteän juurella. Maata kuorittiin n. 15 cm paksuudelta rinteestä ja n. 60 cm paksuudelta rinteän juurelta. Rinteän juurelle oli suunniteltu portailla varustettu terassi minkä takia maata oli poistettava rinteän juurelta enemmän. Humusmaata on ilmeisesti vähitellen valunut rinteän juurelle tai sitten juurta on tasoitettu paksummalla humuskerroksella.

Rinteän keskikohdasta, yläsanteen kärjestä alkaen poistettiin keskikäytävän kivillä ladottu pohja. Kivet olivat pyöreitä luonnonkiviä ja erikokoisia - keskimäärin ehkä noin pään kokoisia. Mistä kivet ovat peräisin? Mahdollisesti Annalanmäen alueella sijainneista, kaupunkiaikaisista talonperustuksista?

Rinteen pohjoiskulmasta tuli esiin kallion pinta hyvin ohuen humuskerroksen alta. Koilliskulmasta tuli esiin epämääräistä löyhää kivikkoa, jonka seassa oli hiiltä ja eriaikaisia, myös jonkin verran kaupunkiaikaisia löytöjä. Samaa sekoittunutta kivikkoa oli viereisellä suoralla ala-alueella.

Valokuvat

MV 10-14 (negatiivit 272 165-272 169)

Diapositiivit 12-18

5.3 Suora ala-alue, eteläinen puolisko

Myös itäisen puutarha-akselin suorakaiteenmuotoisen ala-alueen nurmikko kuorittiin aluksi pois koko alueelta. Alla oli tasalaatuinen, hiekkapitoinen humus, jonka pinnassa oli runsaasti varsinkin resenttejä löytöjä, joitakin 1700-luvulle viittaavia löytöjä (liitupiipunvarret) mutta ei kaupunkiaikaisia löytöjä. Joidenkin isompien kivien pinta oli tullut näkyviin varsinkin puoliskon luoteispäässä.

Maanpoistoa jatkettiin syyskuun puolivälissä alkaen luoteispäästä, rinteen juurelta, kuuden metrin levyiseltä alueelta (ks. Liite II, yleiskartta). Maata oli tarkoitus poistaa noin 40 cm syvyydeltä puistokäytävien ja istutusten pohjatöitä ja uusia humus- ja sorakerroksia varten. Työ tehtiin kaivinkoneella kauhan vetäessä ohuita kerroksia pinnasta. Aivan päässä oli humuskerroksen alla vyöhyke vaaleaa, hienoa hiekkaa. Sen itäpuolelta, osittain humuskerroksesta ja sitten myös sen alta alkoi tulla erikokoisia, pyöreitä luonnonkiviä, joissa ei kuitenkaan ollut mitään selvää rakennetta. Kiviä ja maata poistettiin koneellisesti, alta paljastui iso, noin metrin halkaisijaltaan oleva kivi, joka poistettiin. Vierestä poistettiin vielä toinen, lähes yhtä suuri kivi. Ison kiven tienoilta, sen pinnasta alkoi hiilensekainen, tummemman maan vyöhyke. Tässä vaiheessa maanpoisto keskeytettiin. Ison kiven kuoppa täyttyi hiekasta ja irtomaasta saman tien eikä kuoppaa tutkittu uudelleen mutta näytti siltä, että kivi ei ollut puhtaassa pohjamaassa vaan sekoittuneessa hiekkapitoisessa maassa.

Tästä kohdasta itäänpäin pintaa puhdistettiin jonkin verran ja päätettiin että aluelle tehdään kolme koeruutua maakerrosten ja löytöjen ajoituksen selvittämiseksi (ks. yleiskartta). Pinnassa näkyi jonkin verran isoja kiviä siellä täällä mutta ei mitään selvää rakennetta. Laakeat, isot kivet saattaisivat olla rakennusten kulmakiviä? Koeruudet sijoitettiin kivien väliin noin 6x4,5 metrin suuruiselle alueelle. Koeruudet kaivettiin yhteyksittäin ja sidottiin kaupungin koordinaatistoon.

Koeruutu 1

Yhteys 1= hiekkansekainen humus (nurmikon alapuolinen kerros)

Yhteys 2= sekoittunut siltti, humus ja hiekka

Yhteys 3= sekoittunut karkea hiekka ja humus+runsaasti tiiltä+hiiltä

Yhteys 4= sora

Yhteys 5= pohjasavi

Koeruutu 2

Yhteys 1= hiekkansekainen humus (nurmikon alapuolinen kerros)
 Yhteys 2= hiekka+hieman humusta+silttiä laikkuina, tiivistä, kiviä
 Yhteys 2b= sama kuin yhteys 2 + tiilenpaloja, hieman hiiltä
 Yhteys 4= pohjasavi

Koeruutu 3

Yhteys 1= hiekkansekainen humus (nurmikon alapuolinen kerros), jossa kaupunkiaikaisia ja resentejä löytöjä (paikoin n. 20 cm paksu kerros)
 Yhteys 2= Kivikko, jossa soraa+hiiltä (öljyisen tuntuista, kivet palaneita). Kerroksen paksuus ruudun itäosassa n. 18 cm
 Yhteys 3= Ruudun länsiosassa keltaista hiekkaa, kerroksen paksuus n. 15 cm.
 Yhteys 4= savi, jossa puusilppua ja hiiltä (alkaa syvyydestä -33 cm puhdistetusta pinnasta).

Koeruutujen maakerrokset olivat melko sekoittuneita ja löydöt eriaikaisia, seassa pikemminkin 1700-luvulle viittaavia löytöjä kuin kaupunkiaikaisia. Löydöissä oli myös runsaasti resentiä jätettä. Hiili ja tiilenpalaset viittasivat kuitenkin siihen, että paikalla on mahdollisesti voinut olla jokin kiinteämpi rakenne tai sitten alueelle on vain levitetty/levinnyt rakennus- tms. jätettä. Jos paikalla on ollut jokin rakenne, oli se rikkoutunut maanmuokkauksen takia pahasti.

Tämän jälkeen alueelta poistettiin koneellisesti hiekkansekainen humuskerros (nurmikon alapuolinen) mutta kaikki isot kivet jätettiin vielä paikoilleen. Koneellisen maanpoiston jälkeen alue puhdistettiin, valokuvattiin ja piirrettiin. Maa oli hyvin sekoittunutta, seassa oli keltaista hiekkaa ja vaaleaa silttiä laikkuina, hiililäiskiä oli koko alueella ja runsaasti erikokoisia kiviä. Kivikkoinen alue erottui selvänä vyöhykkeenä (ks. tasokartta). Mahdollisesti kivikko on muodostunut rinteiden juurelle vähitellen maanmuokkauksen yhteydessä tai sitten kohdassa on ollut Waseniusten muotopuutarhan poikittaisen käytävän pohja. Toinen mahdollinen poikittaisen puutarhakäytävän kohta on aivan alueen luoteisimmassa päässä ollut vaalean hiekan vyöhyke.

Suoran ala-alueen luoteispään eteläisen puoliskon maakerrokset olivat yksinkertaistettuna seuraavanlaisia: nurmikko, jonka alla nurmikon alapuolinen hiekkansekainen humuskerros, sen alla kivikkoinen, sekoittuneen maan kerros, jossa erityisesti alaosassa oli palaneita kiviä, hiiltä ja tiilimurskaa. Alla oli savinen pohjamaa.

Dokumentoinnin jälkeen kivikko poistettiin koneellisesti. Alla oli yllä kuvattua palaneiden kivien, hiilen ja tiilimurskan sekaista maata. Maata poistettiin edelleen koneellisesti suunniteltuun n. -40 cm syvyyteen asti (maanpinnasta). Savisen pohjamaan päälle jäi ohut kerros palaneiden kivien, hiilen ja tiilimurskan sekaista maata, joka jäi puutarhan pohjaksi levitetyn kankaan alle.

Isojen kivien ja hiilensekaisen maan ilmestyttyä luoteispäästä jatkettiin maanpoistoa eteläisen puoliskon kaakkoispäästä. Päässä oli noin kahdeksan metrin levyinen alue täytehiekkaa ja mm. vanha sadevesikaivo putkineen (ks. yleiskartta). Hiekka vaihtui vähitellen tummaksi, savipitoiseksi täytemaakerrokseksi, jonka seassa oli sekalaisia resentejä löytöjä. Täytemaata oli noin kahdeksan metrin levyinen vyöhyke. Täytemaan alta alkoi puolestaan tulla vanhaa humusmaata, jonka seassa oli myös sekalaisia, eriaikaisia löytöjä. Sekä täytemaa-alueet että vanha humuskerros olivat lähes kivettömiä. Tämän luoteispuolella oli edellä kuvatun

kivikkoisen alueen alle ja koillispuolelle levittäytyvää, hiilensekaista palaneen kivimurskan ja tiilimurskan sekaista maata.

Valokuvat

MV 15-39 (negatiivit 272 170- 272 199)

Diapositiivit 19-51

5.4 Suora ala-alue, keskiosa

Syyskuun lopulla kuorittiin maata itäisen puutarha-akselin suoran ala-alueen keskiosasta, seitsemän metrin levyiseltä vyöhykkeeltä (ks. yleiskartta). Maata poistettiin vähemmän kuin eteläiseltä puoliskolta: luoteispäässä noin -20-30 cm syvyydelle (nurmikko kuorittu jo aikaisemmin) ja koko ajan kaakkoispäätä kohden ohentuen. Kaakkoispäästä poistettiin vain noin -5 cm. Myös kaistaleen keskikohta jätettiin hieman reunoja korkeammalle - poikkileikkaus oli siis hieman kupera.

Kaivaminen aloitettiin luoteispäästä, josta tuli vaaleamman hiekan noin kahden metrin levyinen poikittainen vyöhyke. Kaistaleen keskikohdassa jatkui jo rinteestä poistettu, vanhan käytäväkiveyksen pohja noin kolmen metrin levyisenä. Kivet olivat melko pieniä. Keskikäytävän kiveys jatkui kohti Hämeentietä ja kivet olivat erikokoisia, keskimäärin noin pään kokoisia. Korkojen 47 ja 46 (koordinaatit 23208,5/51571,3 ja 23204,9/51580,8) välillä kiveyksessä oli noin kahden metrin mittainen kohta, johon oli asetettu useampi suuri, n. 70-80 cm halkaisijaltaan oleva kivi. Koko keskikäytävän kiveys poistettiin. Maa oli pääasiassa hiekkaa ja kivien välissä oli vaaleampaa hiekkaa, maa oli sekoittunutta. Kohdasta löytyi mm. yksi Raeren-kivisavikeramiikan pala. Keskikäytävän kiveys ulottui melkein koron 46 kohtaan asti (ks. yleiskartta).

Kaistaleen pohjoisreunalta tuli samanlaisessa hiilipitoisessa, hiekansekaisessa humusmaassa olevaa kivikkoa kuin samalla kohtaa eteläisellä puoliskolla oli. Samanlaista maata löytyi myös rinnealueen koillisnurkasta. Kohta jätettiin kaivamatta syvemmälle ja puhdistettiin käsin. Koron 47 kohdalla löytyi muuta ympäristöä huomattavasti hiilisempi alue ja sen ympärillä sekoittunutta, humuspitoista maata, jossa oli hiiltä ja vaaleaa hiekkaa läiskittäin. Hiilensekainen maa jatkui kohti etelää. Koko itäisellä puutarha-akselilla oli siis suunnilleen pohjois-eteläsuuntainen hiilipitoinen vyöhyke. Voimakkaammin hiilipitoinen läiskä koron 47 kohdalla puolitettiin ja kaivettiin yhteytenä pois. Hiilinen, humuspitoinen kerros oli melko ohut ja sisälsi kiviä, joissa ei ollut mitään selvää rakennetta. Hiilipitoinen maa jatkui epämääräisen muotoisina ja paksuisina läiskinä laajeten ympäristöön. Kohdasta löytyi kaupunkiaikaisia löytöjä, mm. yksi Raeren-kivisavikeramiikan pala, muutama passglasin pala, rihlattuja punasavikeramiikan paloja ja mm. ikkunalasia.

Suoran ala-alueen Hämeentien puoleisesta päästä poistettiin eteläisen puoliskon ja keskiosan kohdalla maata muutamia metrejä lähemmäksi Hämeentietä. Maata poistettiin noin -30-40 cm syvyydelle. Tässä kohdassa oli pääasiassa täytehiekkaa ja kerrostaloille vievän hiekkatien täytemaakerroksia. Päähän tehtiin kaksi noin metrin syvyyttä kuoppaa uusille sadevesikaivoille (ks. sijainnit yleiskartasta). Toinen sijoitettiin samalle linjalle vanhan kaivon kanssa. Tämä eteläinen kaivo kaivettiin ensimmäisellä kerralla ilmeisesti liikaa itäänpäin ja se siirrettiin myöhemmin samalle linjalle pohjoisemman sadevesikaivon kanssa (ei dokumentoitu). Vanhan

kaivon sementtiputkea lyhennettiin ja se liitettiin muoviputkella uuteen kaivoon. Eteläisemmän sadevesikaivon kuopasta tuli esiin löyhästi ladotun kiveyksen reuna. Kiveys sijaitsi kostean, harmaan, sorapitoisen savimaan sisällä (täytemaakerros?) mutta kivien välissä maa oli melko irtonaista ja humuspitoista. Kiveystä oli näkyvissä n. 120x40-50 cm kokoinen pätkä. Kivien yläpinta oli noin -135 cm maanpinnasta (nurmikon pinnasta) eli noin 4,15 m mpy. Kiveyksen etäisyys oli noin 15,5 metriä Hämeentien jalkakäytävän reunasta mitattuna luoteeseen päin (suoran ala-alueen suuntaisesti). Kiveyksen seasta löytyi puhdistettaessa joitakin 1700-luvulle ajoittuvia löytöjä, mm. liitupiipunvarsia.

Pohjoisemman sadevesikaivon kuoppa (n. 1x1 m) kaivettiin noin kaksi metriä enemmän luoteeseen päin kuin eteläinen kuoppa. Kuopasta tuli esiin samanlainen löyhästi ladottu kiveys kuin eteläisemmästä kuopasta. Kaivinkone ehti poistaa kiveyksen kuopan keskiosasta mutta kiveystä jäi näkyviin kuopan pohjois-, itä- ja länsireunoille. Kiveys sijaitsi karkean, keltaisen hiekan kerroksessa ja sen alapuolelta alkoi sitkeä, harmaa savimaa, joka pintaosastaan oli jonkin verran likaantunutta ja sekoittunutta (hiiltä ja tiilenkappaleita) ja siinä oli pieniä kiviä. Tämän alapuolella oli tummaksi värjäytynyt, hiilensekainen savikerros ja sen alla puhdas pohjasavi. Kiveyksen yläpuolella oli erilaisia karkeita täytemaakerroksia (tie ja kerrostalot) ja tummempia, vanhan humuksen kerroksia. Kiveyksen pinta oli 5,09-5,29 m mpy ja puhtaan savikerroksen pinta noin 4,69 m mpy. Kiveystä puhdistettaessa sen seasta tuli muutamia löytöjä, mm. Bartmann-kannun kylkipala (akanthus-lehti) ja vihreän lasipullon pohjaosa, joka ajoittuu 1700-luvun loppuun tai 1800-luvulle.

Kiveys ajoittuu todennäköisimmin Waseniusten aikaan ja liittyy mahdollisesti ruutanalampeen tai sitten varhaisempaan, 1700-luvun loppupuolen toimintaan alueella, esim. Itäiseen Viertotiehen tai Jernmarkin torppaan.

Valokuvat

MV 40-54 (negatiivit 272 200-272 214)

Diapositiivit 52-67

5.5 Suora ala-alue, pohjoinen puolisko

Lokakuun puolessavälissä poistettiin maata -30-40 cm syvyydeltä myös itäisen puutarha-akselin suoran ala-alueen pohjoisesta puoliskosta, noin kolmen metrin levyiseltä kaistaleelta (uuden sorakäytävän kohta, ks. yleiskartta). Maata oli ehditty poistaa jo useamman metrin matkalta luoteispäästä alkaen ilman valvontaa ja poistoa jatkettiin melko ripeästi kaakkoispäähän asti. Pohjoisesta puoliskosta tulivat esiin samanlainen maalajien jako kuin eteläisemmästäkin puoliskosta ja keskiosasta: aivan luoteisimmassa päässä oli vaaleaa, melko hienoa hiekkaa n. 2-3 metrin leveydeltä - kyseessä oli mahdollisesti vanhan, poikittaisen puutarhakäytävän pohjaa. Sen jälkeen tuli runsaasti kiviä ja hiilensekaista humusta, jonka seassa oli jonkin verran kaupunkiaikaisia löytöjä, mm. kivisavikeramiikkaa. Kiveyksessä ei ollut selvää rakennetta ja se oli melko irtonaista ja löyhää. Kiveyksen jälkeen maa oli sekoittunutta humusta ja täytemaakerroksia aivan kaakkoispäässä. Sekoittuneen humuksen (täytemaata?) seasta tuli runsaasti mm. sekalaista resenttiä rautajätettä yms.

Myöhään syksyllä oli kaivettu myös suoran ala-alueen aivan pohjoisimmalle reunalle tulevat aidantolppien suurikokoiset kuopat. Maakerrokset näyttivät pikaisessa tarkastelussa olevan samanlaisia kuin muuallakin viereisillä kohdilla.

Keväällä 2000 pohjoisreunassa oli multaa poistettu aidan luota uuden multakerroksen levityksen takia. Kerros oli tummaa, sekoittunutta maata, joka vaihtui idempänä täytesoraksi.

Valokuvat

MV 55- 58 (negatiivit 272 215- 272 218) ja MV 90-96 (negatiivit 272 258-264)

Diapositiivit 68-72 ja 114-119

5.6 Ruutanalampi

Ruutanalammen kohdalta oli syyskuun alussa kaadettu muutama puu ja kannot oli poistettu. Maata poistettiin koneellisesti aluksi noin -10-15 cm nurmikon pinnasta laskien. Tarkoituksena oli saada esille vanhan ruutanalammen reunat ja sen koon ja muodon hahmottaminen. Uusi lampi kaivettaisiin kuitenkin puutarhasuunnitelman mukaiseen kohtaan vanhasta lammen paikasta huolimatta. Näkyviin tuli pääasiassa vaaleaa, kuivaa savista täytemaata, jonka seassa oli paikka paikoin humusta ja runsaasti resenttiä jätettä. Reunoilla oli pääasiassa täytehiekkää. Vanhan lammen reunoja ei kuitenkaan vielä kunnolla erottanut. Maata kuorittiin lisää noin -10-20 cm ja vanhan ruutanalammen reuna tuli esiin varsinkin sen itäreunalla ja pohjois-koillisreunalla.

Lammen syventäminen aloitettiin sen eteläosasta, juoksun kohdalta. Lammen rakenne oli porrasmainen eli lampi syvenee asteittain eteläisen ja itäisen syvänteen ollessa noin -2 m maanpinnasta ja matalamman reunan vain noin -40 cm maanpinnasta.

Lammen syvänteitä kaivettaessa tuli esiin isoja lohkottuja ja pyöreitä kiviä, joita on käytetty joko lammen täyttämiseen joskus vuosisadan vaihteen tienoilla tai sitten lammen pohja on alunperin tehty isoilla kivillä pohjustamalla. Lohkotut kivet olivat sellaisia että ne saattoivat olla peräisin kallioiden räjäytystöistä Villa Annebergin rakennuskaudelta tai sitten Itäistä Viertotietä reunustaneesta kiviaidasta. Isot pyöreät kivet olivat halkaisijaltaan noin 50-60 cm ja niitä otettiin talteen uuden lammen kiveystä varten kuten muotopuutarhan suoralta ala-alueeltakin tulleet isommat pyöreät kivet. Koko ajan syvänteitä kaivettaessa tuli esiin resenttiä jätettä, mm. rautaromua ja posliinia. Jätettä tuli etenkin itäisestä syvänteestä, mm. naisten varsikenkä vuosisadan vaihteen mallia ja Arabian posliinia, jonka leima ajoittuu vuosiin 1897-1907.

Lammen aluetta laajennettiin vielä noin 1-1,5 metrin leveydeltä luoteeseen ja itään päin noin -50 cm paksuinen kerros. Nurmikon humuskerroksen alta tuli esiin kerros täytehiekkää ja etelämmässä sekoittunutta, hienoa, kuivaa savea. Savimaan seassa oli isoja, pyöreitä kiviä, jotka ovat tulleet ilmeisesti täytön mukana. Täyterrosten alla profiilissa näkyi musta, melko tiivis, vanha multakerros. Täytemaan ja sen seassa olevan humuspitoisen maan seassa oli resenttiä jätettä, mm. sytkäri.

Kaikkien kaikkiaan lampea kaivettaessa kävi ilmi, että Waseniusten aikainen ruutanalampi on tehty maastossa ilmeisesti luontaisesti olevaan kosteaan notkelmaan ja se on peittynyt tällä vuosisadalla noin metrin paksuisten täyttökerrosten alle, toisin sanoen ruutanalammen

alkuperäiset rannat ja pinta ovat olleet noin metrin nykyistä maanpintaa alempana. Mahdollisesti aluetta on tarkoituksellisesti tasoitettu.

Lammen molempiin syvänteisiin tehtiin muoviputkilla viemärikaivot täyttövettä varten. Kun lampi oli kaivettu muotoonsa se peitettiin hienolla sepelillä. Sepelin päälle levitettiin kangas ja kankaan päälle muovipeite. Muovipeitteen päälle tuli hiekkaa ja erikokoisia, pyöreitä luonnonkiviä. Lampi oli istutuksia vaille valmis ja se täyttyi/täytettiin vedellä.

Valokuvat

MV 59-72 (negatiivit 272 219- 272 237)

Diapositiivit 73-91

5.7 Lammen juoksu

Ruutanalammen juoksu oli kaivettu ilman valvontaa noin -20 cm syvyydelle. Nurmikon alla oli pääasiassa hiekkaa ja sekoittuneen humuksen alueita. Juoksun lammen puoleisesta päästä tuli esiin pienten, irtonaisten, lohkottujen kivien itä-länsisuuntainen vyöhyke, jonka seassa oli jonkin verran pääasiassa resenttiä jätettä. Kyseessä oli paikallisen asukkaan mukaan n. 40 vuotta sitten rakennettu viemäri/salaoja. Kiveys poistettiin koneellisesti kun juoksua syvennettiin lammen puoleisesta päästä. Juoksun lammen puoleisesta päästä tuli pohjakallio näkyviin melko pian. Se laskeutui jyrkästi etelästä pohjoiseen. Tässä kohdassa pohjakalliiossa on ilmeisesti luontaisesti syväne. Pohjakallio ei tullut esiin muualla itse lammen tai sen juoksun alueella.

Juoksun itäisessä profiilissa, lähempänä levenevää lampea, oli näkyvissä muutaman metrin pätkällä nurmikon humuskerroksen alla vaalea, ohut hiekkakerros ja sen alapuolella musta, vanha multakerros (vrt. lammen itäprofiili).

Ruutanalammen juoksu oli kaivettu Annalan rakennuksille vievältä tieltä pohjoiseen päin ilman valvontaa syyskuun lopulla poikkileikkaukseltaan V:n muotoiseksi ja noin 70 cm syvyiseksi. Kaivinkoneenkuljettajan mukaan juoksusta ei tullut esiin minkäänlaisia rakenteita sitä kaivettaessa. Juoksun viistotuissa profiileissa näkyy nurmikon alla oleva uusi humuskerros, jonka alla lähempänä Annalantietä ilmeisesti tien rakentamisen yhteydessä syntynyt täytehiekkakerros. Juoksun pohjalla näkyy vanha, musta ja tiivis humuskerros, josta tuli muutamia, ilmeisesti kaupunkiaikaisia löytöjä, lähinnä punasavikeramiikkaa, mm. kolmijalkapadan jalka. Vanhan humuskerroksen alta tuli näkyviin vaalea hiekkakerros lähempänä lampea (vrt. itäprofiili aikaisemmin).

Lokakuussa, kun varsinainen lampialue jo oli valmistunut, jatkettiin lammen juoksun kaivuuta noin kaivinkoneen kauhan leveyden verran Annalan rakennuksille vevän tien poikki. Juoksun syvyys oli noin -80cm mitattuna tien pinnasta. Juoksun itäprofiilissa näkyi ylimmäisenä nykyisen tien täytehiekkakerros, sen alapuolella erottui selvänä kerroksena mukulakivistä tehty, Waseniusten aikainen tienpäällyys ja sen alapuolella vaaleampi täytehiekkakerros. Alimpana oli ruskea pohja?hiekk.

Annalan rakennuksille vevän tien eteläpuoleista juoksun osuutta alettiin kaivaa juoksun länsipäästä, ennen juoksun leventymää. Kohdassa oli vanha oja, joka edelleen näkyi vakomaisena painanteena nurmikolla. Tien eteläpuolinen juoksun osuus kaivettiin kuten

puutarhasuunnitelmassa on kuvattu (ks. yleiskartta). Ylimpänä oli nurmikon alapuolinen humuskerros. Löytöinä tuli punasavikeramiikkaa, mm. onton kolmijalkapadan kahvan katkelma, joka tuli pääasiassa sekoittuneesta, tummasta ja kivisestä täytemaakerroksesta, joka oli noin -30 cm nurmikon pinnasta laskien.

Kun juoksu oli kaivettu, se päällystettiin samanlaisilla sepeli-, kangas-, muovi-, hiekka- ja kivikerroksilla kuin varsinainen ruutanalammen alue. Tien alla olevaan juoksun osaan asennettiin muoviputki.

Valokuvat

MV 73-82 (negatiivit 272 238-272 250)

Diapositiivit 92-107

6. LÄNTISEN PUUTARHA-AKSELIN PUISTON KÄYTÄVÄT JA HUVILAN PIHA-ALUE

Aivan syyskuun lopussa kuorittiin Villa Annebergin länsipuolen puistossa esiin ohuen humuskerroksen alta noin päänsuuruisista luonnonkivistä ladottua vanhaa puistokäytävän pohjaa. Samoin muualla Annalanmäellä huvilan länsipuolella kunnostettiin vanhoja puistokäytäviä.

Toukokuussa kuorittiin maata huvilan pohjoisseinän reunalta. Alta tuli heti kallio. Talousrakennusten ja huvilan väliseen pihaan oltiin rakentamassa käytäviä ja alueen entistä hiekkapinnan päälle laitettiin multakerros kasvillisuutta varten.

Valokuvat

MV 83 (negatiivi 272 251) ja MV 97-101 (negatiivi 272 265-271)

Diapositiivit 120-127

7. KORTTELIN 920 VASTAINEN AITA

Keväällä 2000 kaivettiin koillisessa sijaitsevan korttelin 920 kerrostaloalueen rajalle aidan paaluja varten kuoppia, mutta ne eivät sisältäneet mitään erityisen mielenkiintoista vaan kerrokset olivat erittäin sekoittuneita. Kuopat olivat 60-120 cm syviä.

Seuraavat kuoppahavainnot ovat korttelin länsisivulta. 0-piste on korttelin lounaisnurkasta 17 kaakkoon. Metriluvut 0-pisteestä kasvavat koilliseen päin (ks. kartta liite II, kartta 3):

Kuoppa 1 (paalu 1, 0 m, pinta 11.77 m mpy): 30 cm sek. humus
15 cm savi
alla kallio

Kuoppa 2 (paalu 5, 8 m, pinta 11.48 m mpy): 30 cm sek. humus
alla kallio

- Kuoppa 3 (paalu 9, 16 m, pinta 10.63 m mpy): 80 cm sek. humus
alla kallio
- Kuoppa 4 (paalu 13, 24 m, pinta 9.91 m mpy) : 40 cm louhittuja kiviä + humus
50 cm humus
30 cm kiviä + humus
alla hiekka
- Kuoppa 5 (paalu 18, 34 m, pinta 9.22 m mpy): 100 cm sek juurinen humus
15 cm kelt. hiekka
- Kuoppa 6 (paalu 22, 42 m, pinta 8.70 m mpy): 50 cm sek. juurinen humus
30 cm ruskea/keltainen
ruosteinen hiekka
- Kuoppa 7 (paalu 26, 50 m, pinta 8.15 m mpy) : 35 cm sek. humus
20 cm kelt. hiekka
10 cm puhdas kelt. hiekka
- Kuoppa 8 (paalu 30, 58 m, pinta 7.70 m mpy) :20 cm sek. humus
5 cm hiekka/hiek
25 cm sek. humus
10 cm sek. humus/hiekka
- Kuoppa 9 (paalu 34, 66 m, pinta 7.18 m mpy): 15 cm nurmikkohumus
10 cm sek. hiekka/humus
20 cm sek. humus
15 cm savi
- Kuoppa 10 (paalu 38, 74 m, pinta 6.78 m mpy): 30 cm humus
17 cm ruskea karkea hiekka
35 cm tiivis humus
10 cm savi
- Kuoppa 11 (paalu 42, 82 m, pinta 6.71 m mpy): 10 cm nurmikko
15 cm humus
5 cm karkea ruskea maa
10 cm humus
25 cm puhdas hiekka
- Kuoppa 12 (paalu 47, 92 m, pinta 6.65 m mpy): 20 cm humus
80 cm sek. hiekka/humus
alla puhdas hiekka

MV 84-89 (negatiivi 272 252-257)
Diapositiivit 108-113

8. TUTKIMUSTEN TULOKSET

Syys-lokakuussa 1999 ja toukokuussa 2000 Helsingin kaupunginmuseo valvoi Annalan huvilan ympäristön maaston peruskunnostamista Annalanmäen koilliskulmassa ja itärinteellä. Alueella on sijainnut 1640-luvun kartan mukaan useita Vanhan Helsingin (1550-1640) kortteleita. Valvonta-alueen pohjoispuolella Annalanmäen pohjoisrinteellä puutarhapalstojen kohdalla suoritettiin vuonna 1997 arkeologinen kaivaus multakerroksen vaihdon yhteydessä. Alueelta löytyi kaupunkiajalle ajoittuvan runsaan esineistön lisäksi kaksi talonpohjaa, kaksi kaivoa, kellarikuoppa ja jätekuoppia, mutta suurin osa alueesta oli tuhoutunut Annalan huvilaan liittyvien 1800-luvun maarakennustöiden yhteydessä kuten iilimatolammikon takia.

Raskaimmin rakennettavalla alueella Annalan huvilan ja Hämeentien välissä sijaitsi valvontatyön painopiste. Alueelle rakennettiin itäinen puutarha-akseli ja ruutanalammikko. Näissä kohdissa oli sijainnut 1800-luvulla vastaavat rakenteet. 1640-luvun kartan mukaan itäisen puutarha-akselin ja ruutanalammikon kohta on ollut rakentamaton tila, jota on ympäröineet korttelit Hämeentien reunalla, koillisen kerrostaloalueen, Annalan huvilan ja huvilalta Hämeentielle johtavan tien kohdalla. Alueelle on joissakin kirjoituksissa yritetty sijoittaa kaupungin päätoria, joka on kuitenkin mitä todennäköisemmin sijainnut pohjoisen Kellomäen kaakkoispuolella.

Valvonnassa todettiin alueen tuhoutuneen käytännössä kokonaan 1800-luvun puutarhanperustustöissä ja myöhemmissä viemärikaivantotöissä muutamia tummia sekoittuneita kohtia lukuun ottamatta, joista tuli uudemman materiaalin mukana myös vanhaa esineistöä. Varmoja vanhoja rakenteita ei löytynyt. Mahdollisesti vanhojen rakennusten aluskiviä on käytetty itäisen puutarha-akselin perustustöissä. Alueen alkuperäinen maanpinta on sijainnut nykyistä huomattavasti alempana. Kohta on luultavasti ollut liian kosteaa rakentamiseen.

Muulla rakennustyöt eivät menneet syvemmälle laajoilla alueilla vaan vanhojen puistoteiden pintoja otettiin esiin ja päällystettiin uudelleen, pihoja maisemoitiin tuomalla uutta multaa päälle, kapeita johtokaivantoja ja aitojen paalujen kohtia kaivettiin ym.

KARTTALUETTELO

KARTTALUETTELO:

Helsinki, Vanhakaupunki, Annala 1999-2000
Jaana Mellanen ja Markku Heikkinen

Nro	Mk	Aihe	Piirt.
1	1:200	Yleiskartta	Jaana Mellanen
2	1:50	Tasokartat 1 ja 2	Jaana Mellanen, H. Kääriäinen, Anja Korkala
3	1:500	Aidan havaintokuoppien sijainti	Markku Heikkinen

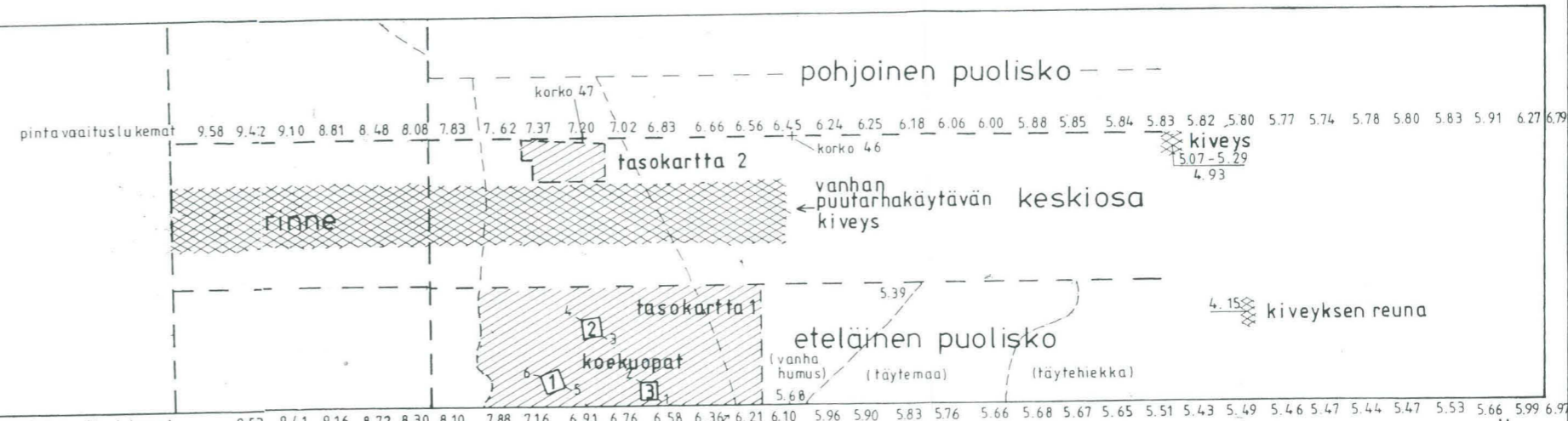
KAIVAUSKARTTOJEN KOPIOT

kerrostalo
ar k
2

SUORA ALA - ALUE

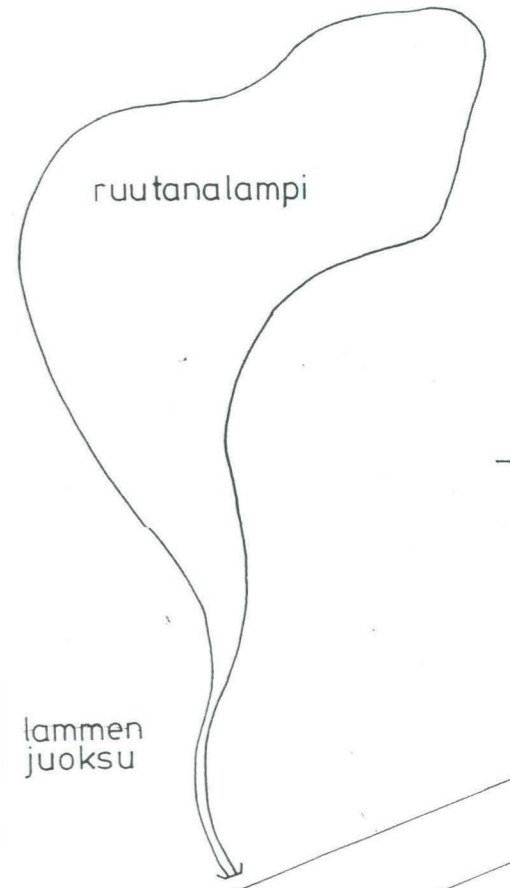
Annalan huvilalla

ylätasanne

katkoviivojen väliin jäävällä alueella hiilipitoinen, palaneen kiviinmurskan ja tiilenkappaleiden vyöhyke

koekuoppa 3	1 = 23195,3/51570
	2 = 23196,4/51569,5
koekuoppa 2	3 = 23199,1/51568,6
	4 = 23200,3/51567,9
koekuoppa 1	5 = 23197,5/51566
	6 = 23198,4/51565,1

ITÄINEN PUUTARHA - AKSELI

Hämmentien jalkakäytäväalue

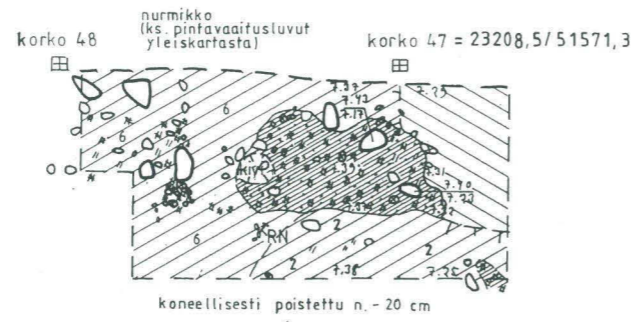
HELSINKI VANHAKAUPUNKI ANNALA
 J. Mellanen 1999
 Yleiskartta
 Mk 1:200

juoksun leventymä

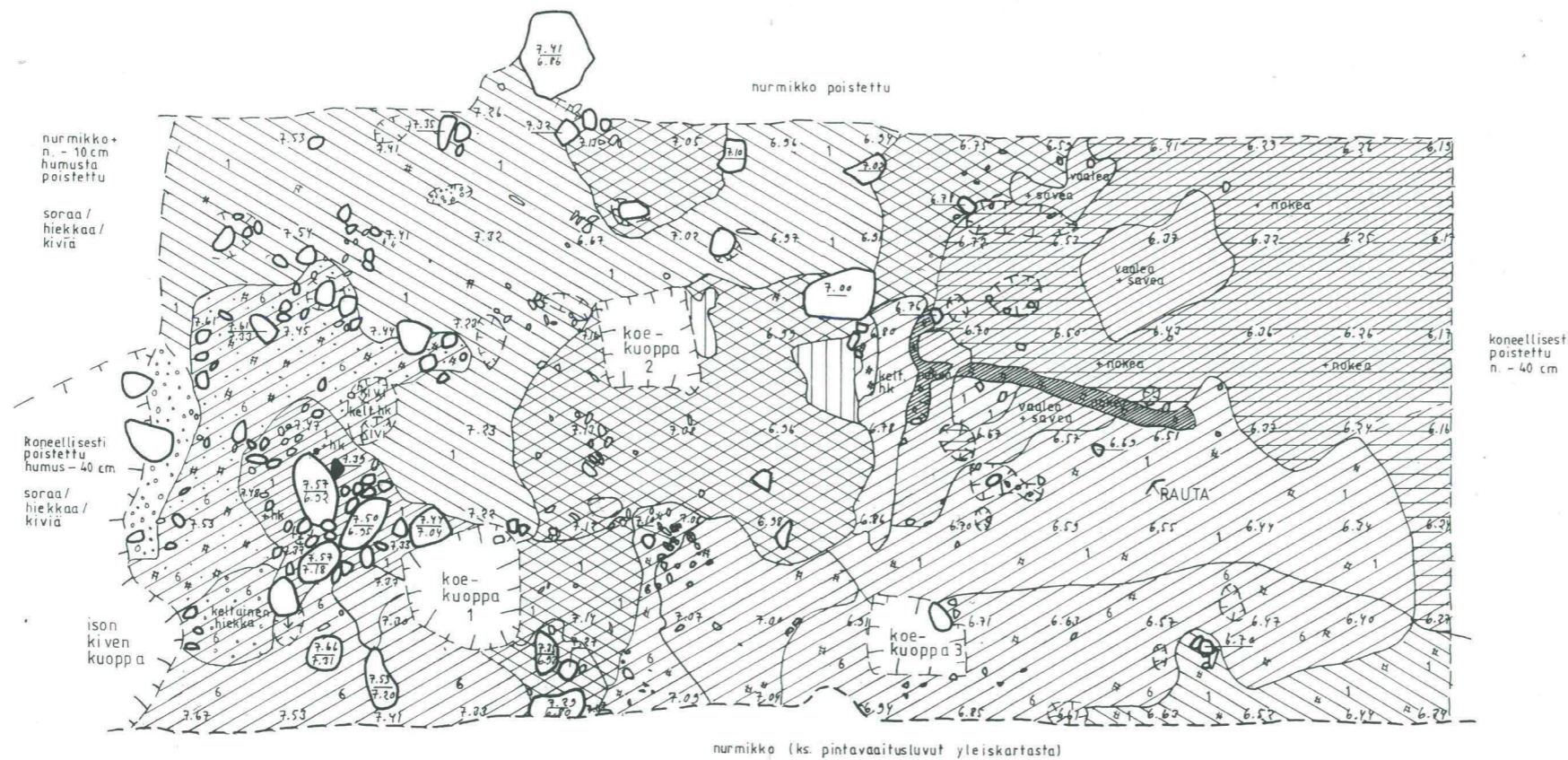
Tasokartat 1 ja 2 (ks. yleiskartta)

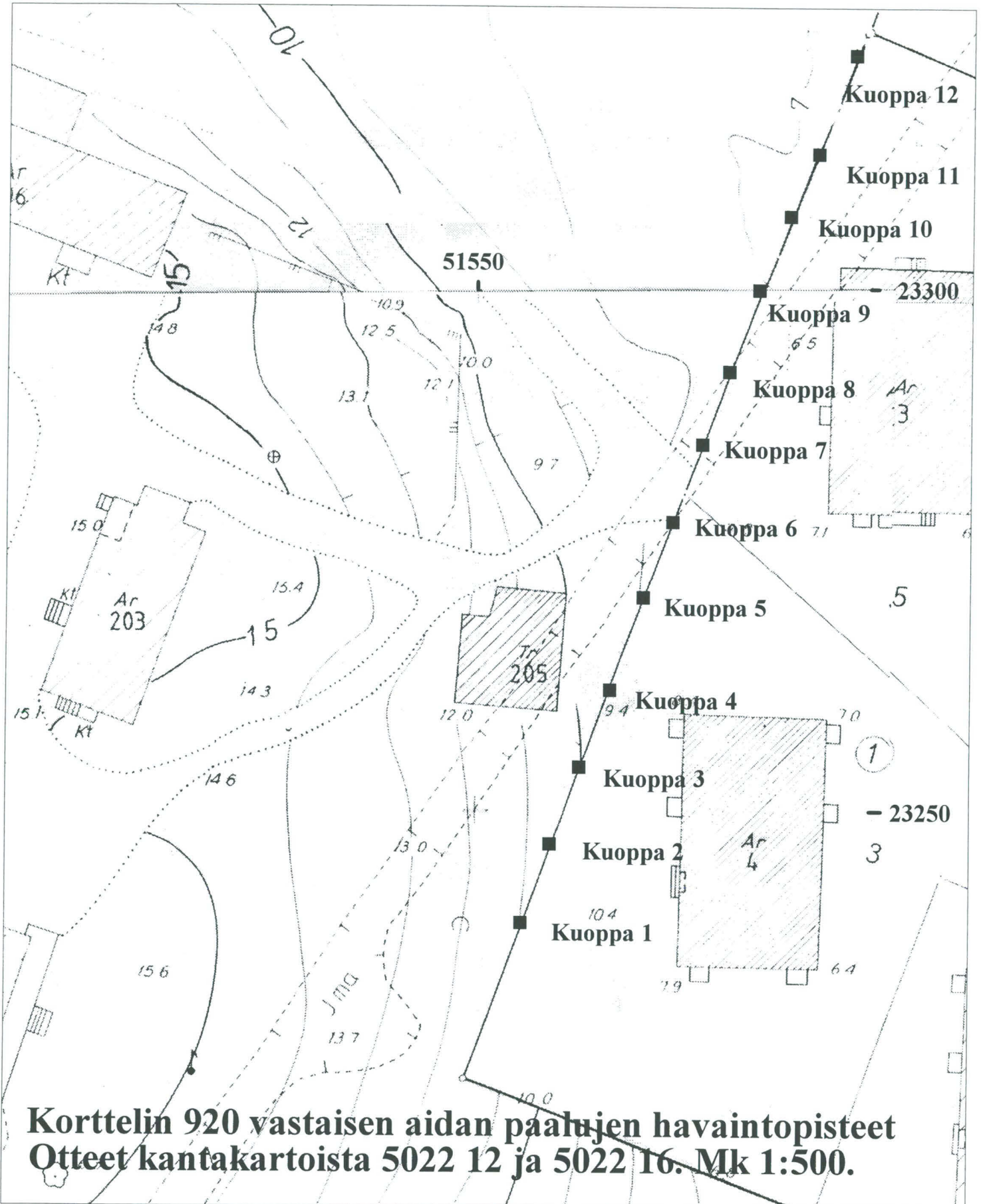
Mk 1:50
Piirt. A. Korkala
H. Kääriäinen
J. Mellanen

- sekoittunut hiekka
① savensekainen hiekka
② saven- ja mullansekainen hiekka
③ mullansekainen hiekka
- sekoittunut multa
① hiekkansekainen multa
- savipitoinen multa
① mullansekainen savi
- puhdas savi
- musta hiilensekainen maa
- vaalea savi
- sora
- siltinsekainen savi
- siltti
① mullansekainen siltti

- kivi
- palanut kivi
- tiili
- hiili
- laasti
- palanut kivimurska

**Korttelin 920 vastaisen aidan paalujen havaintopisteet
Otteet kantakartoista 5022 12 ja 5022 16. Mk 1:500.**

NEGATIIVILUETTELO

LUETTELO KERTOMUKSEEN LIITTYVISTÄ NEGATIIVEISTA JA KUVISTA

Jaana Mellanen 1999; negatiivit 272 154-161, 272 170-214, 272 219-236, 272 238-244 ja 272 251 (kuvat 1-6, 15-54, 59-71, 73-76 ja 83)

Markku Heikkinen 1999; negatiivit 272 162-169, 272 215-218, 272 237, 272 245-250 (kuvat 7- 14, 55-58, 72 ja 77-82)

Markku Heikkinen 2000: negatiivit 272 252-275 (kuvat 84-102)

Itäinen puutarha-akseli – ylätasanne

Negatiivinumero	Kuvan nro	Aihe ja pvm.
f. 272 154-156	Kuvat 1.-3.	Ylätasanne nurmikon poiston jälkeen, hiekkapitoista humusta, kallio näkyvissä paikoin. Kuva 1. lännestä, kuva 2. pohjoisesta, kuva 3. Idästä. 7.9.1999.
f. 272 157-159	Kuva 4.	Panoraamakuvaa ylätasanteelta, josta poistettu enemmän täytemultaa kallion päältä. Lännestä. 10.9.1999.
f. 272 160-161	Kuvat 5.-6.	Alkuperäisen muotopuutarhan kivistä ladottuja terassinreunuksia otettu esille ylätasanteen eteläisellä reunalla. Kuva 5. idästä, kuva 6. kaakosta. 10.9.1999.
f. 272 162-163	Kuvat 7.-8.	Ylätasanteen eteläistä reunaa kaivettuna paikoin pohjakallioon asti. Kuva 7. lännestä, kuva 8. idästä. Lokakuu 1999.
f. 272 164	Kuva 9.	Ylätasanteen koillisreunalle rakennettu ajotie. Pohjoisesta. Lokakuu 1999.

Itäinen puutarha-akseli- ylätasanteen ja suoran ala-alueen välinen rinne

f. 272 165-168	Kuvat 10.-13.	Ylätasanteen ja suoran ala-alueen välistä rinneosuutta kuoritaan suunniteltuun syvyyteen. Rinteessä vain ohut humuskerros, jonka alla karkeaa hiekkaa/soraa, seassa vähän kiviä. Rinteen pohjoisella puoliskolla, poistettavan maa-alueen luoteispäässä tuli esiin pohjakallio hyvin lähellä pintaa (kuva 12.). Rinteen keskiosasta postettiin sama, vanhan kivetyn puutarhakäytävän pohja kuin ala-alueeltakin (kuva 13.) Kuva 10. luoteesta, kuvat 11.-12. lännestä, kuva 13. lounaasta. 14.10.1999.
f. 272 169	Kuva 14.	Ylätasanteen ja suoran ala-alueen välistä rinnettä kuoritaan. Suora ala-alue on jo valmiina. Kaakosta. 14.10.1999.

Itäinen puutarha-akseli - suora ala-alue, eteläinen puolisko

- f. 272 170 **Kuva 15.** Suoran ala-alueen nurmikko kuorittu. Idästä. 10.9.1999.
- f. 272 171 **Kuva 16.** Suoran ala-alueen luoteispää, sen eteläinen puolisko (rinteen juurella), humus/hiekkamaata alettu poistaa n. 40 cm syvyydeltä ja poisto keskeytetty hiilipitoisen maan ja isojen kivien ilmaantumisen takia. Lounaasta. 14.9.1999.
- f. 272 172 **Kuva 17.** Suoran ala-alueen luoteispään eteläisen puoliskon pintaa puhdistettu mahdollisten rakenteiden, löytöjen yms. selvittämiseksi, hiekkapitoista humusta. Päässä koneellisesti poistettu alkuosuus. Etelästä. 15.9.1999.
- f. 272 173 **Kuva 18.** Koeruutu n:o 1, yhteys 2 poistettu, näkyvissä yhteydet 3, 4, ja 5. Kaakosta. 16.9.1999.
- f. 272 174 **Kuva 19.** Koeruutu n:o 1, luoteisprofiili. Koillisesta. 17.9.1999.
- f. 272 175 **Kuva 20.** Koeruutu n:o 1, koillisprofiili. Lounaasta. 17.9.1999.
- f. 272 176 **Kuva 21.** Koeruutu n:o 1, kaakkoisprofiili. Luoteesta. 17.9.1999.
- f. 272 177 **Kuva 22.** Koeruutu n:o 1, lounaisprofiili. Koillisesta. 17.9.1999.
- f. 272 178 **Kuva 23.** Koeruutu n:o 2, yhteys 2:n pinta. Eteläkaakosta. 15.9.1999.
- f. 272 179 **Kuva 24.** Koeruutu n:o 2, yhteys 3:n pinta. Eteläkaakosta. 16.9.1999.
- f. 272 180 **Kuva 25.** Koeruutu n:o 2, luoteisprofiili. Kaakosta. 17.9.1999.
- f. 272 181 **Kuva 26.** Koeruutu n:o 2, koillisprofiili. Lounaasta. 17.9.1999.
- f. 272 182 **Kuva 27.** Koeruutu n:o 2, kaakkoisprofiili. Luoteesta. 17.9.1999.
- f. 272 183 **Kuva 28.** Koeruutu n:o 2, lounaisprofiili. Koillisesta. 17.9.1999.
- f. 272 184 **Kuva 29.** Koeruutu n:o 3, yhteys 2:n pinta. Lounaasta. 15.9.1999.
- f. 272 185 **Kuva 30.** Koeruutu n:o 3, yhteys 3:n pinta ja yhteys 4:n pinta. Lounaasta. 15.9.1999.
- f. 272 186-188 **Kuva 31.** Panoraamakuva suoran ala-alueen eteläisestä puoliskosta. Hämeentien puoleisessa päässä täytehiekkaa vanhan sadevesikaivon ympärillä, vieressä ruutanalammen alue. Sen jälkeen tumma, savipitoinen täytemaakerros, joka muuttuu vähitellen vanhaksi humuskerrokseksi. Luoteispäätä lähestyttäessä maa muuttuu harmahtavan palaneeksi, seassa palanutta kivimurskaa, hiiltä ja jonkin verran tiilimurskaa. Sen jälkeen erisuuruisia kiviä sisältävä kivikkoinen alue, kivien välissä

maa hyvin sekoittunutta. Koeruudut erottuvat matalina painanteina, jo osittain täyttyneet kaivamisen jälkeen. Kuvattu

irtomaakasan päältä, vain kiveyksen kohta ja palomaa-alue puhdistettu. Pohjoisesta. 17.9.1999.

- f. 272 189** **Kuva 32.** Sama alue kokonaisuudessaan kuin panoraamakuvassa 31. Pohjoisesta 20.9.1999.
- f. 272 190** **Kuva 33.** Suoran ala-alueen lounaispään eteläisen puoliskon kivikkoa (ks. kuvat 31. ja 32.) poistetaan palaneen kivimurskan ja hiilen kerrokseen asti. Kaakosta. 21.9.1999.
- f. 272 191** **Kuva 34.** Itäisen puutarha-akselin lounaispään eteläisen puoliskon palomaan ja kivikon kohdasta poistetaan maata lopulliseen syvyyteen, n. -40 cm nykyisestä maanpinnasta asti. Jäljelle jää ohut kerros palaneen kivimurskan ja hiilen sekaista maata. Idästä. 21.9.1999.
- f. 272 192-195** **Kuva 35.** Panoraamakuva suoran ala-alueen lounaispään eteläisen puoliskon lounaisprofiilista palaneen kivimurskan ja kivikon kohdalta. Profiilikuvat Hämeentietä päin laskien alkaen palaneen kivimurskan/tiilimurskan/hiilialueen reunasta (mitta tässä kohdassa) edeten luodetta (Annalan päärakennusta) kohden. Profiilissa erottuu palomaan alue ja osittain kivikon seassa ollut sekoittuneen hiekan kerros. Alimpana, puhtaana pohjamaana savi. Kuvattu sateen jälkeen. Koillisesta. 27.9.1999.
- f. 272 196** **Kuva 36.** Profiilista koneellisesti poistetun ison kiven kuoppa ja siinä näkyvät maakerrokset. Katso sijainti Profiilipanoraamakuvasta. Koillisesta. 27.9.1999.
- f. 272 197** **Kuva 37.** Itäinen puutarha-akseli kuvattuna Annalan päärakennuksen edessä olevalta ylätasanteelta Hämeentielle päin. Luoteesta. 27.9.1999.
- f. 272 198-199** **Kuvat 38.-39.** Suoran ala-alueen kaakkoispään eteläisen puoliskon maanpoisto etenee n. -40 cm syvyydeltä, täytehiekkaa. Kaakosta. 15.9.1999 ja 16.9.1999.

Itäinen puutarha-akseli - suoran ala-alueen keskiosa

- f. 272 200-204** **Kuvat 40.-44.** Suoran ala-alueen keskiosaa kaivetaan suunniteltuun syvyyteen, n. -20 cm nykyisestä maanpinnasta, jätetty pohjoisreunasta vielä suunniteltua korkeammalle esiintulleen hiilipitoisen maan vuoksi. Keskiakselin leveys n. 7 m. Kaivaminen aloitettu rinteiden juurelta. Keskiakselin kohdalta löytyi vanhan puutarhakäytävän erisuuruuksista kivistä melko tiiviisti ladottu pohja, joka näkyi jo nurmikον poiston jälkeenkin kivikkoisempaa alueena humuskerroksen pinnassa. Kivetty

keskikäytävä alkaa puutarha-akselin ylätasanteen kolmiomaisesta kärjestä ja se ulottui suunnilleen mittauskoron 46 kohtaan asti. Kivetty keskikäytävä oli n. 2 m leveä. Rinteen juurella kivet olivat melko pieniä, suurimmillaan n. pään kokoisia. Kivet suurenivat kohti käytävän päätä ja lähellä sitä ne olivat suuria, halkaisijaltaan jopa n. 70-80 cm. Aivan päässä jälleen pienempiä kiviä. Maalajeina keskiakselin kohdalla, aivan rinteen juurella vaalea, hienon hiekan alue muuten maa humuskerroksen alla hiekkaa/soraa, seassa paikoitellen (samassa kohdassa kuin viereisessä, puutarha-akselin eteläisessä puoliskossa) palanutta kivimurskaa ja hiiltä läiskinä. Hämeentietä kohden poistetun maakerroksen paksuus ohenee tasaisesti ollen aivan kaakkoisimmassa päässä vain n. 5 cm (täytemaata). Luoteesta, kuva 40. länneestä. 28.9.1999 ja 29.9.1999.

f. 272 205-206

Kuvat 45.-46. Palaneiden kivien ja hiilen alue suunnilleen mittauskorko 47 kohdalla, suoran ala-alueen keskiosan pohjoisen reunan vieressä puhdistettu esiin, pinnassa osittain myös vielä humusta. Maassa yksi selvempi hiilinen ja palaneita kiviä sisältävä alue (kuva 45.). Hiilisen maan seassa jonkin verran kaupunkiaikaisia löytöjä, mm. kivisavikeramiikkaa. Kuvassa 46. hiilinen alue puolitetty ja kaivettu pois kerroskaivauksena noin neliön alueelta, alla pohjasavi kuten muuallakin alueella. Jonkin verran eriaikaisia, myös kaupunkiaikaisia löytöjä, ei selvää rakennetta. Kaakosta. 29.9. ja 1.10.1999.

f. 272 207-208

Kuvat 47.-48. Suoran ala-alueen Hämeentien puoleista päätyosaa kaivettu suunniteltuun syvyyteen asti, n. -30-40 cm nykyisestä maanpinnasta, sadevesikaivojen ja niiden putkien tekemistä varten. Ohuen humuskerroksen alla täytehiekkaa. Tässä kohtaa pääasiassa viereisille, sotien jälkeen rakennetuille kerrostaloille vievä tie. Kuva 47. länneestä, kuva 48. pohjoisesta. 29.9.1999.

f. 272 209-210

Kuvat 49.-50. Suoran ala-alueen Hämeentien puoleiseen päähän tulevan, eteläisemmän sadevesikaivon kuopasta löytyi osa melko löyhästi ladotun iveyksen reunaan, josta esiin puhdistettaessa löytyi muutamia, lähinnä 1700-luvulle ajoittuvia löytöjä. Kiveys oli upotettu kosteaan, harmaaseen, sorapitoiseen saveen. Ylempänä oli vanha humuskerros ja sen päällä ylimmäisenä tien täytehiekkakerroksia. Kuvassa 49. näkyvä sementtiputki on aikaisemmissa kuvissa näkyvää, vanhaa sadevesikaivoa, jonka putkea nyt lyhennettiin ja johon liitettiin muoviputkella uusi, eteläisempi sadevesikaivo. Luoteesta. 29.9.1999.

f. 272 211

Kuva 51. Pohjoisemman sadevesikaivon kuoppa, kiveystä jäljellä kuopan profiileissa, puhdistettu esiin. Profiilikuvissa 52.-54. näkyvissä maakerrokset: ylimpänä täytehiekkakerros, sen alla sekoittuneita humuksen ja hiekan kerroksia. Kivet varsinaisesti karkean hiekan/soran kerroksessa, jota myös kivien välissä, seassa myös tiilenkappaleita. Kivien alla kiinteä, harmaa,

pintaosastaan sekoittuneen saven kerros, jossa oli hiiltä ja tiiltä. Kiviä puhdistettaessa löytyi eriaikaisia löytöjä: bartmann-ruukun kappale ja lasipullon pohjaosa, joka ilmeisesti viime vuosisadalta. Etelästä. 29.9.1999.

- f. 272 212 **Kuva 52.** Pohjoisemman sadevesikaivon kuopan itäprofiili. Lännestä. 29.9.1999.
- f. 272 213 **Kuva 53.** Pohjoisemman sadevesikaivon kuopan pohjoisprofiili. Etelästä. 29.9.1999.
- f. 272 214 **Kuva 54.** Pohjoisemman sadevesikaivon kuopan länsiprofiili. Idästä. 29.9.1999.

Itäinen puutarha-akseli - suora ala-alue - pohjoinen puolisko

- f. 272 215-217 **Kuvat 55.-57.** Suoran ala-alueen pohjoinen puolisko kaivettu suunniteltuun syvyyteen, n. -30-40 cm nykyisestä maanpinnasta. Alueella sekoittunutta humusta ja Hämeentien puoleisessa kaakkoispäässä täytehiekkaa. Alueen luoteispäässä, samalla kohdalla kuin eteläisellä puoliskolla ja keskiosan kohdalla, runsaasti kiviä ja hiilensekaista maata, seassa jonkin verran kaupunkiaikaisia löytöjä, mm. kivisavikeramiikkaa. Hiilinen ja kivinen alue erottuu selkeimmin kuvassa 57. Ei selvää rakennetta. Aivan alueen luoteispäässä vaaleaa hiekkaa, joka mahdollisesti vanhan, poikittaisen puutarhakäytävän pohjaa. Kuva 55. luoteesta, kuva 56. kaakosta, kuva 57. luoteesta. 11.10.1999.
- f. 272 218 **Kuva 58.** Itäisen puutarha-akselin ala-alue valmiiksi rakennettuna. Kaakosta. Lokakuu 1999.

Itäinen puutarha-akseli - ruutanalampi

- f. 272 219-220 **Kuva 59.** Panoraamakuva ruutanalammen alueesta ennen maanpoistoa. Alueelta kaadettu puita ja niiden kannot poistettu. Idästä. 10.9.1999.
- f. 272 221-222 **Kuva 60.** Panoraamakuva ruutanalammen juoksun ja lammen kohdalla kun nurmikko on kuorittu pois (n. 10-15 cm) lammen alkuperäisen reunan löytämiseksi. Humusta ja hiekkaa, lammen kohdalla vaaleanharmaa, savipitoinen, erittäin sekoittunut, jätteensekainen maa ja reunoilla pääasiassa täytehiekkaa. Lännestä. 13.9.1999.
- f. 272 223-224 **Kuva 61.** Panoraamakuva ruutanalammen alueesta, kun maata on poistettu n. -20-30 cm maanpinnasta lukien. Idästä. 16.9.1999.

- f. 272 225** **Kuva 62.** Alkuperäisen ruutanalammen reuna näkyy selvästi, reunan ulkopuolella resenttiä jätettä sisältävää täytehiekkää. Koillisesta. 20.9.1999.
- f. 272 226-229** **Kuvat 63.-66.** Ruutanalampea syvennetään kohti keskustaa porrasmaisesti ja juoksun puoleista, eteläistä syvennystä kaivetaan syvemmälle, lopullinen syvyys n. -2 metriä maanpinnasta. Alkuperäinen lampi oli täytetty mm. isoilla kivillä, joista osa oli pyöreitä, osa selvästi lohkoituja kiviä. Lampi on täytetty ilmeisesti joskus vuosisadan vaihteen tienoilla. Pohjakallio näkyy juoksun puolella kuvan 64. alareunassa. Lounaasta ja kuva 66. idästä. 20.9. ja 21.9.1999.
- f. 272 230** **Kuva 67.** Ruutanalampea laajennetaan vielä n. 1-1,5 metrin leveydeltä luoteeseen päin, n. 0,5 metrin syvyydeltä. Maa sekoittunutta hiekkaa tai sekoittunutta humusta tai sekoittunutta, hienoa, kuivaa savea (kuvassa vaaleanharmaa maa). Maan seassa resenttejä löytöjä, mm. sytkäri. Savimaan seassa isoja, pyöreitä kiviä, jotka tulleet ilm. täytön mukana. Pohjoisesta. 21.9.1999.
- f. 272 231-233** **Kuva 68.** Panoraamakuva ruutanalammen levennyksessä muodostuneesta länsi-luoteisprofiilista. Paksun, sekoittuneen täytehiekkä- ja humuskerroksen alla vanha, tummempi ja kiinteämpi humuskerros, joka ilmeisesti Waseniusten aikainen. Idästä. 21.9.1999.
- f. 272 234** **Kuva 69.** Valmiiksi muotoonsa kaivettua ruutanalampea alettu peittää ensin ohuella, hienojakoisella sepelillä. Lounaasta. 27.9.1999.
- f. 272 235** **Kuva 70.** Ruutanalampea peitetään sepelin päälle levitettävällä kankaalla. Pohjoisesta. 29.9.1999.
- f. 272 236** **Kuva 71.** Ruutanalampi peitetty muovipeitteellä, joka levitetty kankaan päälle. Kaakosta. 29.9.1999.
- f. 272 237** **Kuva 72.** Ruutanalampi valmiiksi rakennettuna - vain vesi ja reunojen pensasistutukset puuttuvat, tehdään keväällä 2000. Länneestä. Lokakuu 1999.

Itäinen puutarha-akseli - suora ala-alue - ruutanalammen juoksu

- f. 272 238** **Kuva 73.** Ruutanalammen juoksun lammen puoleista päätä. Juoksu kaivettiin aluksi noin -20 cm syvyyteen maanpinnasta. Nurmikon humuskerroksen alla oli pääasiassa hiekkaa ja sekoittuneen humuksen alueita. Lounaasta. 13.9.1999.
- f. 272 239-240** **Kuvat 74.-75.** Lähikuvia ruutanalammen juoksusta löytyneestä pienten, irtonaisten kivien vyöhykkeestä, joka paikallisen

asukkaan mukaan 40-50 sitten tehtyä viemäriä. Kivikko juoksun lammen puoleisessa päässä. Lännestä. 15.9. ja 20.9.1999.

f. 272 241-244

Kuva 76. Panoraama ruutanalammen etelään päin suuntautuvasta juoksusta, joka on kaivettu koneella poikkileikkaukseltaan V:n muotoiseksi, syvyys n. 70 cm. Juoksun profiileissa näkyy nurmikon alapuolinen uusi humuskerros, jonka alla lähempänä Annalantietä ilmeisesti tien rakentamisen yhteydessä syntynyt täytehiekkakerros. Juoksun pohjalla näkyy vanha, musta ja tiivis humuskerros, josta tuli muutamia kaupunkiaikaisia löytöjä, mm. kolmijalkapadan kahvan katkelma. Vanhan humuskerroksen alla näkyvissä vaalea hiekkakerros lähempänä lampea. 27.9.1999.

f. 272 245

Kuva 77. Ruutanalammen juoksu kaivettu Annalan rakennuksille vievän tien poikki. Pohjoisesta. Lokakuu 1999.

f. 272 246

Kuva 78. Annalan rakennuksille vievän lammen juoksun kaivannon itäprofiili, jossa ylimmäisenä nykyisen tien täytehiekkakerros. Sen alapuolella erottuu selvänä kerroksena mukulakivistä tehty, Waseniusten aikainen tienpäällyys ja sen alapuolella vaaleampi täytehiekkakerros. Alimpana ruskea pohja?hiekkakerros. Lännestä. Lokakuu 1999.

f. 272 247-249

Kuvat 79.-81. Ruutanalammen juoksua ja sen leventymää kaivetaan Annalan rakennuksille vievän tien eteläpuolella. Lounaasta. Lokakuu 1999.

f. 272 250

Kuva 82. Ruutanalammen juoksu ja sen leventymä valmiina Annalan rakennuksille vievän tien eteläpuolella. Lounaasta. Lokakuu 1999.

Läntinen puutarha-akseli - puistoalue

f. 272 251

Kuva 83. Villa Annebergin läntisen puutarha-akselin puistoalueella kuorittiin esiin ohuen humuskerroksen alta noin päänsuuruisista kivistä ladottua vanhaa, Waseniusten aikaista puistokäytävän pohjaa. 29.9.1999.

Itäinen puutarha-akseli

f. 272 252

Kuva 84. Itäisen puutarha-akselin ja viereisen kerrostaloalueen väliin rakennettu itä-länsisuuntainen aita. Kuva idästä. Toukokuu 2000.

- f. 272 253 **Kuva 85.** Annalan puutarha-alueen ja viereisen kerrostaloalueen väliin rakennettu pohjois-eteläsuuntainen aita. Kuva lounaasta. Toukokuu 2000.
- f. 272 254 **Kuva 86.** Annalan puutarhan orangerien ja viereisen kerrostaloalueen väliin rakennetun pohjois-eteläsuuntaisen aidan kuoppia. Kuva pohjoisesta. Toukokuu 2000.
- f. 272 255 **Kuva 87.** Annalan puutarha-alueen ja viereisen kerrostaloalueen väliin rakennettu pohjois-eteläsuuntainen aita. Kuva lounaasta. Toukokuu 2000.
- f. 272 256 **Kuva 88.** Annalan puutarha-alueen ja viereisen kerrostaloalueen väliin rakennettu pohjois-eteläsuuntainen aita. Kuva lounaasta. Toukokuu 2000.
- f. 272 257 **Kuva 89.** Annalan puutarha-alueen ja viereisen kerrostaloalueen väliin rakennettu pohjois-eteläsuuntainen aita. Kuva pohjoisesta. Toukokuu 2000.
- f. 272 258 **Kuva 90.** Annalan itäisen puutarha-akselin keskiosaa (rinne), alaosaa ja ruutanalampi. Taustalla Hämeentie. Keskiosan kivetyt puistokäytävät valmiita, alaosan istutuspenkat keskeneräisiä. Kuva lännestä. Toukokuu 2000.
- f. 272 259 **Kuva 91.** Itäisen puutarha-akselin alaosan pohjoisesta puoliskosta, aidan vierestä poistettu maata uuden multakerroksen levitystä varten. Maa tummaa, sekoittunutta. Kuva idästä. Toukokuu 2000.
- f. 272 260 **Kuva 92.** Lähikuva edellisestä. Tummaa, sekoittunutta maata. Kuva idästä. Toukokuu 2000.
- f. 272 261 **Kuva 93.** Lähikuva edellisestä. Kivikkoista, tummaa maata. Kuva kaakosta. Toukokuu 2000.
- f. 272 262 **Kuva 94.** Itäisen puutarha-akselin alaosan pohjoisen puoliskon tummaa, sekoittunutta maata aidan vierellä. Ks. kuvat 91-93. Epämääräistä kiveystä. Kuva idästä. Toukokuu 2000.
- f. 272 263 **Kuva 95.** Lähikuva edellisen kuvan epämääräisestä kivikosta. Kuva idästä. Toukokuu 2000.
- f. 272 264 **Kuva 96.** Lähikuva edellisen kuvan epämääräisestä kivikosta. Viereen tehty koekuoppa. Kuva luoteesta. Toukokuu 2000.
- f. 272 265 **Kuva 97.** Annalan päärakennuksen luoteiskulman pintamaata kuoritaan. Kuva pohjoisesta. Toukokuu 2000.
- f. 272 266 **Kuva 98.** Annalan päärakennuksen pohjoisen seinän vierustan pintamaa poistettu. Pohjakallio näkyvissä. Kuva koillisesta. Toukokuu 2000.

- f. 272 267** **Kuva 99.** Lähikuva edellisestä kuvasta, pohjakallio. Kuva koillisesta. Toukokuu 2000.
- f. 272 268-270** **Kuva 100.** Panoraamakuva Annalan rakennusten keskelle jäävästä pihasta. Pihalle rakennettavat käytävät työn alla. Kuva etelästä. Toukokuu 2000.
- f. 272 271-272** **Kuva 101.** Panoraamakuva Annalan läntisen puutarha-akselin puistoalueelle rakennettavista kivetyistä käytävistä. Taustalla Annalan pihapiirin rakennuksia. Kuva etelästä. Toukokuu 2000.
- f. 272 273-275** **Kuva 102.** Panoraamakuva Annalan päärakennuksen eteen levittäytyvästä itäisen puutarha-akselin muotopuutarhasta. Edessä ylätasanne hiekkakäytävineen. Taaempänä kuvan keskellä läntisen puutarha-akselin suora alaosa ja ruutanalampi. Taustalla Hämeentie. Kuva lännestä, Annalan päärakennuksen kuistin portailta. Toukokuu 2000.

DIAPOSITIIVILUETTELO

LUETTELO KERTOMUKSEEN LIITTYVISTÄ DIAPOSITIIVEISTA

Jaana Mellanen 1999: diat 1-8, 19-67, 73-90, 92-100

Markku Heikkinen 1999: 9-18, 68-72, 91, 101-107

Markku Heikkinen 2000:108-130

Itäinen puutarha-akseli - ylätasanne

Nro	Aihe ja pvm.
1.-3.	Ylätasanne nurmikon poiston jälkeen, hiekkapitoista humusta, kallio näkyvissä paikoin. Kuva 1. lännestä, kuva 2. pohjoisesta, kuva 3. idästä. 7.9.1999.
4.-6.	Panoraamakuva ylätasanteelta, josta poistettu enemmän täytemultaa kallion päältä. Kuva 4. lännestä, kuva 5. idästä, kuva 6. kaakosta. 10.9.1999.
7.-8.	Alkuperäisen muotopuutarhan kivistä ladottuja terassinreunuksia otettu esille ylätasanteen eteläisellä reunalla. Kuva 7. lännestä, kuva 8. idästä. 10.9.1999.
9.-10.	Ylätasanteen eteläistä reunaa kaivettuna paikoin pohjakallioon asti. Kuva 9. lännestä, kuva 10. idästä. Lokakuu 1999.
11.	Ylätasanteen koillisreunalle rakennettu ajotie. Pohjoisesta. Lokakuu 1999.

Itäinen puutarha-akseli- ylätasanteen ja suoran ala-alueen välinen rinne

- 12.-18. Ylätasanteen ja suoran ala-alueen välistä rinneosuutta kuoritaan suunniteltuun syvyyteen. Rinteessä vain ohut humuskerros, jonka alla karkeaa hiekkaa/soraa, seassa vähän kiviä. Rinteen pohjoisella puoliskolla, poistettavan maa-alueen pohjoispäässä tuli esiin pohjakallio hyvin lähellä pintaa (kuva 14.). Rinteen keskiosasta postettiin sama, vanhan kivetyn puutarhakäytävän pohja kuin ala-alueeltakin (kuva 15.) Panoraamakuviissa 16.-18. näkyvät maakerrosten paksuudet (nurmikko kuorittu päältä aikaisemmin): rinteen juurelle on kasautunut paksuin humuskerros. Kuva 12. luoteesta, kuvat 13.-14. lännestä, kuva 15. lounaasta, kuvat 16.-18. idästä. 14.10.1999.

Itäinen puutarha-akseli - suora ala-alue, eteläinen puolisko

19. Suoran ala-alueen nurmikko kuorittu. Idästä. 10.9.1999.

- 20.-22.** Suoran ala-alueen luoteispää, sen eteläinen puolisko (rinteen juurella), humus/hiekkamaata alettu poistaa n. 40 cm syvyydeltä ja poisto keskeytetty hiilipitoisen maan ja isojen kivien ilmaantumisen takia. Kuvat 20.-21. lännestä, kuva 22. etelästä. 14.9.1999.
- 23.** Suoran ala-alueen luoteispään eteläisen puoliskon pintaa puhdistettu mahdollisten rakenteiden, löytöjen yms. selvittämiseksi, hiekkapitoista humusta. Päässä koneellisesti poistettu alkuosuus. Etelästä. 15.9.1999.
- 24.** Koeruutu n:o 1, yhteys 2 poistettu, näkyvissä yhteydet 3, 4, ja 5. Kaakosta. 16.9.1999.
- 25.** Koeruutu n:o 1, luoteisprofiili. Koillisesta. 17.9.1999.
- 26.** Koeruutu n:o 1, koillisprofiili. Lounaasta. 17.9.1999.
- 27.** Koeruutu n:o 1, kaakkoisprofiili. Luoteesta. 17.9.1999.
- 28.** Koeruutu n:o 1, lounaisprofiili. Koillisesta. 17.9.1999.
- 29.** Koeruutu n:o 2, yhteys 2:n pinta. Eteläkaakosta. 15.9.1999.
- 30.** Koeruutu n:o 2, yhteys 3:n pinta. Eteläkaakosta. 16.9.1999.
- 31.** Koeruutu n:o 2, luoteisprofiili. Kaakosta. 17.9.1999.
- 32.** Koeruutu n:o 2, koillisprofiili. Lounaasta. 17.9.1999.
- 33.** Koeruutu n:o 2, kaakkoisprofiili. Luoteesta. 17.9.1999.
- 34.** Koeruutu n:o 2, lounaisprofiili. Koillisesta. 17.9.1999.
- 35.** Koeruutu n:o 3, yhteys 2:n pinta. Lounaasta. 15.9.1999.
- 36.** Koeruutu n:o 3, yhteys 3:n pinta ja yhteys 4:n pinta. Lounaasta. 15.9.1999.
- 37.-39.** Panoraamakuva suoran ala-alueen eteläisestä puoliskosta, nurmikon alapuolinen humuskerros poistettu. Hämeentien puoleisessa päässä täytehiekkaa vanhan sadevesikaivon ympärillä, vieressä ruutanalammen alue. Sen jälkeen tumma, savipitoinen täytemaakerros, joka muuttuu vähitellen vanhaksi humuskerrokseksi. Luoteispäätä lähestyttäessä maa muuttuu harmahtavan palaneeksi, seassa palanutta kivimurskaa, hiiltä ja jonkin verran tiilimurskaa. Sen jälkeen erisuuruisia kiviä sisältävä kivikkoinen alue, kivien välissä maa hyvin sekoittunutta. Koeruudut erottuvat matalina painanteina, jo osittain täyttyneet kaivamisen jälkeen. Kuvattu irtomaakasan päältä, vain kiveyksen kohta ja palomaa-alue puhdistettu. Pohjoisesta itään. 17.9.1999.
- 40.** Sama alue kokonaisuudessaan kuin panoraamakuvassa 37.-39. Pohjoisesta. 17.9.1999.

41. Suoran ala-alueen lounaispään eteläisen puoliskon kivikkoa (ks. kuvat 37.-40.) poistetaan palaneen kivimurskan ja hiilen kerrokseen asti. Kaakosta. 21.9.1999.
- 42.-43. Itäisen puutarha-akselin lounaispään eteläisen puoliskon palomaan ja kivikon kohdasta poistetaan maata lopulliseen syvyyteen, n. -40 cm nykyisestä maanpinnasta asti. Jäljelle jää ohut kerros palaneen kivimurskan ja hiilen sekaista maata. Kuva 42. idästä, kuva 43. kaakosta. 21.9.1999.
- 44.-47. Panoraamakuva suoran ala-alueen lounaispään eteläisen puoliskon lounaisprofiilista palaneen kivimurskan ja kivikon kohdalta. Profiilikuvat Hämeentieltä päin laskien alkaen palaneen kivimurskan/tiilimurskan/hiilialueen reunasta (mitta tässä kohdassa) edeten luodetta (Annalan päärakennusta) kohden. Profiilissa erottuu palomaan alue ja osittain kivikon seassa ollut sekoittuneen hiekan kerros. Alimpana, puhtaana pohjamaana savi. Kuvattu sateen jälkeen. Koillisesta. 27.9.1999.
48. Profiilista koneellisesti poistetun ison kiven kuoppa ja siinä näkyvät maakerrokset. Katso sijainti profiilipanoraamakuvasta. Koillisesta. 27.9.1999.
49. Itäinen puutarha-akseli kuvattuna Annalan päärakennuksen edessä olevalta ylätasanteelta Hämeentielle päin. Luoteesta. 27.9.1999.
- 50.-51. Suoran ala-alueen kaakkoispään eteläisen puoliskon maanpoisto etenee n. -40 cm syvyydeltä, täytehiekkaa. Kaakosta. 15.9.1999 ja 16.9.1999.

Itäinen puutarha-akseli - suoran ala-alueen keskiosa

- 52.-56. Suoran ala-alueen keskiosaa kaivetaan suunniteltuun syvyyteen, n. -20 cm nykyisestä maanpinnasta, jätetty pohjoisreunasta vielä suunniteltua korkeammalle esiintulleen hiilipitoisen maan vuoksi. Keskiosan leveys n. 7 m. Kaivaminen aloitettu rintein juurelta. Keskiakselin kohdalta löytyi vanhan puutarhakäytävän erisuuruisista kivistä melko tiiviisti ladottu pohja, joka näkyi jo nurmikon poiston jälkeenkin kivikkoisempana alueena humuskerroksen pinnassa. Kivetty keskikäytävä alkaa puutarha-akselin ylätasanteen kolmiomaisesta kärjestä ja se ulottui suunnilleen mittauskoron 46 kohtaan asti. Kivetty keskikäytävä oli n. 2 m leveä. Rintein juurella kivet olivat melko pieniä, suurimmillaan n. pään kokoisia. Kivet suurenivat kohti käytävän päätä ja lähellä sitä ne olivat suuria, halkaisijaltaan jopa n. 70-80 cm. Aivan päässä jälleen pienempiä kiviä. Maalajeina keskiakselin kohdalla, aivan rintein juurella vaalea, hienon hiekan alue muuten maa humuskerroksen alla hiekkaa/soraa, seassa paikoitellen (samassa kohdassa kuin viereisessä, puutarha-akselin eteläisessä puoliskossa) palanutta kivimurskaa ja hiiltä läiskinä. Hämeentietä kohden poistetun maakerroksen paksuus ohenee tasaisesti ollen aivan kaakkoisimmassa päässä vain n. 5 cm (täytemaata). Luoteesta, kuva 53. lännestä. 28.9.1999 ja 29.9.1999.
- 57.-58. Palaneiden kivien ja hiilen alue suunnilleen mittauskorko 47 kohdalla, suoran ala-alueen keskiosan pohjoisen reunan vieressä puhdistettu esiin, pinnassa osittain myös vielä humusta. Maassa yksi selvempi hiilinen ja palaneita kiviä

sisältävä alue (kuva 57.). Hiilisen maan seassa jonkin verran kaupunkiaikaisia löytöjä, mm. kivisavikeramiikkaa. Kuvassa 58. hiilinen alue puolitettu ja kaivettu pois kerroskaivauksena noin neliön alueelta, alla pohjasavi kuten muuallakin alueella. Jonkin verran eriaikaisia, myös kaupunkiaikaisia löytöjä, ei selvää rakennetta. Kaakosta. 29.9. ja 1.10.1999.

- 59.-60.** Suoran ala-alueen Hämeentien puoleista päätyosaa kaivettu suunniteltuun syvyyteen asti, n. -30-40 cm nykyisestä maanpinnasta, sadevesikaivojen ja niiden putkien tekemistä varten. Ohuen humuskerroksen alla täytehiekkaa. Tässä kohtaa pääasiassa viereisille, sotien jälkeen rakennetuille kerrostaloille vievä tie. Kuva 59. lännestä, kuva 60. pohjoisesta. 29.9.1999.
- 61.-64.** Suoran ala-alueen Hämeentien puoleiseen päähän tulevan, eteläisemmän sadevesikaivon kuopasta löytyi osa melko löyhästi ladotun kiveyksen reunaa, josta esiin puhdistettaessa löytyi muutamia, lähinnä 1700-luvulle ajoittuvia löytöjä. Kiveys oli upotettu kosteaan, harmaaseen, sorapitoiseen saveen. Ylempänä oli vanha humuskerros ja sen päällä ylimmäisenä tien täytehiekkakerroksia. Kuvissa 61. ja 63. näkyvä sementtiputki on aikaisemmissa kuvissa näkyvää, vanhaa sadevesikaivoa, jonka putkea nyt lyhennettiin ja johon liitettiin muoviputkella uusi, eteläisempi sadevesikaivo. Kuvat 61.-63. luoteesta, kuva 64. koillisesta. 29.9.1999.
- 65.** Pohjoisemman sadevesikaivon kuoppa, kiveystä jäljellä kuopan profiileissa, puhdistettu esiin. Itäprofiilin maakerrokset: ylimpänä täytehiekkaa, sen alla sekoittuneita humuksen ja hiekan kerroksia. Kivet varsinaisesti karkean hiekan/soran kerroksessa, jota myös kivien välissä, seassa myös tiilenkappaleita. Kivien alla kiinteä, harmaa, pintaosastaan sekoittuneen saven kerros, jossa oli hiiltä ja tiiltä. Kiviä puhdistettaessa löytyi eriaikaisia löytöjä: bartmann-ruukun kappale ja lasipullon pohjaosa, joka ilmeisesti viime vuosisadalta. Lännestä. 29.9.1999.
- 66.** Pohjoisemman sadevesikaivon kuopan pohjoisprofiili. Etelästä. 29.9.1999.
- 67.** Pohjoisemman sadevesikaivon kuopan länsiprofiili. Idästä. 29.9.1999.

Itäinen puutarha-akseli - suora ala-alue - pohjoinen puolisko

- 68.-70.** Suoran ala-alueen pohjoinen puolisko kaivettu suunniteltuun syvyyteen, n. -30-40 cm nykyisestä maanpinnasta. Alueella sekoittunutta humusta ja Hämeentien puoleisessa kaakkoispäässä täytehiekkaa. Alueen luoteispäässä, samalla kohdalla kuin eteläisellä puoliskolla ja keskiosan kohdalla, runsaasti kiviä ja hiilensekaista maata, seassa jonkin verran kaupunkiaikaisia löytöjä, mm. kivisavikeramiikkaa. Hiilinen ja kivinen alue erottuu selkeimmin kuvassa 70. Ei selvää rakennetta. Aivan alueen luoteispäässä vaaleaa hiekkaa, joka mahdollisesti vanhan, poikittaisen puutarhakäytävän pohjaa. Kuva 68. luoteesta, kuva 69. kaakosta, kuva 70. luoteesta. 11.10.1999.
- 71.-72.** Itäisen puutarha-akselin ala-alue valmiiksi rakennettuna. Kaakosta. Lokakuu 1999.

Itäinen puutarha-akseli - ruutanalampi

- 73.-74.** Panoraamakuva ruutanalammen alueesta ennen maanpoistoa. Alueelta kaadettu puita ja niiden kannot poistettu. Idästä. 10.9.1999.
- 75.-76.** Panoraamakuva ruutanalammen kohdalta kun nurmikko on kuorittu pois (n. 10-15 cm) lammen alkuperäisen reunan löytämiseksi. Humusta ja hiekkaa, lammen kohdalla vaaleanharmaa, savipitoinen, erittäin sekoittunut, jätteensekainen maa ja reunoilla pääasiassa täytehiekkää. Lännestä. 13.9.1999.
- 77.-78.** Panoraamakuva ruutanalammen alueesta, kun maata on poistettu n. -20-30 cm maanpinnasta lukien. Idästä. 16.9.1999.
- 79.** Alkuperäisen ruutanalammen reuna näkyy selvästi, reunan ulkopuolella resenttiä jätettä sisältävää täytehiekkää. Koillisesta. 20.9.1999.
- 80.-83.** Ruutanalampea syvennetään kohti keskustaa porrasmaisesti ja juoksun puoleista, eteläistä syvennyttä kaivetaan syvemmälle, lopullinen syvyys n. -2 metriä maanpinnasta. Myös itäinen syvennys samansyvyinen. Alkuperäinen lampi oli täytetty mm. isoilla kivillä, joista osa oli pyöreitä, osa selvästi lohkoituja kiviä. Lampi on täytetty ilmeisesti joskus vuosisadan vaihteen tienoilla. Pohjakallio näkyy juoksun puolella kuvan 82. alareunassa. Lounaasta ja kuva 84. idästä. 20.9. ja 21.9.1999.
- 84.** Ruutanalampea laajennetaan vielä n. 1-1,5 metrin leveydeltä luoteeseen päin, n. 0,5 metrin syvyydeltä. Maa sekoittunutta hiekkaa, sekoittunutta humusta tai sekoittunutta, hienoa, kuivaa savea (kuvassa vaaleanharmaa maa). Maan seassa resenttejä löytöjä, mm. sytkäri. Savimaan seassa isoja, pyöreitä kiviä, jotka tulleet ilmeisesti täytön mukana. Pohjoisesta. 21.9.1999.
- 85.-87.** Panoraamakuva ruutanalammen levennyksessä muodostuneesta länsi-luoteisprofiilista. Paksun, sekoittuneen täytehiekkä- ja humuskerroksen alla vanha, tummempi ja kiinteämpi humuskerros, joka ilmeisesti Waseniusten aikainen. Idästä. 21.9.1999.
- 88.** Valmiiksi muotoonsa kaivettua ruutanalampea alettu peittää ensin ohuella kerroksella hienojakoista sepeliä. Lounaasta. 27.9.1999.
- 89.** Ruutanalampea peitetään sepelin päälle levitettävällä kankaalla. Pohjoisesta. 29.9.1999.
- 90.** Ruutanalampi peitetty muovipeitteellä, joka levitetty kankaan päälle. Kaakosta. 29.9.1999.
- 91.** Ruutanalampi valmiiksi rakennettuna - vain vesi ja reunojen pensasistutukset puuttuvat, tehdään keväällä 2000. Lännestä. Lokakuu 1999.

Itäinen puutarha-akseli - ruutanalammen juoksu

- 92.** Ruutanalammen juoksun lammen puoleista päätä. Juoksu kaivettiin aluksi noin -20 cm syvyyteen maanpinnasta. Nurmikon humuskerroksen alla oli pääasiassa hiekkaa ja sekoittuneen humuksen alueita. Lounaasta. 13.9.1999.
- 93.-95.** Lähikuvia ruutanalammen juoksusta löytyneestä pienten, irtonaisten kivien vyöhykkeestä, joka paikallisen asukkaan mukaan 40-50 vuotta sitten tehtyä viemäriä/salaojaa. Kivikko juoksun lammen puoleisessa päässä. Lännestä. 15.9. ja 20.9.1999.
- 96.** Ruutanalammen juoksun länsiprofiilin maakerroksia. Ylimpänä nurmikon alapuolinen humus, sen alla ohuen hiekkakerroksen erottama, tumma, vanhempi humuskerros (ilmeisesti Waseniusten aikainen). Kaakosta. 21.9.1999.
- 97.-100.** Panoraama ruutanalammen etelään päin suuntautuvasta juoksusta, Annalan rakennuksille johtavan tien pohjoispuolelta. Juoksu on kaivettu koneella poikkileikkaukseltaan V:n muotoiseksi, syvyys n. 70 cm. Juoksun profiileissa näkyy nurmikon alapuolinen uusi humuskerros, jonka alla lähempänä Annalantietä ilmeisesti tien rakentamisen yhteydessä syntynyt täytehiekkakerros. Juoksun pohjalla näkyy vanha, musta ja tiivis humuskerros, josta tuli muutamia kaupunkiaikaisia löytöjä, mm. kolmijalkapadan kahvan katkelma. Vanhan humuskerroksen alla näkyvissä vaalea hiekkakerros lähempänä lampea. Luoteesta länteen. 27.9.1999.
- 101.** Ruutanalammen juoksu kaivettu Annalan rakennuksille vievän tien poikki. Pohjoisesta. Lokakuu 1999.
- 102.** Annalan rakennuksille vievän tien poikki kaivetun juoksun kaivannon itäprofiili, jossa ylimmäisenä nykyisen tien täytehiekkakerros. Sen alapuolella erottuu selvänä kerroksena mukulakivistä tehty, Waseniusten aikainen tienpäällyys ja sen alapuolella vaaleampi täytehiekkakerros. Alimpana ruskea pohja?hiekkä. Lännestä. Lokakuu 1999.
- 103-106.** Ruutanalammen juoksua ja sen leventymää kaivetaan Annalan rakennuksille vievän tien eteläpuolella. Lounaasta. Lokakuu 1999.
- 107.** Ruutanalammen juoksu ja sen leventymä valmiina Annalan rakennuksille vievän tien eteläpuolella. Lounaasta. Lokakuu 1999.

Kevät 2000

- 108.** Itäisen puutarha-akselin ja viereisen kerrostaloalueen väliin rakennettu itä-länsisuuntainen aita. Kuva idästä. Toukokuu 2000.
- 109.** Annalan puutarha-alueen ja viereisen kerrostaloalueen väliin rakennettu pohjois-eteläsuuntainen aita. Kuva lounaasta. Toukokuu 2000.

110. Annalan puutarhan orangerien ja viereisen kerrostaloalueen väliin rakennetun pohjois-eteläsuuntaisen aidan kuoppia. Kuva pohjoisesta. Toukokuu 2000.
111. Annalan puutarha-alueen ja viereisen kerrostaloalueen väliin rakennettu pohjois-eteläsuuntainen aita. Kuva lounaasta. Toukokuu 2000.
112. Annalan puutarha-alueen ja viereisen kerrostaloalueen väliin rakennettu pohjois-eteläsuuntainen aita. Kuva lounaasta. Toukokuu 2000.
113. Annalan puutarha-alueen ja viereisen kerrostaloalueen väliin rakennettu pohjois-eteläsuuntainen aita. Kuva pohjoisesta. Toukokuu 2000.
114. Annalan itäisen puutarha-akselin keskiosaa (rinne), alaosaa ja ruutanalampi. Taustalla Hämeentie. Keskiosan kivetyt puistokäytävät valmiita, alaosan istutuspenkat keskeneräisiä. Kuva lännestä. Toukokuu 2000.
115. Itäisen puutarha-akselin alaosan pohjoisesta puoliskosta, aidan vierestä poistettu maata uuden multakerroksen levitystä varten. Maa tummaa, sekoittunutta. Kuva idästä. Toukokuu 2000.
116. Lähikuva edellisestä. Kivikkoista, tummaa maata. Kuva kaakosta. Toukokuu 2000.
117. Itäisen puutarha-akselin alaosan pohjoisen puoliskon tummaa, sekoittunutta maata aidan vierellä. Ks. kuvat 115.-116. Epämääräistä kiveystä. Kuva idästä. Toukokuu 2000.
118. Lähikuva edellisen kuvan epämääräisestä kivikosta. Kuva idästä. Toukokuu 2000.
119. Lähikuva edellisen kuva epämääräisestä kivikosta. Viereen tehty koekuoppa. Kuva luoteesta. Toukokuu 2000.
120. Annalan päärakennuksen luoteiskulman pintamaata kuoritaan. Kuva pohjoisesta. Toukokuu 2000.
121. Annalan päärakennuksen pohjoisen seinän vierustan pintamaa poistettu. Pohjakallio näkyvissä. Kuva koillisesta. Toukokuu 2000.
122. Lähikuva edellisestä kuvasta, pohjakallio. Kuva koillisesta. Toukokuu 2000.
- 123-125. Panoraamakuva Annalan rakennusten keskelle jäävästä pihasta. Pihalle rakennettavat käytävät työn alla. Kuva etelästä. Toukokuu 2000.
- 126-127. Panoraamakuva Annalan läntisen puutarha-akselin puistoalueelle rakennettavista kivetyistä käytävistä. Taustalla Annalan pihapiirin rakennuksia. Kuva etelästä. Toukokuu 2000.
- 128-130. Panoraamakuva Annalan päärakennuksen eteen levittäytyvästä itäisen puutarha-akselin muotopuutarhasta. Edessä ylätasanne hiekkakäytävineen. Taaempänä kuvan keskellä läntisen puutarha-akselin suora alaosa ja

ruutanalampi. Taustalla Hämeentie. Kuva lännestä, Annalan huvilan kuistin portailta. Toukokuu 2000.

KUVATAULUT

HELSINKI, VANHAKAUPUNKI, ANNALA

Jaana Mellanen 1999

f. 272 154

KUVA 1. Ylätasanne nurmikon poiston jälkeen; hiekkapitoista humusta, kallio näkyvissä paikoin. Lännestä. 7.9.1999.

f. 272 155

KUVA 2. Ks. kuva 1. Pohjoisesta. 7.9.1999.

f. 272 156

KUVA 3. Ks. kuva 1. Idästä. 7.9.1999.

f. 272 157

f. 272 158

KUVA 4. Panoraamakuva ylätasanteelta, josta poistettu enemmän täytemultaa kallion päältä.
Länneä. 10.9.1999.

f. 272 159

f. 272 160

KUVA 5. Alkuperäisen muotopuutarhan kivistä ladottuja terassinreunuksia otettu esille ylätasanteen eteläisellä reunalla. Idästä. 10.9.1999.

f. 272 161

KUVA 6. Ks. kuva 5. Kaakosta. 10.9.1999.

f. 272 162

KUVA 7. Ylätasanteen eteläistä reunaa kaivettuna paikoin pohjakallioon asti. Lännestä. Lokakuu 1999.

f. 272 163

KUVA 8. Ks. kuva 7. Idästä. Lokakuu 1999.

f. 272 164

KUVA 9. Ylätasanteen koillisreunalle rakennettu ajotie.
Pohjoisesta. Lokakuu 1999.

f. 272 165

KUVA 10. Ylätasanteen ja suoran ala-alueen välistä rinne-
osuutta kuoritaan suunniteltuun syvyyteen. Rinteessä vain
ohut humuskerros, jonka alla karkeaa hiekkaa/soraa, seassa
vähän kiviä. Rinteen pohjoisella puoliskolla, poistettavan
maa-alueen pohjoispäässä tuli esiin pohjakallio hyvin lähellä
pintaa (kuva 12.). Rinteessä keskiosasta poistettiin sama,
vanhan kivetyn puutarhakäytävän pohja kuin ala-alueeltakin
(kuva 13.). Luoteesta. 14.10.1999.

- f. 272 166
KUVA 11. Ks. kuva 10. Lännestä. 14.10.1999.

- f. 272 167
KUVA 12. Ks. kuva 10. Lännestä. 14.10.1999.

f. 272 168

KUVA 13. Ks. kuva 10. Lounaasta. 14.10.1999.

f. 272 169

KUVA 14. Ylätasanteen ja suoran ala-alueen välistä rinnettä kuoritaan. Suora ala-alue jo valmiina. Kaakosta. 14.10.1999.

f. 272 170

KUVA 15. Suoran ala-alueen nurmikko kuorittu. Idästä.
10.9.1999.

f. 272 171

KUVA 16. Suoran ala-alueen luoteispää, sen eteläinen puolisko (rinteen juurella). Humus/heikkamaata alettu poistaa n. 40 cm syvyydeltä ja poisto keskeytetty hiilipitoisen maan ja isojen kivien ilmaantumisen takia. Lounaasta. 14.9.1999.

f. 272 172

KUVA 17. Suoran ala-alueen luoteispään eteläisen puoliskon pintaa puhdistettu mahdollisten rakenteiden, löytöjen yms. selvittämiseksi, hiekkapitoista humusta. Päässä koneellisesti poistettu alkuosuus. Etelästä. 15.9.1999.

f. 272 173

KUVA 18. Koeruutu n:o 1, yhteys 2 poistettu, näkyvissä yhteydet 3, 4 ja 5. Kaakosta. 16.9.1999.

f. 272 174

KUVA 19. Koeruutu n:o 1, luoteisprofiili. Koillisesta.
17.9.1999.

f. 272 175

KUVA 20. Koeruutu n:o 1. Koillisprofiili. Lounaasta.
17.9.1999.

f. 272 176

KUVA 21. Koeruutu n:o 1, kaakkoisprofiili. Luoteesta.
17.9.1999.

f. 272 177

KUVA 22. Koeruutu n:o 1, lounaisprofiili. Koillisesta.
17.9.1999.

f. 272 178

KUVA 23. Koeruutu n:o 2, yhteys 2:n pinta. Eteläkaakosta.
15.9.1999.

f. 272 179

KUVA 24. Koeruutu n:o 2, yhteys 3:n pinta. Eteläkaakosta.
16.9.1999.

f. 272 180

KUVA 25. Koeruutu n:o 2, luoteisprofiili. Kaakosta.
17.9.1999.

f. 272 181

KUVA 26. Koeruutu n:o 2, koillisprofiili. Lounaasta. 17.9.1999.

f. 272 182

KUVA 27. Koeruutu n:o 2, kaakkoisprofiili. Luoteesta.
17.9.1999.

f. 272 183

KUVA 28. Koeruutu n:o 2, lounaisprofiili. Koillisesta.
17.9.1999.

f. 272 184

KUVA 29. Koeruutu n:o 3, yhteys 2:n pinta. Lounaasta.
15.9.1999.

f. 272 185

KUVA 30. Koeruutu n:o 3, yhteys 3:n pinta ja yhteys 4:n
pinta. Lounaasta. 15.9.1999.

f. 272 186

f. 272 187

KUVA 31. Panoraamakuva suoran ala-alueen eteläisestä puoliskosta. Hämeentien puoleisessa päässä täytehiekkaa vanhan sadevesikaivon ympärillä, vieressä ruutanalammen alue. Sen jälkeen tumma, savipitoinen täytemaakerros, joka muuttuu vähitellen vanhaksi humuskerrokseksi. Luoteispäätä lähestyessä maa muuttuu harmahtavan palaneeksi, seassa on palanutta kivimurskaa, hiiltä ja jonkin verran tiilimurskaa. Sen jälkeen erisuuruisia kiviä sisältävä kivikkoinen alue, kivien välissä maa hyvin sekoittunutta. Koeruudut erottuvat matalina painateina ja jo osittain täyttyneet kaivamisen jälkeen. Kuvattu irtomaakasan päältä, vain kiveyksen kohta ja palomaa-alue puhdistettu. Pohjoisesta. 17.9.1999.

f. 272 188

f. 272 189

KUVA 32. Sama alue kokonaisuudessaan kuin panoraamakuvassa
. Pohjoisesta. 20.9.1999.

f. 272 190

KUVA 33. Suoran ala-
alueen lounaispään eteläi-
sen puoliskon kivikkoa
(ks. kuvat 31. ja 32.)
poistetaan palaneen kivi-
murskan ja hiilen kerrok-
seen asti. Kaakosta.
21.9.1999

f. 272 191

KUVA 34. Itäisen puutarha-akselin lounaispään eteläisen puoliskon kivikon kohdasta poistetaan maata lopulliseen syvyyteen, n. -40 cm nykyisestä maanpinnasta asti. Jäljelle jää ohut kerros palaneen kivimurskan ja hiilen sekaista maata. Idästä. 21.9.1999.

f. 272 192 - 272 195

KUVA 35. Panoraamakuva suoran ala-alueen lounaispään eteläisen puoliskon lounaisprofiilista palaneen kivimurskan ja kivikon kohdalta. Profiilikuvat Hämeentielle päin laskien alkaen palaneen kivimurskan/tiilimurskan/hiilialueen reunasta (mitta tässä kohdassa) edeten luodetta (Annalan päärakennusta) kohden. Profiilissa erottuu palomaan alue ja osittain kivikon seassa ollut sekoittuneen hiekan kerros. Alimpana, puhtaana pohjamaana savi. Kuvattu sateen jälkeen. Koillisesta. 27.9.1999.

f. 272 192

f. 272 193

f. 272 194

f. 272 195

f. 272 196

KUVA 36. Profiilista koneellisesti poistetun ison kiven kuoppa ja siinä näkyvät maakerrokset. Katso sijainti profiilipanoraamakuvasta 35. Koillisesta. 27.9.1999.

f. 272 197

KUVA 37. Itäinen puutarha-akseli kuvattuna Annalan päärakennuksen edessä olevalta ylätasanteelta Hämeentielle päin. Luoteesta. 27.9.1999.

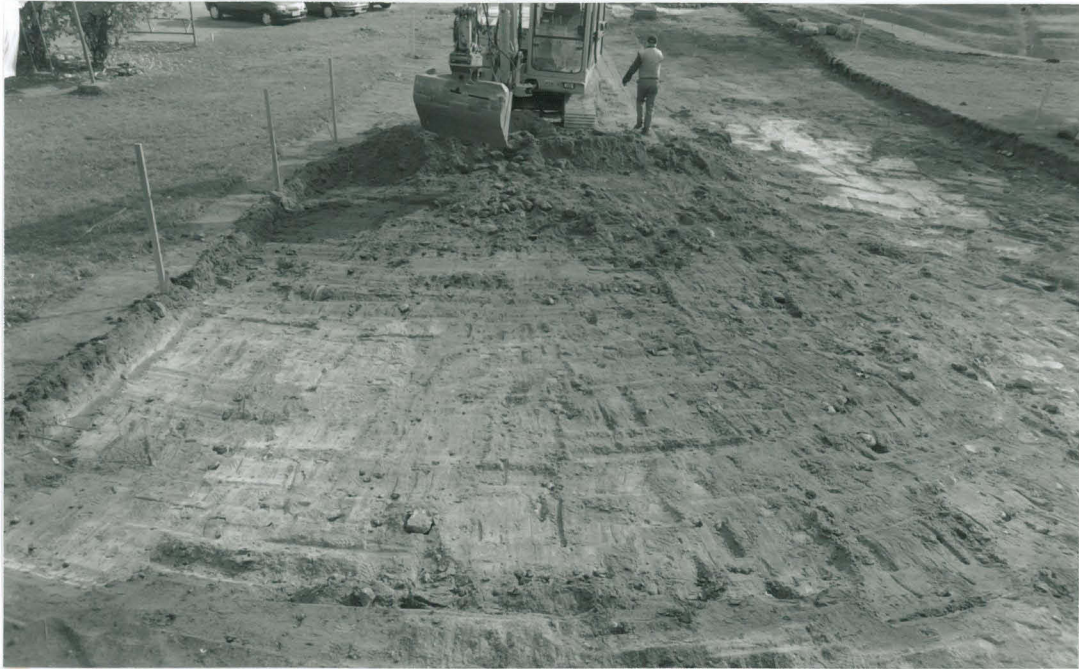
f. 272 198

KUVA 38. Suoran ala-alueen kaakkoispään eteläisen puoliskon maanpoisto etenee n.-40 cm syvyydeltä, täytehiekkää. Kaakosta. 15.9.1999.

f. 272 199

KUVA 39. Ks. kuva 38. Kaakosta. 16.9.1999.

f. 272 200

KUVA 40. Suoran ala-alueen keskiosaa kaivetaan suunniteltuun syvyyteen, n. -20 cm nykyisestä maanpinnasta, jätetty pohjoisreunasta vielä suunniteltua korkeammalle esiintuleen hiilipitoisen maan vuoksi. Keskiakselin leveys n. 7 m. Kaivaminen aloitettu rinteän juurelta. Keksiakselin kohdalta löytyi vanhan puutarhakäytävän erisuuruisista kivistä melko tiiviisti ladottu pohja, joka näkyi jo nurmikon poiston jälkeenkin kivikkoisempana alueena humuskerroksen pinnassa. Kivetty keskikäytävä alkaa puutarha-akselin ylätasanteen kolmiomaisesta kärjestä ja se ulottui suunnilleen mittauskoron 46 kohtaan asti. Kivetty keskikäytävä oli n. 2 m leveä. Rinteän juurella kivet olivat melko pieniä, suurimmillan noin pään kokoisia. Kivet suurenivat kohti käytävän päätä ja lähellä sitä ne olivat suuria, halkaisijaltaan jopa n. 70-80 cm. Aivan päässä oli jälleen pienempiä kiviä. Maalajeina keskiosan kohdalla, aivan rinteän juurella vaalea, hienon hiekan alue, muuten maa humuskerroksen alla hiekkaa/soraa, seassa paikoitellen (samassa kohdassa kuin viereisessä, puutarha-akselin eteläisessä puoliskossa) palanutta kivimurskaa ja hiiltä läiskinä. Hämeentietä kohden poistetun maakerroksen paksuus ohenee tasaisesti ollen aivan kaakkoisimmassa päässä vain n. 5 cm (täyttemaata). Lännestä. 28.9.1999.

f. 272 201

KUVA 41. Ks. kuva 40. Luoteesta. 28.9.1999.

f. 272 202

KUVA 42. Ks. kuva 40. Luoteesta. 28.9.1999.

f. 272 203

KUVA 43. Ks. kuva 40. Luoteesta. 28.9.1999.

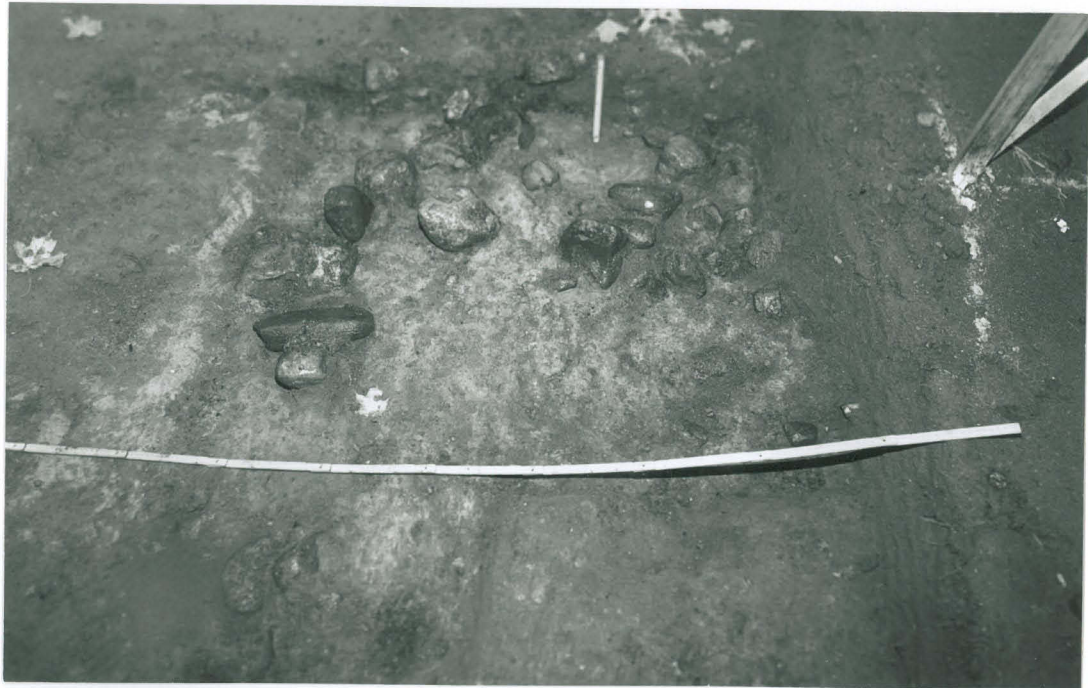
f. 272 204

KUVA 44. Ks. kuva 40. Luoteesta. 29.9.1999.

f. 272 205

KUVA 45. Palaneiden kivien ja hiilen alue suunnilleen mittauskorko 47 kohdalla, suoran ala-alueen pohjoisen reunan vieressä puhdistettu esiin, pinnassa osittain myös vielä humusta. Maassa yksi selvempi hiilinen ja palaneita kiviä sisältävä alue. Hiilisen maan seassa jonkin verran kaupunkiaikaisia löytöjä, mm. kivilasi-keramiikkaa. Kuvassa 46. hiilinen alue puolitettu ja kaivettu pois kerroskaivauksena noin neliön alueelta. Alla pohjasavi kuten muuallakin alueella. Jonkin verran eriaikaisia, myös kaupunkiaikaisia löytöjä, ei selvää rakennetta. Kaakosta 29.9.1999.

f. 272 206

KUVA 46. Ks. kuva 45. Kaakosta. 1.10.1999.

f. 272 207

KUVA 47. Suoran ala-alueen Hämeentien puoleista päätyosaa kaivettu suunniteltuun syvyyteen, n.-30-40 cm nykyisestä maanpinnasta, sadevesikaivojen ja niiden putkien tekemistä varten. Ohuen humuskerroksen alla täytehiekkaa. Tässä kohtaa pääasiassa viereisille, sotien jälkeen rakennetuille kerrostaloille vievä tie. Lännestä. 29.9.1999.

f. 272 208

KUVA 48. Ks. kuva 47. Pohjoisesta. 29.9.1999.

f. 272 209

KUVA 49. Suoran ala-alueen Hämeentien puoleiseen päähän tulevan, eteläisemmän sadevesikaivon kuopasta löytyi osa melko löyhästi ladotun kiveyksen reunaa, josta esiin puhdistettaessa löytyi muutamia, lähinnä 1700-luvulle ajoittuvia löytöjä. Kiveys oli upotettu kosteaan, harmaaseen, sorapitoiseen saveen. Ylempänä oli vanha humuskerros ja sen päällä ylimmäisenä tien täytehiekakerroksia. Kuvassa näkyvä sementtiputki on aikaisemmissa kuvissa näkyvää, vanhaa sadevesikaivoa, jonka putkea nyt lyhennettiin ja johon liitettiin muoviputkella uusi, eteläisempi sadevesikaivo. Luoteesta. 29.9.1999.

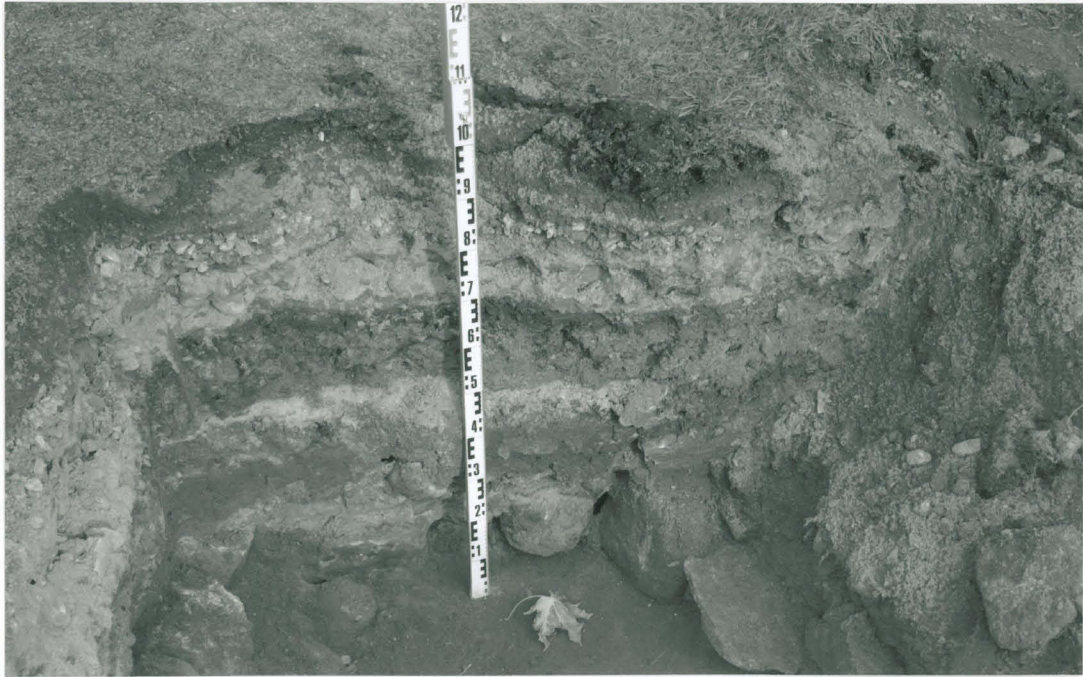
f. 272 210

KUVA 50. Ks. kuva 49. Luoteesta. 29.9.1999.

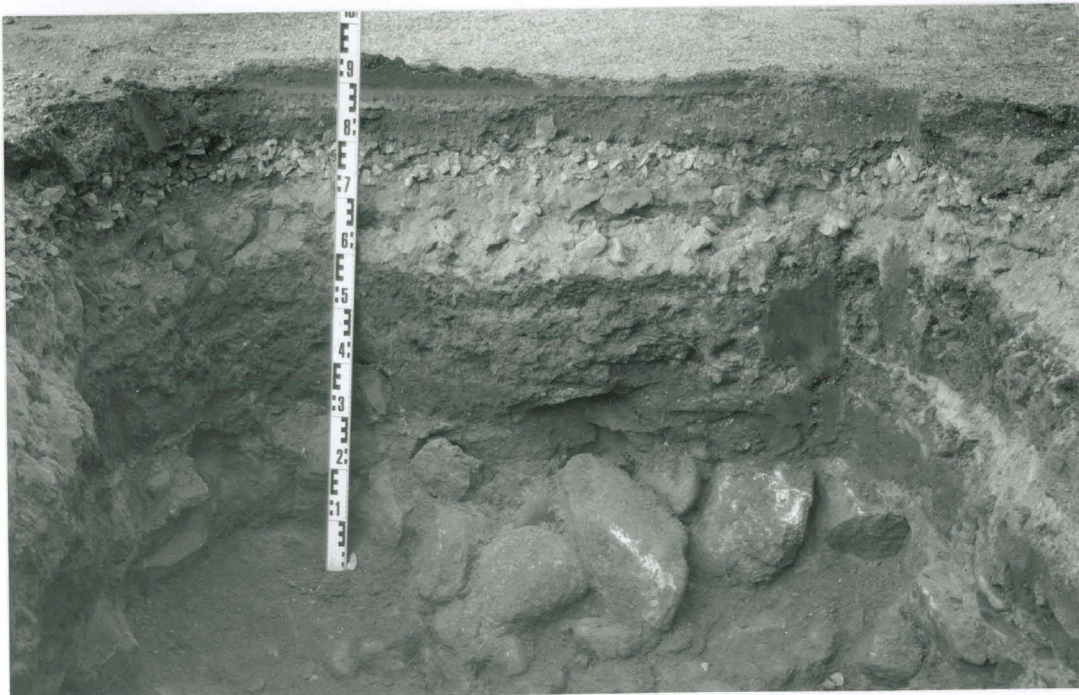
f. 272 211

KUVA 51. Pohjoisemman sadevesikaivon kuoppa, kiveystä jäljellä kuopan profiileissa, puhdistettu esiin. Profiilikuvissa 52.-54. näkyvissä maakerrokset: yläpänätäytehiekkä, sen alla sekoittuneita humuksen ja hiekan kerroksia. Kivet varsinaisesti karkean hiekan/soran kerroksessa, jota myös kivien välissä, seassa myös tiilenkappaleita. Kivien alla kiinteä, harmaa, pintaosastaan sekoittuneen saven kerros, jossa oli hiiltä ja tiiltä. Kiviä puhdistettaessa löytyi eriaikaisia löytöjä: bartmann-ruukun kappale ja lasipullon pohjaosa, joka ilmeisesti viime vuosisadalta. Etelästä. 29.9.1999.

f.272 212

KUVA 52. Pohjoisemman sadevesikaivon kuopan itäprofiili.
Lännestä. 29.9.1999

f. 272 213

KUVA 53. Pohjoisemman sadevesikaivon kuopan pohjoisprofiili.
Etelästä. 29.9.1999.

f. 272 214

KUVA 54. Pohjoisemman sadevesikaivon kuopan länsiprofiili.
Idästä. 29.9.1999.

f. 272 215

KUVA 55. Suoran ala-alueen pohjoinen puolisko kaivettu suunniteltuun syvyyteen, n. -30-40 cm nykyisestä maanpinnasta. Alueella sekoittunutta humusta ja Hämeentien puoleisessa kaakkoispäässä täytehiekkaa. Alueen luoteispäässä, samalla kohdalla kuin eteläisellä puoliskolla ja keskiosan kohdalla, runsaasti kiviä ja hiilensekaista maata, seassa jonkin verran kaupunkiaikaisia löytöjä, mm. kavisavikeramiikkaa. Hiilinen ja kivinen alue erottuu selkeimmin kuvassa 45. Ei selvää rakennetta. Aivan alueen luoteispäässä vaaleaa hiekkaa, joka mahdollisesti vanhan, poikittaisen puutarhakäytävän pohjaa. Luoteesta. 11.10.1999.

f. 272 216

KUVA 56. Ks. kuva 55. Kaakosta. 11.10.1999.

f. 272 217

KUVA 57. Ks. kuva .
Luoteesta. 11.10.1999

f. 272 218

KUVA 58. Itäisen puutarha-akselin ala-alue valmiiksi rakennettuna.
Kaakosta. Lokakuu 1999.

f. 272 219

f. 272 220

KUVA 59. Panoraamakuva ruutanalammen alueesta ennen maanpoistoa. Alueelta kaadettu puita ja niiden kannot poistettu. Idästä. 10.9.1999.

f. 272 221

f. 272 222

KUVA 60. Panoraamakuva ruutanalammen kohdalta kun nurmikko on kuorittu pois (n. 10-15 cm) lammen alkuperäisen reunan löytymiseksi. Humusta ja hiekkaa, lammen kohdalla vaaleanharmaa, savipitoinen erittäin sekoittunut, jätteensekainen maa ja reunoilla pääasiassa täytehiekkaa. Lännestä. 13.9.1999.

f. 272 223

KUVA 61. Panoraamakuva ruutanalammen alueesta kun maata on poistettu -20-30 cm maanpinnasta lukien. Idästä. 16.9.1999.

f. 272 224

-f. 272 225

KUVA 62. Alkuperäisen ruutanalammen reuna näkyy selvästi, reunan ulkopuolella resenttiä jätettä sisältävää täytehiekkaa. Koillisesta. 20.9.1999.

f. 272 226

KUVA 63. Ruutanalampea syvennetään kohti keskustaa porrasmaisesti ja juoksun puoleista, eteläistä syvennystä kaivetaan syvemmälle, lopullinen syvyys n. -2 m maanpinnasta. Myös itäinen syvennys samansyvyinen (kuva .). Alkuperäinen lampi oli täytetty mm. isoilla kivillä, joista osa oli pyöreitä, osa selvästi lohkottuja kiviä. Lampi on täytetty ilmeisesti joskus vuosisadan vaihteen tienoilla. Pohjakallio näkyy juoksun puolella kuvan . alareunassa. Lounaasta. 20.9.1999. idästä. 20.9. ja 21.9. 1999.

f. 272 227

KUVA 64. Ks. kuva 63. Lounaasta. 20.9.1999.

f. 272 228

KUVA 65. Ks. kuva . Lounaasta. 21.9.1999.

f. 272 229

KUVA 66. Ks. kuva . Idästä. 21.9.1999.

f. 272 230

KUVA 67. Ruutanalampea laajennetaan vielä n. 1-1,5 metrin leveydeltä luoteeseen päin, n. 0,5 metrin syvyydeltä. Maa sekoittunutta hiekkaa, sekoittunutta humusta tai sekoittunutta heinoa, kuivaa savea (kuvassa vaaleanharmaa maa). Maan seassa resentejä löytöjä, mm. sytkäri. Savimaan seassa isoja, pyöreitä kiviä, jotka tulleet ilmeisesti täytön mukana. Pohjoisesta. 21.9.1999.

f. 272 231

f. 272 232

KUVA 68. Panoraamakuva ruutanalammen levennyksessä muodotuneesta länsi-luoteisprofiilista. Paksun, sekoittuneen täytehiekka- ja humuskerroksen alla vanha, tummempi ja kiinteämpi humuskerros, joka ilmeisesti Waseniusten aikainen. Idästä. 21 9. 1999.

f. 272 233

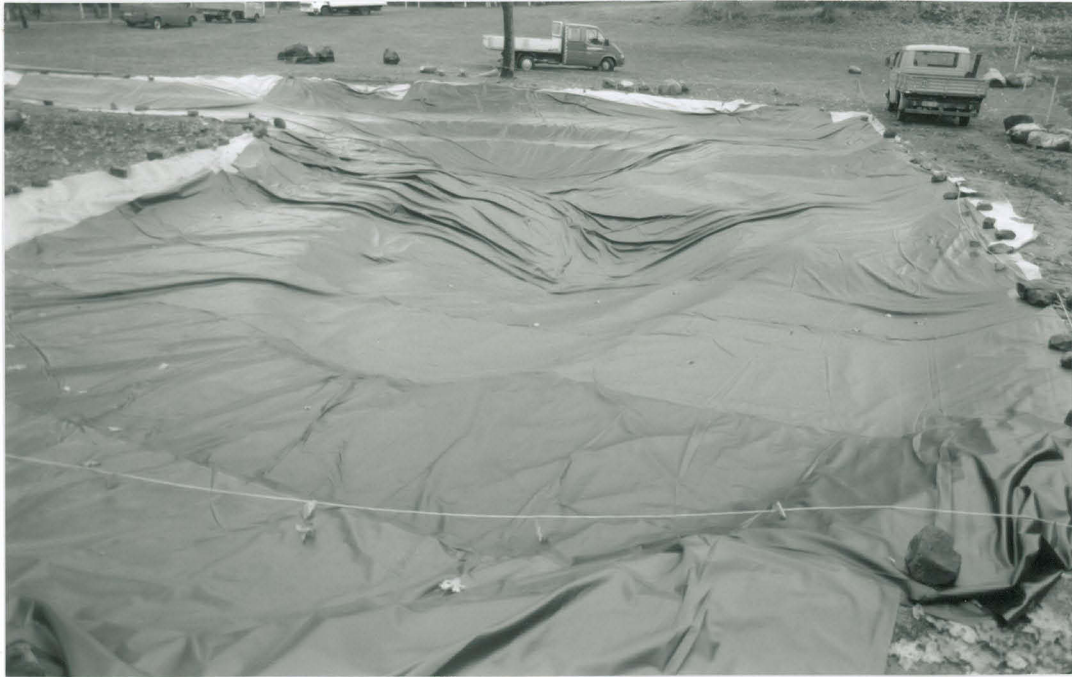
f. 272 234

KUVA 69. Valmiiksi muotoonsa kaivettua ruutanalampea alettu peittää ensin ohuella kerroksella hienojakoista sepeliä. Lounaasta. 27.9.1999.

f. 272 235

KUVA 70. Ruutanalampea peitetään sepelin päälle levitettävällä kankaalla. Pohjoisesta. 29.9.1999.

f. 272 236

KUVA 71. Ruutanalampi peitetty muovipeitteellä, joka levitetty kankaan päälle. Kaakosta. 29.9.1999.

f. 272 237

KUVA 72. Ruutanalampi valmiiksi rakennettuna - vain vesi ja reunojen pensasistutukset puuttuvat, tehdään keväällä 2000. Lännessä. Lokakuu 1999.

-f. 272 238

KUVA 73. Ruutnalammen juoksun puoleista päätä. Juoksu kaivettiin aluksi noin -20 cm syvyyteen maanpinnasta. Nurmikon humuskerroksen alla oli pääasiassa hiekkaa ja sekoittuneen humuksen alueita. Lounaasta. 13.9.1999.

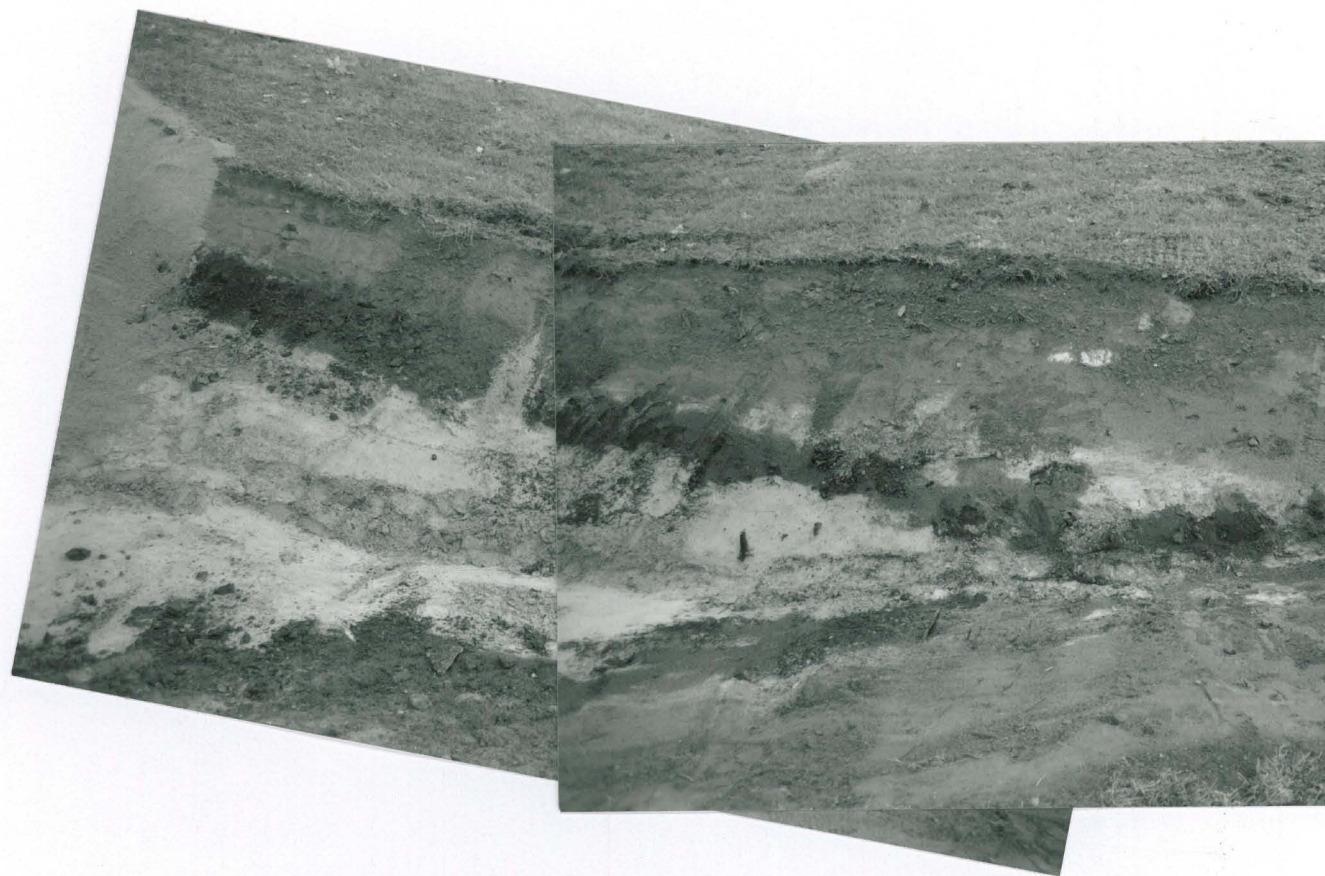
f. 272 239

KUVA 74. Lähikuva ruutanalammen juoksusta löytyneestä pienten, irtonaisten kivien vyöhykkeestä, joka paikallisen asukkaan mukaan 40-50 vuotta sitten tehtyä viemäriä/salaojaa. Kivikko juoksun lammen puoleisessa päässä. Länneestä. 15.9.1999.

f. 272 240

KUVA 75. Ks. kuva 74. Länneestä. 20.9.1999.

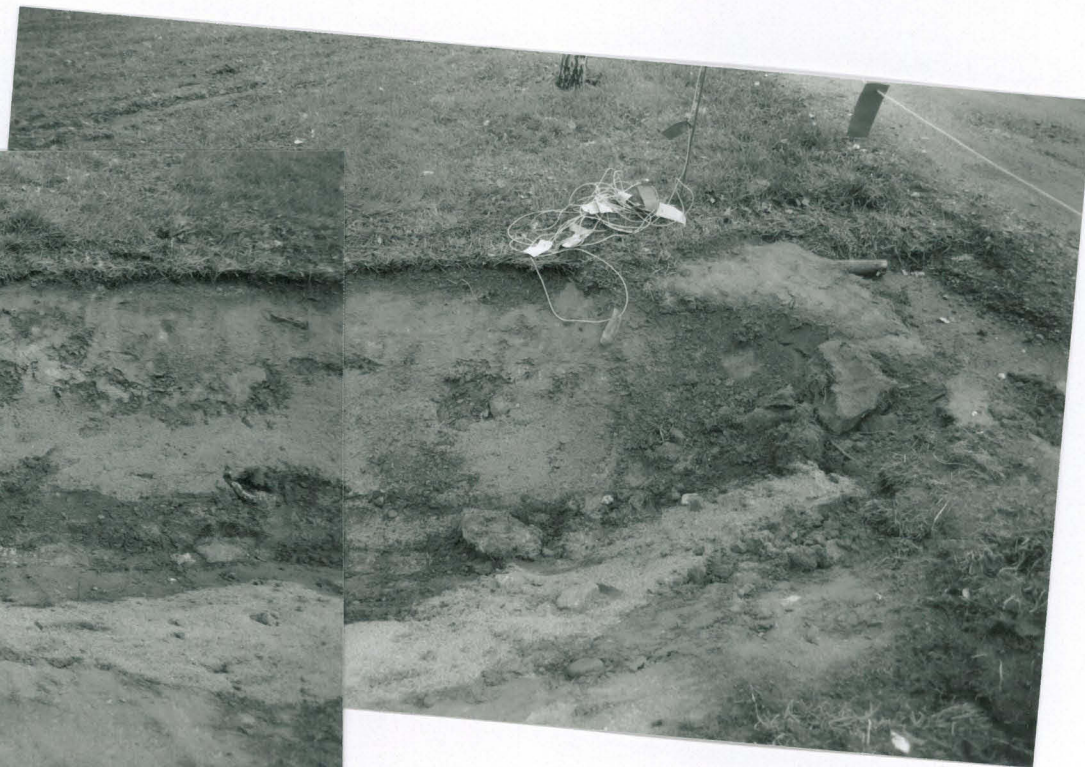
f. 272 241

KUVA 76. Panoraamakuvaa ruutanalammen etelään päin suuntautuvasta juoksusta, Annalan rakennuksille johtavan tien pohjoispuolella. Juoksu on kaivettu koneella poikkileikkaukseltaan V:n muotoiseksi, syvyys n. 70 cm. Juoksun profiileissa näkyy nurmikon alapuolinen uusi humuskerros, jonka alla lähempänä Annalantietä ilmeisesti tien rakentamisen yhteydessä syntynyt täytehiekkakerros. Juoksun pohjalla näkyy vanha, musta ja tiivis humuskerros, josta tuli muutamia kaupunkiaikaisia löytöjä, mm. kolmijalkapadan kahvan katkelma. Vanhan humuskerroksen alla näkyvissä vaalea hiekkakerros lähempänä lampea. Luoteesta länteen. 27.9.1999.

f. 272 242

f. 272 243

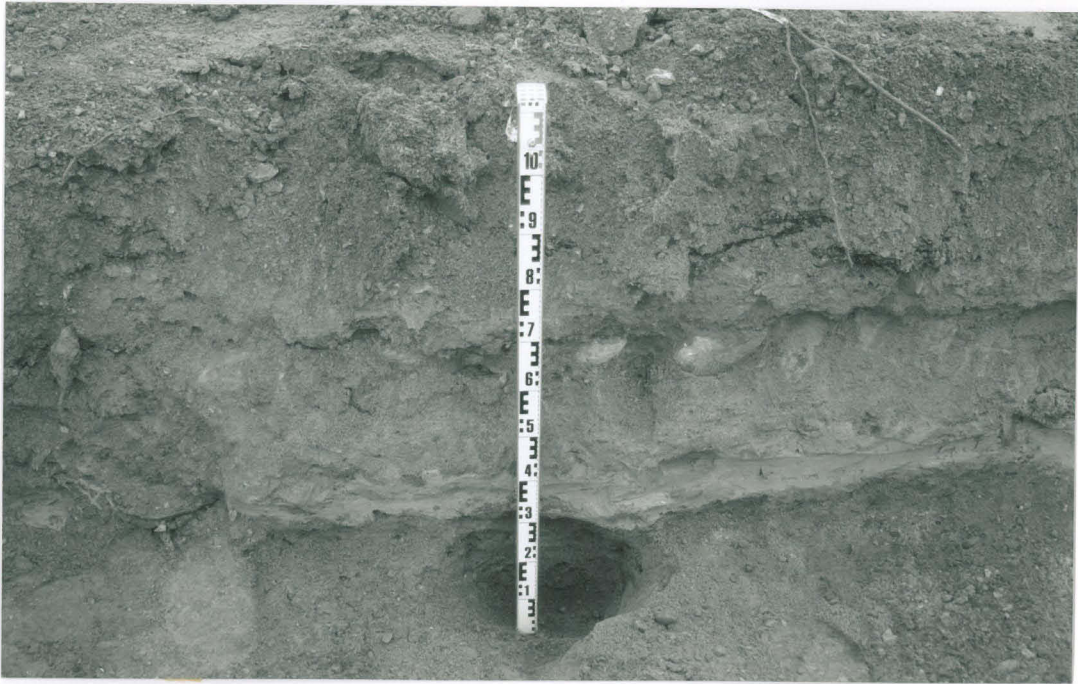

f. 272 244

f. 272 245

KUVA 77. Ruutanalammen juoksu kaivettu Annalan rakennuksille vievän tien poikki. Pohjoisesta. Lokakuu 1999.

f. 272 246

KUVA 78. Annalan rakennuksille vievän tien poikki kaivetun juoksun kaivannon itäprofiili, jossa ylimmäisenä nykyisen tien täytehiekkakerros. Sen alapuolella erottuu selvänä kerroksena mukulakivistä tehty, Waseniusten aikainen tienpäällys ja sen alapuolella vaaleampi täytehiekkakerros. Alimpana ruskea pohja?hiekkä. Lännestä. Lokakuu 1999.

f. 272 247

KUVA 79. Ruutanalammen juoksua ja sen leventymää kaivetaan Annalan rakennuksille vievän tien eteläpuolella. Lounaasta. Lokakuu 1999.

f. 272 248

KUVA 80. Ks. kuva 79. Lounaasta. Lokakuu 1999.

f. 272 249

KUVA 81. Ks. kuva 79. Lounaasta. Lokauu 1999.

f. 272 250

KUVA 82. Ruutanalammen juoksu ja sen leventymä valmiina Annalan rakennuksille vievän tien eteläpuolella. Lounaasta. Lokakuu 1999.

f. 272 251

KUVA 83. Villa Annebergin läntisen puutarha-akselin puisto-alueella kuorittiin esiin ohuen humuskerroksen alta noin päänsuuruisista kivistä ladottua vanhaa, Waseniusten aikaista puistokäytävän pohjaa. Idästä. 29.9.1999.

f. 272 252

KUVA 84. Itäisen puutarha-
akselin ja viereisen
kerrostaloalueen väliin
rakennettu itä-länsi -
suuntainen aita.

Kuva idästä. Toukokuu
2000.

f. 272 253

KUVA 85. Annalan puutarha_alueen ja viereisen kerrostaloalueen
väliin rakennettu pohjois-eteläsuuntainen aita. Kuva lounaasta.
Toukokuu 2000.

f. 272 254

KUVA 86. Annalan puutarhan orangerien ja viereisen kerrostalo-
alueen väliin rakennetun pohjois-eteläsuuntaisen aidan kuoppia.
Kuva pohjoisesta. Toukokuu 2000.

f. 272 255

KUVA 87. Annalan puutarha-alueen ja viereisen kerrostaloalueen väliin rakennettu pohjois-eteläsuuntainen aita. Kuva lounaasta. Toukokuu 2000.

f. 272 256

KUVA 88. Annalan puutarha-alueen ja viereisen kerrostaloalueen väliin rakennettu pohjois-eteläsuuntainen aita. Kuva lounaasta. Toukokuu 2000.

f. 272 257

KUVA 89. Annalan puutarha-alueen ja viereisen kerrostaloalueen väliin rakennettu pohjois-eteläsuuntainen aita. Kuva pohjoisesta. Toukokuu 2000.

f. 272258

KUVA 90. Annalan itäisen puutarha-akselin keskiosaa (rinne), alaosaa ja ruutunlampi. Taustalla Hämeentie. Keskiosan kivetyt puistokäytävät valmiita, alaosan istutuspenkit keskeneräisiä. Kuva lännestä. Toukokuu 2000.

f. 272 259

KUVA 91. Itäisen puutarha-akselin alaosan pohjoisesta puoliskosta, aidan vierestä poistettu maata uuden multakerroksen levitystä varten. Maa tummaa, sekoitettua. Kuva idästä. Toukokuu 2000.

f. 272 260

KUVA 92. Lähikuva edellisestä.
Tummaa, sekoittunutta maata.
Kuva idästä. Toukokuu 2000.

f. 272 261

KUVA 93. Lähikuva edellisestä. Kivikkoista, tummaa maata.
Kuva kaakosta. Toukokuu 2000.

f. 272 262

KUVA 94. Itäisen puutarha-akselin alaosan pohjoisen puoliskon tummaa, sekoittunutta maata aidan vierellä. Ks. kuvat 91.-93. Epämääräistä kiveystä. Kuva idästä. Toukokuu 2000.

f. 272 263

KUVA 95. Lähikuva edellisen kuvan epämääräisestä kivikosta. Kuva idästä. Toukokuu 2000.

f. 272 264

KUVA 96. Lähikuva edellisen kuvan epämääräisestä kivikosta. Viereen tehty koekuoppa. Kuva luoteesta. Toukokuu 2000.

f. 272 265

KUVA 97. Annalan pääarannuk-
sen luoteiskulman pinta-
maata kuoritaan.
Kuva pohjoisesta.
Toukokuu 2000.

f. 272 266

KUVA 98. Annalan päärakennuksen pohjoisen seinän vierustan
pintamaa poistettu. Pohjakallio näkyvissä. Kuva koillisesta.
Toukokuu 2000.

f. 272 267

KUVA 99. Lähikuva edellisestä kuvasta, pohjakallio.
Kuva koillisesta. Toukokuu 2000.

f. 272 268

f. 272 269

f. 272 270

KUVA 100. Panoraamakuvu Annalan rakennusten keskelle jäävästä pihasta. Pihalle rakennettavat käytävät työn alla. Kuva etelästä. Toukokuu 2000.

f. 272 271

KUVA 101. Panoraamakuva Annalan läntisen puutarha-akselin puistoalueelle rakennettavista kivityistä käytävistä. Taustalla Annalan pihapiirin rakennuksia. Kuva etelästä.
Toukokuu 2000.

f. 272 272

f. 272 273

f. 272 274

KUVA 102. Panoraamakuva Annalan päärakennuksen eteen levittäytyvästä itäisen puutarha-akselin muotopuutarhasta. Edessä ylätasanne hiekkakäytävineen. Taaempana kuvan keskellä läntisen puutarha-akselin suora alaosa ja ruutanalampi. Taustalla Hämeentie. Kuva lännestä, Annalan päärakennuksen kuistin portailta. Toukokuu 2000.

f. 272 275

LÖYTÖLUETTELO

Liite VI**1999-2000****KM 2000074 HELSINKI, VANHAKAUPUNKI, ANNALA 1999-2000 KM 200074**

Historiallisen ajan (1550-luvulta lähtien) löytöjä, jotka Jaana Mellanen otti talteen Helsingin Koskelan kylän, Vanhankaupungin kaupunginosassa, sijaitsevasta Annalan huvilan itärinteeltä Helsingin kaupunginmuseon valvomissa puiston maanrakennustöissä syys-lokakuussa 1999 ja toukokuussa 2000.

Ks. Jaana Mellanen ja Markku Heikkisen valvontakertomusta rakennushistorian osaston arkistossa.

Diar. 19.10.2000

Luetteloinut Jaana Mellanen

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
1	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko		yht1	valkoinen savi	liitupiippu	Englantilaismallinen (suureuna saman suuntainen varren kanssa) piipun pesä, jonka kanta lohjennut pois. Pitkulainen, kapeahko ja melko tasalevyinen pesä. Koristelematon. Pesän sisus hieman mustunut, käytetty ehkä kerran. Pesän pituus n. 37 mm,leveys 18,5 mm, pesän suun halk. 13,5 mm (HxBxO). Ajoitus 1700-luku.	ks. kuvaus	1	9	irtolöytöjä pinnasta koeruutu 1:n tienoilta
2	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko		yht1	valkoinen savi	liitupiippu	Liitupiipun varren katkelma. Koristelematon. Savukanavan halkaisija 2 mm.	11x9 mm	1	1	irtolöytöjä pinnasta koeruutu 1:n tienoilta
3	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko		yht1	punasavi	astia	Reunapala. Sisäpinnalla osittain lohjenneen, vaalean kellertäväksi muuttuneen lyijylasituksen ja boluskoristelun jäänteet. Ulkopinta lasittamaton. Ilm. vadista	33x30x9-5 mm	1	5	irtolöytöjä pinnasta koeruutu 1:n tienoilta

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
4	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko		yht1	punasavi	astia	Reunapala. Sisäpinta osittain lohjennut, kellertävän lyijylasituksen jäänteet. Ulkopinnalla reunassa leveä uraprofilointi, alempana toinen ura, pinnalla vaalean bolussaven jäänteet. Padasta tai ruukusta.	25x26x8 mm	1	5	irtolöytöjä pinnasta koeruutu 1:n tienoilta
5	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko		yht1	punasavi	astia	Reunapala. Sisäpinnalla reunaa kiertää lohjennut bolusraita, harmahtavaksi muuttunutta, ruskeaa (keltaista) lyijylasitusta Ulkopinta lasittamaton. Ilm. vadista tai lautasesta.	14x30x6,5 mm	1	1	irtolöytöjä pinnasta koeruutu 1:n tienoilta
6	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko		yht 1	punasavi	astia	Pohjapala. Sisäpinnalla vaalean bolussaven jäänteet. Ulkopinta (pohja) lasittamaton.	22x15x4,5 mm	1	1	irtolöytöjä pinnasta koeruutu 1:n tienoilta
7	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko		yht1	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta enimm. lohjennut, harmahtavaksi muuttuneen tummanvihreän lyijylasituksen jäänteet. Ulkopinta lasittamaton.	41x23x9-6,5 mm	1	5	irtolöytöjä pinnasta koeruutu 1:n tienoilta
8	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko		yht1	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta enimm. lohjennut, ruskean (keltaisen) lyijylasituksen jäänteet. Ulkopinnalla ura, johon valut bolussavea, toisella puolella mahd. kohovyön tms. profiloinnin alkua.	21x18x6 mm	1	1	irtolöytöjä pinnasta koeruutu 1:n tienoilta

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
9	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko		yht1	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta lasittamaton. Ulkopinta lasittamaton, rihausta.	15x17x4,5 mm	1	1	irtolöytöjä pinnasta koeruutu 1:n tienoilta
10	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko		yht1	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla ruskea lyijylasitus. Ulkopinnalla pala vaaleankellertävää lyijylasitusta ja bolussaven jäänteitä.	29x16x4-3,5 mm	1	1	irtolöytöjä pinnasta koeruutu 1:n tienoilta
11	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko		yht1	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta enimm. lohjennut, ruskean lyijylasituksen jäänteet. Ulkopinta osittain lohjennut, ehjällä pinnalla lohkeillutta ruskeaa (keltaista) lyijylasitusta.	48x42x11 mm	1	17	irtolöytöjä pinnasta koeruutu 1:n tienoilta
12	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko		yht1	lasi	astia	Kylkipala. Vaalean vihreä. Kaareutuu.	17x17x1,5 mm	1	0,5	irtolöytöjä pinnasta koeruutu 1:n tienoilta
13	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko		yht1	lasi	ikkuna	Vaalean vihreä. Retusoitu.	25x21x1 mm	1	1	irtolöytöjä pinnasta koeruutu 1:n tienoilta
14	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko		yht1	lasi	ikkuna	Eri vaalean vihreitä, eri paksuisia. Mitat isoimmasta.	31x18x2 mm	4	4	irtolöytöjä pinnasta koeruutu 1:n tienoilta

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
15	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko		yht1	luu				1	2	irtolöytöjä pinnasta koeruutu 1:n tienoilta
16	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	punasavi	astia	Reunapala. Sisäpinnalla ja reunan yli ulkopinnalle valunut, osittain lohjennut vihreänkellanuskea lyijylasitus. Ulkopinta muuten lasittamaton, mustunut.	16x31x5,5-3,5 mm	1	1	hiekansek.hu mus(nurmiko n alap. kerros)
17	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	punasavi	astia	Reunapala. Sisäpinta lasittamaton. Ulkopinta lohjennut.	25x31 mm	1	2	hiekansek.hu mus(nurmiko n alap. kerros)
18	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	punasavi	astia	Reunapala. Sisäpinta osittain lohjennut, lasittamaton. Ulkopinta lasittamaton, reunassa kolme rinnakkaista urakoristetta. N. 25 päässä reunasta melko ison reiän reunaa.	37x55x9-5 mm	1	12	hiekansek.hu mus(nurmiko n alap. kerros)
19	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla hieman rakeinen, kellanvihreä lyijylasitus. Ulkopinta lasittamaton, ilm. rihlausta.	11x18x6 mm	1	1	hiekansek.hu mus(nurmiko n alap. kerros)

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
20	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla vaaleanvihreä lyijylasitus, jonka alla mahd. vaalea savilietekerros. Ulkopinta lohjennut.	11x11 mm	1	0,5	hiekansek.hu mus(nurmiko n alap. kerros)
21	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta lohjennut. Ulkopinnalla pala tummanvihreää lyijylasitusta, pinta muuten lasittamaton, paikoin mustunut.	30x18 mm	1	1	hiekansek.hu mus(nurmiko n alap. kerros)
22	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	lasi	astia	Lasiastian jalkalevy. Väritöntä lasia. Pohjassa syvennys, jossa punttelinarpi. Lasiastian sisäpohja halkaisijaltaan n. 22 mm, jalkalevyn halkaisija n. 40 mm. Pienestä viinapikarista.	19x40 mm	1	23	hiekansek.hu mus(nurmiko n alap. kerros)
23	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	lasi	astia	Kylkipala. Väritöntä lasia. Ulkopinnalla fasetointia=kaarevia kenttiä. Ilm. viinlasista tai viinapikarista.	23x14x3-2 mm	1	1	hiekansek.hu mus(nurmiko n alap. kerros)
24	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	lasi	astia	Kylkipaloja, samasta astiasta. Tumman kellanvihreitä. Kaareutuvia.	24x13x2 ja 19x16x2 mm	2	3	hiekansek.hu mus(nurmiko n alap. kerros)
25	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	lasi	astia	Kylkipala. Vaalean kellanvihreä. Kaareutuu.	37x29x2,5-2 mm	1	2	hiekansek.hu mus(nurmiko n alap. kerros)

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
26	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	lasi	ikkuna	Eri vaalean vihreitä, eri paksuisia. Mitat isoimmasta.	31x27x1,5 mm	12	7	hiekansek.hu mus(nurmiko n alap. kerros)
27	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	piitä				1	2	hiekansek.hu mus(nurmiko n alap. kerros)
28	Itäinen puutarha- akseli	suora ala- alue,luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	luu	hammas	Paloja.		6	2	hiekansek.hu mus(nurmiko n alap. kerros)
29	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K1	yht2	lasi	astia	Jalkalevyn reunapala. Väritöntä lasia. Pohjassa syvennys. Pikarista.	17x29x3 mm	1	3	sekoittunut siltti, humus ja hiekka
30	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K1	yht3	punasavi	astia	Onton putkikahvan katkelma aivan kahvan päästä. Reikä hieman kapeampi päässä, pinta kierteinen. Kahvan pää heikosti profiloitu, ulkopinnalla rihlausmaista kuviointia. Lasittamaton, ulkopinta voimakkaasti mustunut. Kolmijalkapadasta.	46x24x8,5-5,5 mm	1	7	sek. karkea hiekkaja humus+runs.t iiltä+hiiltä
31	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K1	yht3	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla kellanvihreän lyijylasituksen jäänteet. Ulkopinnalla samaa lasitusta roiskeina, pinta mustunut, kapeaa rihlausta.	28x29x4,5 mm	1	2	sek. karkea hiekkaja humus+runs.t iiltä+hiiltä

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
32	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K1	yht3	lasi	ikkuna	Vaalean vihreä.	25x12x1 mm	1	1	sek. karkea hiekkaja humus+runs.t iiltä+hiiltä
33	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K1	yht4	lasi	astia	Vaalean vihreä, kaareutuu hieman. Toisella pinnalla rinnakkaisia, ohuita kaarevia viivoja.	28x19x1,5 mm	1	2	sora
34	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K2	yht1	punasavi	astia	Reunapala. Sisäpinnalla vaalean bolussaven jäänteet. Ulkopinta lasittamaton. Vadista tai lautasesta.	20x34x7,5-6,5 mm	1	4	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)
35	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K2	yht1	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla osittain lohjennutta vihreää lyijylasitusta. Ulkopinta lasittamaton.	28x18x6-4,5 mm	1	1	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)
36	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K2	yht1	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla kellanruskea lyijylasitus. Ulkopinta lasittamaton, lohjennut tai rihlausta.	8x7,5x4 mm	1	0,5	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)
37	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K2	yht1	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta enimm. lohjennut, kellanruskeaa lyijylasitusta. Ulkopinta enimm. lohjennut, lasittamaton.	18x12x3 mm	1	0,5	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
38	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	punasavi	astia	Kylkipala. Toinen pinta lohjennut. Toisella melko tasaisella pinnalla osittain lohjennutta tummanruskeaa lyijyylasitusta.	15x9 mm	1	0,5	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)
39	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta lohjennut. Ulkopinta lasittamaton, osassa pintaa rihlausta.	24x14 mm	1	1	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)
40	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	valkosavi	astia	Onton putkikahvan katkelma, kolmessa osassa. Kahvan tyviosaa, Ulkopinnalla lohkeillutta kellanuskeaa lyijyylasitusta, joka mahd. peittänyt vain osan pintaa (valunut)	31x33-24x6,5 mm	1	11	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)
41	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	fajanssi	astia	Reunapala. Sisäpinta lohjennut. Ulkopinnalla väritön lyijyylasitus.	16x24 mm	1	1	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)
42	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	fajanssi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla valkoisen tinalasituksen jäänteet. Ulkopinnalla valkoista tinalasitusta.	24x19x5 mm	1	1	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)
43	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	lasi	astia	Kylkipala. Vaalean vihreä, kaareutuu.	21x14x1,5 mm	1	1	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
44	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	lasi	pullo	Suureunapala. Vaalean vihreä. Pienisuisesta pullosta, jossa ulospäin käännetty reuna= ilm. pienen lääkepullon suu.	24x6,5x3 mm	1	1	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)
45	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	lasi	ikkuna	Ikkunalasilevyn reunapala, vaalean kellanvihreä.	29x18x4-3 mm	1	2	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)
46	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	lasi	ikkuna	Eri vaalean vihreitä, eri paksuisia. Mitat isoimmasta.	27x17x1,5 mm	46	8	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)
47	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	pii		Palanutta.		1	4	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)
48	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	pii				1	3	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)
49	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	luu		Palaneita.		6	1	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
50	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	luu				4	2	hiekansek. humus (nurmikon alap.,tiivis)
51	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K2	yht2	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla kellanpunaruskea lyijyylasitus. Ulkopinta lasittamaton.	20x12x5 mm	1	1	hiekk+hiem. humus+silttiä laikkuina,tiiv istä,kiviä
52	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K2	yht2	lasi	ikkuna	Eri vaalean vihreitä, eri paksuisia. Mitat isoimmasta.	16x12x1 mm	3	1	hiekk+hiem. humus+silttiä laikkuina,tiiv istä,kiviä
53	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K2	yht2	luu	hammas			1	2	hiekk+hiem. humus+silttiä laikkuina,tiiv istä,kiviä
54	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K2	yht2	luu		Palaneita.		2	0,5	hiekk+hiem. humus+silttiä laikkuina,tiiv istä,kiviä

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
55	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K2	yht2b	luu	hammas			1	0,5	sama kuin yht2+tiilenpa loja, hieman hiiltä
56	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K3	yht1	valkoinen savi	liitupiippu	Varren katkelma, koristelematon.	32x8x2 mm	1	2	hiekansek.hu mus
57	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K3	yht1	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta lasittamaton. Ulkopinta lasittamaton, koristeura tai rihlausken alkua.	33x22x6-5,5 mm	1	3	hiekansek.hu mus
58	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K3	yht1	punasavi	astia(?)	Sisäpohjareunapala. Sisäpinta lasittamaton, kuppimaisesti kaareutuva sisäpohjan reuna tms. painauma. Ulkopinta lohjennut.	30x38 mm	1	8	hiekansek.hu mus
59	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K3	yht1	lasi	ikkuna	Eri vaalean vihreitä, eri paksuisia. Mitat isoimmasta.	26x19x1,5 mm	14	5	hiekansek.hu mus
60	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K3	yht1	luu				2	0,5	hiekansek.hu mus

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
61	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K3	yht2	punasavi	astia	Reunapala. Reunapaksunnos/lieri, osittain lohjennut. Sisäpinnalla aivan reunaassa vaalea, lohjennut bolusraita, sisempänä boluskoristelua, jonka kohdalla punaruskeassa (värittömässä) lyijylassituksessa vihreää kuparioksidiväriä. Ulkopinta lasittamaton.	13x17 mm	1	1	kivikko, jossa sora+hiiltä (ölj.tuntuista)
62	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K3	yht2	punasavi	astia	Reunapaloja, samasta astiasta. Reunalieri. Sisäpinnalla osittain lohkeillut kellanvihreä lyijylassitus, jota valunut hieman lierin ulkoreunalle. Ulkopinta lasittamaton. Vadista.	32x67,23x12 ja 28x10 mm	3	18	kivikko, jossa sora+hiiltä (ölj.tuntuista)
63	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K3	yht2	punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla kellanruskea lyijylassitus. Ulkopinta lasittamaton, rihlausta.	19x19x4 mm	1	1	kivikko, jossa sora+hiiltä (ölj.tuntuista)
64	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K3	yht2	valkosavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla ilm. vaalean engoben jäänteet. Ulkopinta lasittamaton, tummunut, rihlausta.	23x35x4 mm	1	3	kivikko, jossa sora+hiiltä (ölj.tuntuista)
65	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K3	yht2	lasi	ikkuna	Eri vaalean vihreitä, eri paksuisia. Mitat isoimmasta.	20x16x1,5 mm	4	3	kivikko, jossa sora+hiiltä (ölj.tuntuista)

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
66	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel. puolisko	K3	yht2	luu		Palaneita.		2	0,5	kivikko, jossa sora+hiiltä (ölj.tuntuista)
67	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			punasavi	astia	Pohjareunapala. Sisäpinnalla osittain harmaaksi muuttunut kellanvihreä lyijylasitus. Ulkopinta lasittamaton. Profiloitu pohjareuna/ selvä pohjarengas. Pohja enimm. lohjennut.	27x33x11x3 mm	1	5	irtolöytöjä puistokäytävän maanpoistosta
68	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla vihreänkellanuskea (vihreänkeltainen) lyijylasitus, alla rihlausta. Ulkopinta lasittamaton.	45x24x6 mm	1	9	irtolöytöjä puistokäytävän maanpoistosta
69	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			valkosavi	astia	Pohjareunapala. Sisäpinnalla enimm. lohjenneen keltaisen lyijylasituksen jäänteet. Ulkopinta lasittamaton, kyljessä ilm. rihlauksen alkua. Pohjareuna profiloimaton. Pohja tasainen, lasittamaton.	36x73x15-8,5 mm	1	33	irtolöytöjä puistokäytävän maanpoistosta
70	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			kivisavi	astia	Kylkipala. Vaalean harmaa saviaines. Sisäpinta lasittamaton, punertava, rihlausta. Ulkopinnalla väritön, paikoin kellanuskea suolalasisitus.	28x20x4,5 mm	1	3	koeruutu 3:n kaakkoispuolisen alueen puhd.

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
71	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			punasavi	astia	Reunapala. Sisäpinta enimm. lohjennut, Reunassa kirjavan kellanuskeaa lyijylasitusta. Ulkopinta reunasta hieman lohjennut, ohut ura paksunnoksen kohdalla, almpana ilm. kohovyöprofiointi, lasittamaton. Ilm. padasta.	23x18 mm	1	1	koeruutu 3:n kaakkoispuol isen alueen puhd.
72	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta enimm. lohjennut, ruskean (keltaisen) lyijylasituksen jäätteet. Ulkopinta lasittamaton.	27x31x9,5-7,5 mm	1	3	koeruutu 3:n kaakkoispuol isen alueen puhd.
73	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla sakkainen ruskea (keltainen) lyijylasitus. Ulkopinta lasittamaton.	32x20x5,5-4 mm	1	2	koeruutu 3:n kaakkoispuol isen alueen puhd.
74	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla kellanvihreä lyijylasitus. Ulkopinta lasittamaton.	19x15x7 mm	1	1	koeruutu 3:n kaakkoispuol isen alueen puhd.
75	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta lohjennut. Ulkopinta lasittamaton, kaksi rinnakkaista koristeuraa.	19x22 mm	1	1	koeruutu 3:n kaakkoispuol isen alueen puhd.

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
76	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta lohjennut. Ulkopinta lasittamaton, vaalea engobe.	21x14 mm	1	1	koeruutu 3:n kaakkoispuol isen alueen puhd.
77	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			punasavi	astia/kaakeli	Suora (kylki)pala. Toinen pinta lohjennut. Toisella pinnalla valkoinen tinalasitus.	16x15 mm	1	1	koeruutu 3:n kaakkoispuol isen alueen puhd.
78	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			valkosavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla kellanvihreä lyijyasitus. Ulkopinta lohjennut.	16x8 mm	1	0,5	koeruutu 3:n kaakkoispuol isen alueen puhd.
79	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			lasi	astia	Reunapala. Väritöntä lasia, kaareutuu. Ilm. pikarista.	8x12x2	1	0,5	koeruutu 3:n kaakkoispuol isen alueen puhd.
80	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			lasi	ikkuna	Eri vaalean vihreitä, eri paksuisia. Mitat isoimmasta.	27x25x2 mm	25	10	koeruutu 3:n kaakkoispuol isen alueen puhd.
81	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			pii				3	4	koeruutu 3:n kaakkoispuol isen alueen puhd.

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
82	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			luu	hammas	Hampaan paloja		27	2	koeruutu 3:n kaakkoispuol isen alueen puhd.
83	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			luu		Palanut.		1	0,5	koeruutu 3:n kaakkoispuol isen alueen puhd.
84	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			luu				2	1	koeruutu 3:n kaakkoispuol isen alueen puhd.
85	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			valkoinen savi	liitupiippu	Varren katkelmia, koristelemattomia.	33x7,5x2,5, 27x8,5x2 ja 23x7x2,5 mm	3	7	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
86	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			kivisavi	astia	Kylkipala. Vaalean harmaa saviaines. Sisäpinta lasittamaton, rihausta. Ulkopinnalla ohuelti väritöntä tai hieman kellertävää suolalasisitusta.	22x14x4 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
87	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			valkosavi	astia	Reunapala. Kaareutuva pala, koveralla pinnalla vaalea, mahd. tinalasitus. Kuperalla pinnalla lohkeillut, kellertävä lyijy-tai tinalasitus. Kaksi reunaa ilm. alkuperäisiä, hieman viistotuksi tasoitettu. Ilm. fajanssia.	22x47x10	1	7	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
88	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Reunapala, kolmessa osassa. Reunalieri. Sisäpinnalla aivan reunassa osittain lohjennut, ympyräkeskeinen, vaalea bolusraita, sisempänä vaaleaa, aaltomaista boluskoristelua, päällä väritön lyijylasitus. Ulkopinta lasittamaton. Reunaosassa oleva aaltomainen koristelu tyypillinen 1700-luulla ilmestynyt koristeaihe vateihin.	20x75x16-8,5 mm	1	20	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
89	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Reunapala. Taiteprofiloinnilla erotettu suora reunaosa. Sisäpinnalla vaalea engobe. Ulkopinta lasittamaton, reunaosassa kolme rinnakkaista uraprofilointia. Kulhosta.	37x73x7-4 mm	1	19	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
90	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Reunapala. Reunassa hieman ulospäin taipuva reunapaksunnos. Sisäpinnalla osittain mataksi muuttunut kellanruskea lyijylasitus, jota valunut hieman reunan yli. Ulkopinta lasittamaton, paikoin mustunut, kyljessä rihlausta. Padasta tai ruukusta.	43x51x6-4 mm	1	15	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
91	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Reunapala. Taiteprofiloinnilla erotettu reunaosa taitettu ulospäin, ulkopinnalla reunaosassa kaksi kohovyömäistä profilointi. Sisäpinta enimm. lohjennut, ruskean lyijylasituksen jäänteet. Ulkopinnalla lasitusroiskeita. Padasta tai ruukusta.	46x71x8,5-5 mm	1	22	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
92	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Reunapala. Ulospäin lierimäisesti kaareutuva reuna. Lasittamaton. Padasta tai ruukusta.	36x45x6,5-5,5 mm	1	16	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
93	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Reunapala. Hieman Y.n muotoiseksi profiloitu reunaosa. Sisä- ja ulkopinnalla vihreä lyijylasitus. Ulkopinta lasittamaton.	13x27x11-8,5 mm	1	2	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
94	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Reunapala. Sisäpinnalla osittain lohjennutta, harmahtavaksi muuttunutta, vihreää lyijylasitusta. Ulkopinta lasittamaton.	4,5x26x4 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
95	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Reunapala. Sisäpinta osittain lohjennut, sakkasta ruskeaa (keltaista) lyijylasitusta. Ulkopinta lasittamaton.	15x23x4 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
96	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Korvan katkelma, horisontaalisen korvan toinen kiinnityskohta. Poikkileikkaukseltaan puolikkaan soikion muotoinen, nauhamainen korva, jonka sisäkaarteessa ja alapinnalla lyijylasitustahroja.	37x20-15x8 mm	1	4	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
97	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Onton putkikahvan katkelma. Heikosti rihlausmaisilla kuvioilla profiloitun kahvan päästä. Reiän pinta kierteinen. Ulkopinta lasittamaton, voimakkaasti mustunut. Kolmijalkapadasta.	36x24x7-5,5 mm	1	5	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
98	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Onton putkikahvan katkelma. reiän pinta kierteinen. Ulkopinta lasittamaton.	34x24x8-7 mm	1	7	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
99	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Pohjareunapala. Sisäpinnalla (keltaisen) boluskoristelun ja kellanruskean (keltaisen) lyijylasituksen jäänteet. Ulkopinta lasittamaton. Pohjareuna selvästi rengasmaisesti profiloitu. Pohja lasittamaton, tasainen.	31x46x9-3,5 mm	1	10	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
100	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla poislohjennutta boluskoristelu=leveä raita ja poikittainen raita, vaaleaksi muuttunutta ilm. väritöntä lyijylasitusta. Ulkopinta lasittamaton. Vadista.	28x48x5,5 mm	1	6	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
101	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla kirjava kellanruskea lyijylasitus. Ulkopinta lasittamaton, rihlausta.	26x20x5,5 mm	1	2	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
102	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla kirjava kellanuskea lyijylasitus. Ulkopinta lasittamaton, epätasainen, rihlausta, voimakkaasti mustunut.	20x34x5-3,5 mm	1	3	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
103	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla hieman kirjava, vihertävän keltainen lyijylasitus. Ulkopinta lasittamaton, rihlausta.	24x19x5 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
104	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla lohkeillut ruskea (väritön tai kellertävä) lyijylasitus. Ulkopinta lasittamaton.	34x22x6 mm	1	5	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
105	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla tummanruskea lyijylasitus. Ulkopinta lasittamaton.	19x20x4 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
106	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla harmahtavaksi muuttunut tummanruskea lyijylasitus. Ulkopinta lasittamaton, rihlausta.	10x23x4 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
107	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla vaalean kellertävä engobe ja hieman väritöntä lyijylasitusta. Ulkopinnalla lasitustahroja.	23x15x5,5-1	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
108	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla enimm. lohjenneen kellanruskean lyijy lasituksen jäänteet. Ulkopinta lohjennut.	52x42 mm	1	6	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
109	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla rakeinen, ruskea (kellertävä) lyijy lasitus. Ulkopinta lohjennut.	27x24 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
110	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta enimm. lohjennut, vaalean engoben ja kellertävän lyijy lasituksen jäänteet. Ulkopinta lohjennut.	16x19 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
111	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta lohjennut. Ulkopinnalla lyijy lasitusroiskeita.	22x15 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
112	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta lohjennut. Ulkopinnalla lasitusroiskeita.	24x14 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
113	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisä- ja ulkopinta lasittamattomia.	24x25x6 mm	1	2	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
114	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisä- ja ulkopinta lasittamattomia, saviaines keskeltä jäänyt harmaaksi.	28x13x6 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
115	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Reunapala. Sisäpinnalla kirjavan violetti lasitus. Reunan päällä ja ulkopinnalla mustanruskea lasitus.	16x25x5 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
116	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta enimm. lohjennut, kellanruskean lyijylasituksen jäänteet. Ulkopinta enimm. lohjennut, pinnalla ollut ilm. vaalea engobe, jossa ruskeaa maalauskoristelua, päällä kellertävä lyijylasitus, jonka seassa paikoin vihreää kuparioksidiväriä.	40x20x5,5 mm	1	4	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
117	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla vaalea engobe, lasittamaton. Ulkopinnalla ruskea (keltainen) lyijylasitus.	19x10x4 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
118	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			valkosavi	astia	Kylkipala, seitsemässä osassa. Sisä- ja ulkopinta lasittamattomia, naarmuisia.	60x87x6,5-5 mm	1	38	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
119	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			fajanssi	astia	Reunapala. Sisä- ja ulkopinnalla tummansininen lasitus, aivan reuna lohjennut.	11x19x8 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
120	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			fajanssia	astia	Reunapala. Sisäpinnalla valkoinen tinalasitus. Aivan reunasta lasitus lohjennut pois. Ulkopinnalla valkoinen tinalasitus, jossa sinistä maalaukskoristelua.	6x12x3,5 mm	1	0,5	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
121	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			fajanssia	astia	Kylkipala. Sisäpinta enimm. lohjennut, valkoisen tinalasituksen jäänteet. Ulkopinta lasittamaton, loiva taiteprofilointi.	36x20x10 mm	1	2	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
122	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			fajanssia	astia	Kylkipala. Sisäpinta lohjennut. Ulkopinta lasittamaton.	21x7,5 mm	1	0,5	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
123	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			lasi	astia	Kylkipala. Koboltinsinistä lasia. Kaareutuu, mahd. optista rihlamuottiipuhalluskoristelua.	18x7x1 mm	1	0,5	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
124	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			lasi	astia	Kylkipala. Vaalean vihreä. Loiva taite= mahd. passglasista.	11x8,5-1 mm	1	0,5	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
125	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			lasi	astia	Kylkipala. Vaalean vihreä. Kaareutuu.	24x13x1 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
126	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			lasi	ikkuna	Lasilevyn reunapala. Vaalean vihreä.	21x13x1,5 mm	1	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
127	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			lasi	ikkuna	Eri vaalean vihreitä, eri paksuisia. Mitat isoimmasta.	45x37x1,5 mm	50	34	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
128	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			pii				4	51	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
129	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			luu	hammas			4	24	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
130	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			luu		Palaneita.		6	1	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
131	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			luu				4	27	isoja+pieniä kiviä,osa palaneita,tiili m., hiiltä
132	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			valkoinen savi	liitupiippu	Pesän katkelma, kantaosa. Pieni, melko korkea kanta= 1700-luku.	23x15 mm, kannan kork.5 mm, lev.5 mm	1	1	irtolöytöjä puutarhan vanhan käytäväkivey ksen kohd
133	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			valkoinen savi	liitupiippu	Pesän katkelma. 1700-luku.	31x11x4,5 mm	1	1	irtolöytöjä puutarhan vanhan käytäväkivey ksen kohd
134	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			kivisavi	astia	Kylkipala, harmaa saviaines. Sisäpinnalla vaalea tai väritön suolalasis, heikkoa rihlausta. Ulkopinta osittain lohjennut, kirjavaa, kellanuskeaa suolalasisusta ja osa kyljen reliefi- ja tekstifriiseistä= tanssivat talonpojat -aihe ja osa tekstiä ...I:SO... I voi olla myös N. Teksti mahd.BLASEN:SO...Ks. Dated ceramic wares s. 43, ajoitus 1596.	68x44x6,5-5,5 mm	1	15	irtolöytöjä puutarhan vanhan käytäväkivey ksen kohd

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
135	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			punasavi	kaakeli	Reunapala. Ilm. T:n muotoinen reuna, toinen puoli lohjennut. Lasittamaton.	49x25	1	7	irtolöytöjä puutarhan vanhan käytäväkivey ksen kohd
136	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta lohjennut. Ulkopinta lasittamaton, hieman epätasainen, rihlausta.	24x47 mm	1	3	irtolöytöjä puutarhan vanhan käytäväkivey ksen kohd
137	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			valkosavi	astia	Kylkipala, kahdessa osassa. Melko suora pala. Toinen pinta lohjennut. Toisella pinnalla vaaleankeltaista lyijylasitusta.	37x25 mm	1	2	irtolöytöjä puutarhan vanhan käytäväkivey ksen kohd
138	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			lasi	astia	Vaalean vihreä. Kaksi rinnakkaista, rihlattua lasinauhakoristetta, loiva taite= passglasista.	22x19x2-1 mm	1	1	irtolöytöjä puutarhan vanhan käytäväkivey ksen kohd
139	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue			lasi	ikkuna	Vaalean vihreä.	20x15x1 mm	1	1	irtolöytöjä puutarhan vanhan käytäväkivey ksen kohd

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
140	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, pohj. puolisko			kivisavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla väritön suolalasisitus. Ulkopinnalla vaalea, kirjavan kellanruskea suolalasisitus ja osa kyljen reliefikoristelua=arkadikaareissa mieshahmo suoraan edestäpäin, jolla aikakauden muotipuku, mm. röyhelökaulus. Yläpuolella listaprofilointi. Hieman samantyylinen kuin kannu sivulla 77, German stoneware.	48x43x5-4 mm	1	16	Musta, hiilinen alue koron 47 kohdalla
141	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, pohj. puolisko			punasavi	astia	Kylkipala, kahdessa osassa. Kaareutuva taiteprofilointi. Sisäpinnalla ruskea (keltainen) lyijyylasisitus. Ulkopinta lasittamaton, mustunut.	68x43x5 mm	1	17	Musta, hiilinen alue koron 47 kohdalla
142	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, pohj. puolisko			lasi	astia	Kylkipaloja, samasta astiasta. kahdessa rihlattu lasinauhakoriste ja kaikissa optista rihlamuottiinpuhalluskoristelua ja loiva taite= passglasista.	22x16x1, 19x13x1 ja 21x10x1 mm	3	1	Musta, hiilinen alue koron 47 kohdalla
143	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, pohj. puolisko			lasi	ikkuna	Vaalean vihreä, retusoitu.	16x9x2 mm	1	0,5	Musta, hiilinen alue koron 47 kohdalla

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
144	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, pohj. puolisko			lasi	ikkuna	Ikkunalasilevyn reunapala. Vaalean vihreä.	26x23x3-2 mm	1	1	Musta, hiilinen alue koron 47 kohdalla
145	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, pohj. puolisko			lasi	ikkuna	Eri vaalean vihreitä, eri paksuisia. Mitat isoimmasta.	19x15x1 mm	3	1	Musta, hiilinen alue koron 47 kohdalla
146	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, pohj. puolisko			pii		Palanut.		1	0,5	Musta, hiilinen alue koron 47 kohdalla
147	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, pohj. puolisko			pii				1	5	Musta, hiilinen alue koron 47 kohdalla
148	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, pohj. puolisko			luu		Palaneita.		3	4	Musta, hiilinen alue koron 47 kohdalla
149	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, kaakkoispää			valkoinen savi	liitupiippu	Varren katkelma. Kaareutuva pala, jossa toisen sauman kohdalla vinoviivakoristelua. 1700-luku.	25x7x2,5 mm	1	1	vanha kiveys etel. sadevesikaiv on kuopassa, n.-135

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
150	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, kaakkoispää			valkoinen savi	liitupiippu	Varren katkelman puolikas.	24x6 mm	1	0,5	vanha kiveys etel. sadevesikaiv on kuopassa, n.-135
151	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, kaakkoispää			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla (vaaleanvihreää) boluskoristelua, mm. raita ja tummanvihreä (vihreä) lyijyjasitus. Ulkopinta lasittamaton, taiteprofilointi. Ilm. kulhosta.	39x61x7-6 mm	1	15	vanha kiveys etel. sadevesikaiv on kuopassa, n.-135
152	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, kaakkoispää			lasi	astia/pullo	Kylkipala. Vihreä. Kaareutuu.	33x24x2,5-2 mm	1	2	vanha kiveys etel. sadevesikaiv on kuopassa, n.-135
153	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, kaakkoispää,			kivisavi	astia	Kylkipala. Sisäpinta lasittamaton, hieman epätasainen. ulkopinnalla ruskea, vaaleapilkkuinen suolalasisitus ja osa akanthuslehtikuviota= Bartmann-kannusta.	29x47x5 mm	1	11	vanha kiveys pohj.sadevesi kaivon kuopassa,n.- 100
154	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, kaakkoispää			lasi	pullo	Pohjareunapala. Tummanvihreää lasia. Halkaisijaltaan melko pieni pullo, jossa paksu pohja painettu sisään "omaksitunnoksi", punttelinarpi pohjassa. 1700-1800 -luku.	41x7714-7 mm	1	99	vanha kiveys pohj.sadevesi kaivon kuopassa,n.- 100

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
155	Itäinen puutarha- akseli	ruutanalampi			posliini	astia	Pohjareunapalat kahdesta erilaisesta astiasta. Toisessa (kahvitassi) sisäpinnalla violettiä siirtokuvakoristelua, pohjassa numero 6 tai 9 sinisellä maalilla. Toisessa, isommassa astiassa ulkopohjassa Arabian leima=kolmion sisällä kolme A-kirjainta, alapuolella kahdessa rivissä pystyviivoja, mahd...11 (1911?). Ajoittaa ruutanalammen täyttöajankohtaa.	95x101x17-6 ja70x75x5,5-3 mm	2	123	ruutanalammen pohjalta täytemaasta, itäinen syv.
156	Itäinen puutarha- akseli	ruutanalammen juoksu, tien pohj.puolella			punasavi	astia	Reunapala. Sisäpinnalla lohkeillut ruskea (keltainen) lyijylasitus. Ulkopinta lasittamaton, reunassa paksunnos, alempana olkamainen kohovyöprofiointi. Padasta tai ruukusta.	29x38x8-5 mm	1	14	musta humus juoksun pohjalla, n.-50-60 cm pinnasta
157	Itäinen puutarha- akseli	ruutanalammen juoksu, tien pohj.puolella			punasavi	astia	Jalka. Pieni, lyhyt jalka, jonka pää viistottu. Astian sisäpinta lohjennut.	39x35x16 mm	1	20	musta humus juoksun pohjalla, n.-50-60 cm pinnasta
158	Itäinen puutarha- akseli	ruutanalammen juoksu, tien pohj.puolella			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla hieman kirjava kellanruskea (keltainen) lyijylasitus. Ulkopinta lasittamaton, hieman naarmuinen.	46x30x6 mm	1	8	musta humus juoksun pohjalla, n.-50-60 cm pinnasta

KM	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino g	Muuta
159	Itäinen puutarha- akseli	ruutanalammen juoksu, tien eteläpuolella			punasavi	astia	Ontto putkikahva. Lyhyt kahva, jonka profiloitu pää lohjennut kapeamman, nuppimaisen pään kohdalta. Kahvassa pieni reikä keskellä. Ilm. kolmijalkapadasta.	51x27x22-15 mm	1	25	tumma ja kivinen maa, n. -30 maanp.(sek. täytem.)
160	Itäinen puutarha- akseli	ruutanalammen juoksu, tien eteläpuolella			punasavi	astia	Reunapala. Sisäpinnalla osittain lohjenneita, ympyräkeksisiä, erilevyisiä, rinnakkaisia, (keltaisia) bolusraitoja ja kellanruskea (keltainen) lyijylassitus. Ulkopinta lohjennut.	30x47 mm	1	15	tumma ja kivinen maa, n. -30 maanp.(sek. täytem.)
161	Itäinen puutarha- akseli	ruutanalammen juoksu, tien eteläpuolella			punasavi	astia	Kylkipala. Sisäpinnalla kellanruskea (keltainen) lyijylassitus, alla rihlausta. Ulkopinta lasittamaton.	34x54x8,5 mm	1	16	tumma ja kivinen maa, n. -30 maanp.(sek. täytem.)
162	Itäinen puutarha- akseli	suora alue- alue, keskiosa, pohjoispuoli			kivisavi	astia	Bartmann-kannun kylkipala. Medaljonkissa ihmishahmo hartioista ylöspäin sivukuvassa. Ylempänä palan reunassa horisontaallinen kohovyö ja poimutettu kohovyö, joiden välissä siksak-kuvio ja jokaisen kuvion alareunassa on piste.	45x50x5 mm	1	14	
Yhteensä									383 kpl	1096,5 g	

POISTETUT VANHAT METALLIESINEET

Nro	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino
1	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.pu olisko		yht1	Rauta	veitsi	Pienen veitsen terän kärkiosa. Suora teräpuoli, hamarapuoli kaartuu kohti kärkeä.	32x7x3 mm	1	2
2	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.pu olisko	K1	yht3	Rauta	naula	Alunperin ilm. neliönmuotoine hattu. Poikkileikkaukseltaan neliönmuotoinen piikkiosa.	36x18x6 mm	1	8
3	Itäinen puutarha- alue	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	Rauta	naula	Isohattuinen, lyhyehkö naula, jossa ilm. suorakaiteenmuotoinen piikkiosa.	48x23xn.10 mm	1	13
4	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.pu olisko	K2	yht2	Rauta	esine	Kuunsirpin muotoinen, litteä rautaesine, jossa toisella puolella keskikohdassa, leveimmällä kohdalla naula tms. piikki. Ilm. kengän koron rauta tms. vahvike.	81x21xn.3,5 mm	1	26
5	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.pu olisko	K2	yht2	Rauta	veitsi	Veitsen terän katkelma, melko kapea teräosa. Toisella puolella kiinni puuta.	53x16xn.5 mm	1	4

Nro	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino
6	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht2	Rauta	Esineen katkelma	Poikkileikkaukseltaan suorakaiteenmuotoinen rautatanko, jonka toinen pää taivutettu 90 astetta kaarevasti, tämä pää myös katkennut. Taivutettu pää litteämpi kuin suora tanko-osa.	68x22x9-7,5 mm	1	17
7	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.pu olisko	K3	yht2	Rauta	hevosenkengän naula		29x19x7-4 mm	1	2
8	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.pu olisko			Kupari	nappi	Pyöreä, hieman soikea, litteästä kuparimetallilevystä (messinkiä?) tehty nappi, jossa samasta materiaalista tehty litteä, levymäinen lenkki, joka katkennut.	18-17x1,5x7 mm	1	2
9	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			Rauta	salpa?	Pitkulainen, littästä rautalevystä tehty esine. Levenee toista päätä kohden, jossa kapea, pitkä, suorakaiteenmuotoinen reikä. Kapeampi pää paksumpi ja siinä toisella puolella kaksi rinnakkaista kohoumaa, jotka ilm. rengasmaiset pyörylät, tässä päässä myös kapeampi, piikkimäinen, katkennut osa.	119x21-14-11x4- 12-11 mm	1	31
10	Itäinen puutarha- akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.pu olisko			Rauta	naula	Erikokoisia nautoja, joissa isot, epäsäännöllisen muotoiset hatut.	59x27x10x6,5, 39x20x4,5 ja 41x23x4,5 mm	3	42

Nro	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kuvaus	Mitat	Kpl	Paino
								Yhteensä	12 kpl	147g

POISTETUT UUDET ESINEET

Nro	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kpl	Paino
1	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko		yht1	kupari	raha	1	6
2	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko		yht1	rauta	ruuvi	1	20
3	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko		yht1	rauta	naula	7	37
4	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko		yht1	rauta	esine	3	228
5	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko		yht1	punasavi	kukkaruukku	2	9
6	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko		yht1	fajanssi/posliini	astia	8	12
7	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko		yht1	lasi	astia	5	12
8	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko		yht1	lasi	pullo	3	18
9	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko		yht1	lasi	ikkuna	10	14
10	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	rauta	naula	5	37
11	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	punasavi	kukkaruukku	6	27

Nro	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kpl	Paino
12	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	fajanssi/posliini	astia	12	11
13	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	lasi	astia	5	19
14	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	lasi	ikkuna	5	3
15	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K1	yht1	kuona		1	10
16	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K1	yht2	fajanssi	ikkuna	1	0,5
17	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K1	yht2	lasi	ikkuna	1	0,5
18	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K1	yht3	lasi	astia	1	3
19	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	metalli	korkki	1	4
20	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	rauta	naula	14	93
21	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	rauta	esine	3	4
22	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	punasavi	kukkaruukku	5	10
23	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	fajanssi/posliini	astia	28	19
24	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	lasi	astia/ikkuna		78

Nro	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kpl	Paino
25	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	kuona		8	31
26	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	muovi/tinapaperi		5	0,5
27	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht2	rauta	esine	1	6
28	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht2	fajanssi/posliini	astia	3	2
29	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht2	lasi	pullo	2	1
30	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht2	lasi	ikkuna	1	0,5
31	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht2	kuona		1	133
32	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	ht2b	rauta	esine	1	0,5
33	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K3	yht1	rauta	naula	7	42
34	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K3	yht1	rauta	esine	1	26
35	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K3	yht1	punasavi	kukkaruukku	1	0,5
36	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K3	yht1	fajanssi/posliini	astia	17	35
37	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K3	yht1	lasi	astia	5	10

Nro	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kpl	Paino
38	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K3	yht1	lasi	ikkuna	1	1
39	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K3	yht2	rauta	naula	1	14
40	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K3	yht2	fajanssia/posliinia	astia	2	1
41	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K3	yht2	lasi	pullo	2	2
42	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K3	yht2	lasi	ikkuna	4	4
43	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K3	yht2	muovi		1	0,5
44	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			metalli	lusikka	1	3
45	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			rauta	naula	5	5
46	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			fajanssi/posliini	astia	23	32
47	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			lasi	astia	9	7
48	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			lasi	pullo	5	14
49	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			lasi	ikkuna	5	1
50	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			kuona		2	33

Nro	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kpl	Paino
51	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue,luoteispää,etel.puolisko			kupari	levy	2	0,5
52	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			rauta	naula	20	201
53	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			rauta	esine	3	29
54	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	kukkaruukku	10	26
55	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			fajanssi/posliini	astia	26	40
56	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			lasi	astia	11	14
57	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			lasi	pullo	14	41
58	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			lasi	ikkuna	8	14
59	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			kuona		1	28
60	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			kumi		1	0,5
61	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue,luoteispää,etel.puolisko			rauta	esine	1	24
62	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			punasavi	kukkaruukku	1	2
63	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			fajanssi/posliini	astia	2	14

Nro	Alue	Kohde	Z	Krs	Materiaali	Laji	Kpl	Paino
64	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko				kaakeli	1	51
65	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			lasi	astia	1	11
66	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			lasi	pullo	2	14
67	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			rauta	naula	3	33
68	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			fajanssi	astia	1	1
69	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			lasi	astia	1	1
70	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			kuona		1	3
71	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko	K2	yht1	lasi	astia	3	2
72	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, luoteispää, etel.puolisko			kuona		1	1
73	Itäinen puutarha-akseli	suora ala-alue, kaakkoispää			rautakuona		1	28
Yhteensä							357 kpl	1659,5 g